Міністерство культури України
Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Рубен Толмачов

ХОРОВЕ АРАНЖУВАННЯ ТА ВІЛЬНА ОБРОБКА

Навчальний посібник

Вінниця
НОВА КНИГА
2011

УДК 78.087.68
ББК 85.314.1
Т 52

Рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів Лист № 1/11-4220 від 26.05.11

Рецензенти:

Коханик І. М. **–** кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри теорії музики Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського;

Болгарський Д. А. **–** кандидат мистецтвознавства, професор НПУ імені М. Драгоманова, заслужений діяч мистецтв України;

Дичко Л. В. **–** народна артистка України, лауреат Національної премії імені Т. Г. Шевченка, кавалер орденів святого Володимира та Княгині Ольги.

Толмачов Р. В.
Т 52 Хорове аранжування та вільна обробка : навчальний посібник / Рубен Толмачов – Вінниця : Нова Книга, 2011 – 168 с. : ноти
ISMN 979-0-707505-55-7

Поповнення хорового і ансамблевого репертуару шляхом створення власних хорових аранжувань і вільних композиторських обробок відомих авторських творів, різні способи опрацювання запозиченого музичного матеріалу.
Для студентів і викладачів вищих музичних навчальних закладів.

УДК 78.087.68
ББК 85.314.1

ISMN 979-0-707505-55-7

© Толмачов Р. В., 2011
© Нова Книга, 2011

ЗМІСТ

Передмова 4

Panis Angelicus. *С. Франк, текст Фоми Аквінського* 6
Коментарі 11
Полечко-поле. *Обробка української народної пісні* 12
Коментарі 16
Ще **одного разу про шкоду пияцтва**
Диптих жартівливих українських народних пісень 17
Коментарі 28
Різдвяне дійство
Хоровий цикл на матеріалі автентичних різдвяних піснеспівів 29
Коментарі 43
Стоїть явір над водою. *Обробка української народної пісні* 44
Коментарі 51
Гаєм зелененьким. *Обробка української народної пісні* 52
Коментарі 60
Ol' Man River (Із мюзиклу "Show Boat"). *Дж. Керн, О. Хаммерстейн.* 61
Коментарі 66
Суліко. *Обробка грузинської народної пісні* 67
Коментарі 73
Щедрик. *Обробка української народної пісні.* 74
Коментарі 85
Небо і земля. *Обробка української народної колядки* 86
Коментарі 95
Autumn Leaves. *Ж. Косма, Дж. Мерсер* 96
All the Things You Are. *Дж. Керн, О. Хаммерстейн* 101
Коментарі 103
People Need the Lord. *Гр. Нельсон, Ф. МакХью* 104
Коментарі 111
"Гой ты, Русь моя родная" (*сім романсів на вірші Сергія Єсеніна). Владислав Толмачов*
"***Над окошком месяц***" 112
"***Слышишь, мчатся сани***" 116
"***За рекой горят огни***" 124
"***Не криви улыбку***" 129
"***Сыпь, тальянка***" 131
"***Я снова здесь***" 137
"***Гой ты, Русь***" 144
Коментарі 151
Три духовні твори. *Владислав Толмачов, Рубен Толмачов*
Отче наш 153
Богородице Діво, радуйся 155
Вірую 158
Коментарі 165

Післямова 166

Передмова

Створення самобутнього виконавського стилю – мета, якої прагне кожен музикант, у тому числі керівник хору або вокального ансамблю. Дієвим засобом створення такого стилю є оригінальний репертуар, який би якнайповніше розкривав виконавські можливості та художні вподобання колективу, асоціювався з ним у пам'яті слухачів.

Найбільш поширеними шляхами поповнення хорового й ансамблевого репертуару, як відомо, є знайомство з давньою або сучасною музикою, пошук творів класико-романтичної традиції, які з певних причин не виконувалися, обмін репертуарними новинками під час конкурсів, фестивалів, концертів, гастролей, майстер-класів, залучення інтернет-ресурсу. Кожен із цих шляхів, безперечно корисний і результативний, втім, здатен привести тільки до "готових" композицій – таких, що розраховані на типовий комплект голосів або відповідають музичним уявленням авторів чи тих виконавців, для яких створювалися. У таких випадках сумнівною є унікальність репертуару, хіба що віднайдений твір виконується вперше і колектив, таким чином, започатковує виконавську традицію щодо твору. Отже, унікальний репертуар для хору або вокального ансамблю, у рівній мірі зручний і ефектний у конкретних виконавських умовах, майже неможливо знайти з-поміж опублікованих творів. Проте його можна створити власними силами – за наявності творчих здібностей, відповідних знань та досвіду роботи зі співацьким колективом.

Ставлячи перед собою завдання бути актуальним та цікавим аудиторії, слід обов'язково враховувати особливості сприйняття людини, зокрема, її майже інтуїтивну, напівсвідому увагу до вже знайомих образів. Ще В. Шекспір використовував для своїх творів мотиви стародавніх середньовічних комедій. На цю особливість людського сприйняття і сьогодні орієнтуються різні види мистецтва, особливо комерційного. Наприклад, високобюджетний кінематограф усе частіше звертається до сюжетів 50–60-х років. Музичне мистецтво також не залишається осторонь від загальної тенденції. Чи не найбільш поширений сьогодні музичний жанр – *remix* (англ. – *нова суміш*) – передбачає різні способи творчої роботи із добре відомим аудиторії музичним матеріалом – народними, класичними, джазовими, естрадними темами. Цей жанр дає можливість, привернувши увагу слухача вже знайомим тематизмом, з найкращого боку показати виконавські можливості колективу та у повній мірі розкрити його творчу індивідуальність.

У залежності від міри "творчого втручання", запозичений матеріал може стати основою різних видів хорових творів – аранжувань або вільних композиторських обробок. На відміну від адаптувань творів до умов певного колективу, завдання яких полягає у максимальному збереженні музичної тканини оригіналу, вільне аранжування та композиторська обробка припускають зміну гармонічного, ритмічного, фактурного оточення теми, поєднання кількох тем та стилів в одному творі, пошук нових виконавських засобів. Отже, поняття "адаптування", "аранжування" та "вільна композиторська обробка" ми будемо використовувати у наступних значеннях.

Адаптування – це виконана за певними правилами транскрипція хорового твору для виконання іншим складом хору.

Аранжування – спосіб роботи з запозиченим музичним матеріалом, що передбачає суттєву зміну виконавського складу (наприклад, сольний чи інструментальний твір переробляється для виконання багатоголосним хором). В аранжуванні можливі незначні зміни оригінальної гармонії, фактури, ритміки, обумовлені специфікою даного виконавського складу.

Вільна композиторська обробка твору передбачає значну переробку запозиченого матеріалу, зокрема, включення теми у новий стилістичний контекст, поєднання кількох запозичених тем в одному творі, створення авторського тексту (як музичного, так і вербального).

Для вільної композиторської обробки частіше залучається лаконічний та інтонаційно ємкий музичний матеріал. Це може бути коротка поспівка (як, наприклад, у "Щедрику"), або виразна гармонічна послідовність тощо. У таких випадках запозичений матеріал (тема або кілька тем) стає інтонаційним зерном, імпульсом до створення цілком самостійної авторської композиції.

Створені з урахуванням виконавської специфіки того чи іншого колективу, вимог концертної практики, аранжування й вільні композиторські обробки можуть стати "родзинками" репертуару співочого колективу, надати унікальності й неповторності його виконавському стилю.

Пропонований посібник підсумовує авторський досвід створення адаптувань, аранжувань, вільних обробок і оригінальних творів для різних виконавських складів – чоловічого, жіночого, мішаного хорів та вокальних ансамблів, з солістами або без них, з інструментальним супроводом або *a cappella*. Видання адресоване передусім студентам диригентсько-хорових відділів вищих навчальних закладів, які засвоїли базовий курс хорового аранжування. Якщо завдання зазначеного курсу полягає у тому, щоб навчити студента адаптувати хоровий твір до виконавських можливостей певного колективу, то мета даного посібника – ініціювати творчі можливості майбутнього керівника хору до пошуку індивідуального обличчя свого колективу засобами створеного власноруч музичного матеріалу. Матеріал посібника узгоджується з *Програмою курсу хорового аранжування* для спеціальності 6.020205, 7.020205 – "Музичне мистецтво" спеціалізації "хорове диригування", розробленою кафедрою композиції, інструментування та музично-інформаційних технологій НМАУ ім. П. Чайковського (К., 2005).

Посібник має подвійне завдання:

1. На конкретних прикладах показати різні способи роботи з запозиченим музичним матеріалом, зокрема, познайомити з особливостями вільного аранжування.

2. Збагатити концертний репертуар майбутнього керівника хору .

Вміщені у даному виданні твори можуть розглядатись, з одного боку, як готові композиції для хору й вокального ансамблю, а з іншого боку – як певні *моделі* творчої роботи хормейстера-композитора з запозиченим матеріалом.

Виходячи з такого розуміння завдань посібника, обрано порядок та спосіб подачі матеріалу:

№№ 1–5 – аранжування й вільні обробки, розраховані на виконання мішаним хором;

№№ 6–13 – ансамблеві твори;

№№ 14–17 – авторські композиції для різного виконавського складу.

Вміщені у посібнику твори різняться за рівнем виконавської складності та мірою "авторського втручання" у запозичений матеріал: від адаптувань твору згідно вимог певного виконавського складу, від нескладних аранжувань – до вільних обробок, що поєднують в межах однієї композиції кілька джерел (наприклад, дві й більше тем) або кілька музичних стилів (наприклад, джазова обробка фольклорної теми). Кожен твір супроводжується коментарем, в якому наводяться короткі відомості щодо походження теми, способу творчої роботи з запозиченим матеріалом, стилістичної та виконавської специфіки твору.

Вважаю за потрібне висловити глибоку вдячність Володимиру Міхновецькому та Владиславу Толмачову за поштовх до творчості та яскравий тематичний матеріал, що ввійшов до посібника. Щиро вдячний хоровій капелі "Дзвіночок" та вокальному секстету "Менсаунд" – колективам, які протягом років слугували творчою лабораторією для втілення й перевірки нових ідей.

Рубен Толмачов

Заслужений артист України;
в/о доцента кафедри хорового диригування НМА України;
художній керівник і диригент Народного художнього колективу
Київського палацу дітей та юнацтва хорової капели "Дзвіночок";
соліст і аранжувальник вокального гурту "Менсаунд".

Panis Angelicus

С. Франк, текст Ф. Аквинського
Обр. Рубена Толмачова

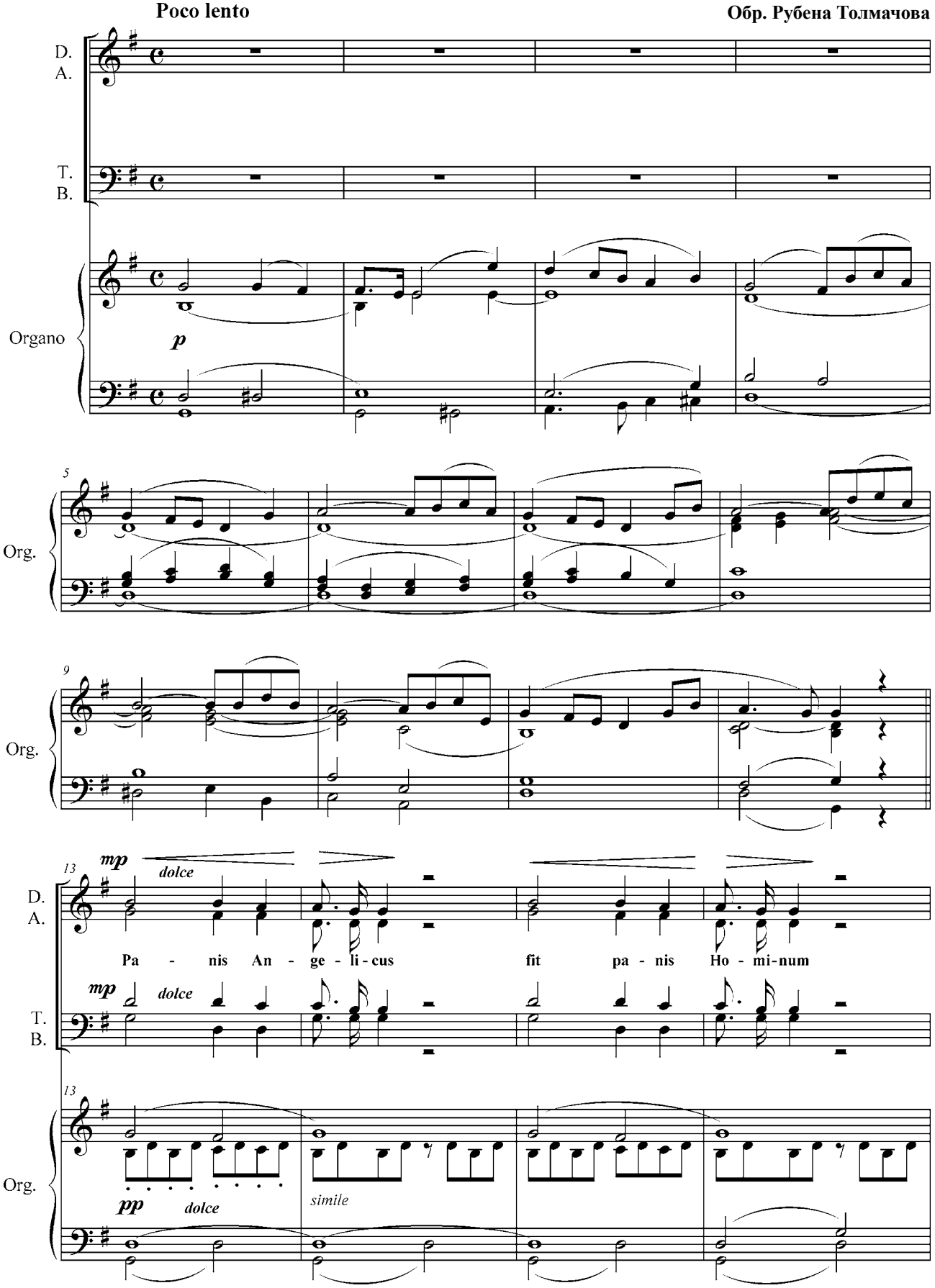

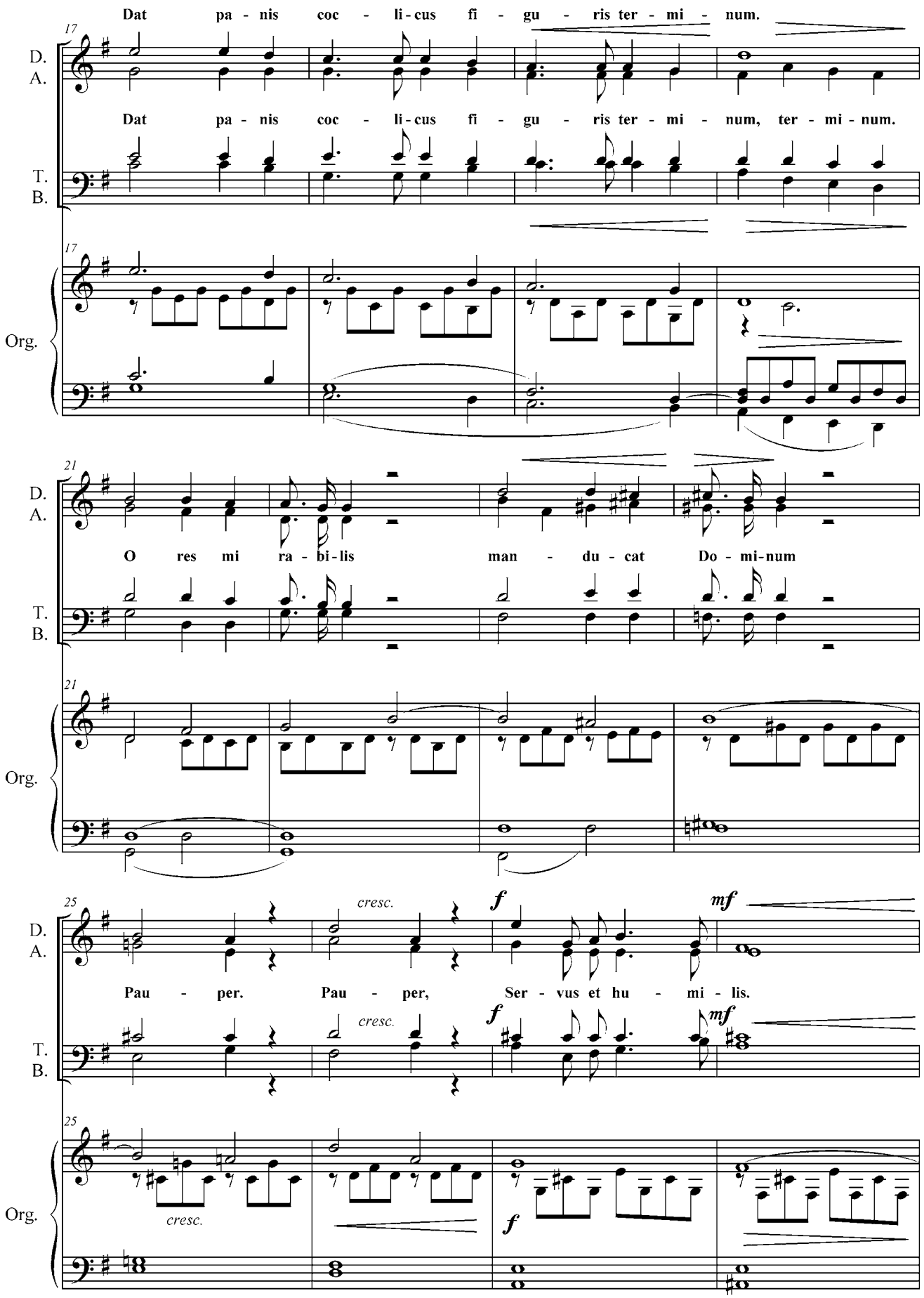
17
D.
A.
Dat pa - nis coc - li - cus fi - gu - ris ter - mi - num.
Dat pa - nis coc - li - cus fi - gu - ris ter - mi - num, ter - mi - num.
T.
B.
Org.
21
O res mi ra - bi - lis man - du - cat Do - mi - num
25
cresc.
f
mf
Pau - per. Pau - per, Ser - vus et hu - mi - lis.

29

D. A.

Pau - per, Pau - per, Ser - vus et hu - mi - lis.

T. B.

Org.

p *f*

33

D. A.

rit.

T. B.

rit.

Org.

mf *rit.* *dimin.*

a tempo Pa - nis An - ge - li - cus, Fit pa - nis

37

D. A.

mf

Pa - - - nis An - ge - li-cus,

Pa - nis An - ge - li - cus, Fit pa - nis

T. B.

mf

37 *a tempo*

Pa - - - nis An - ge - li-cus,

Org.

pp *simile*

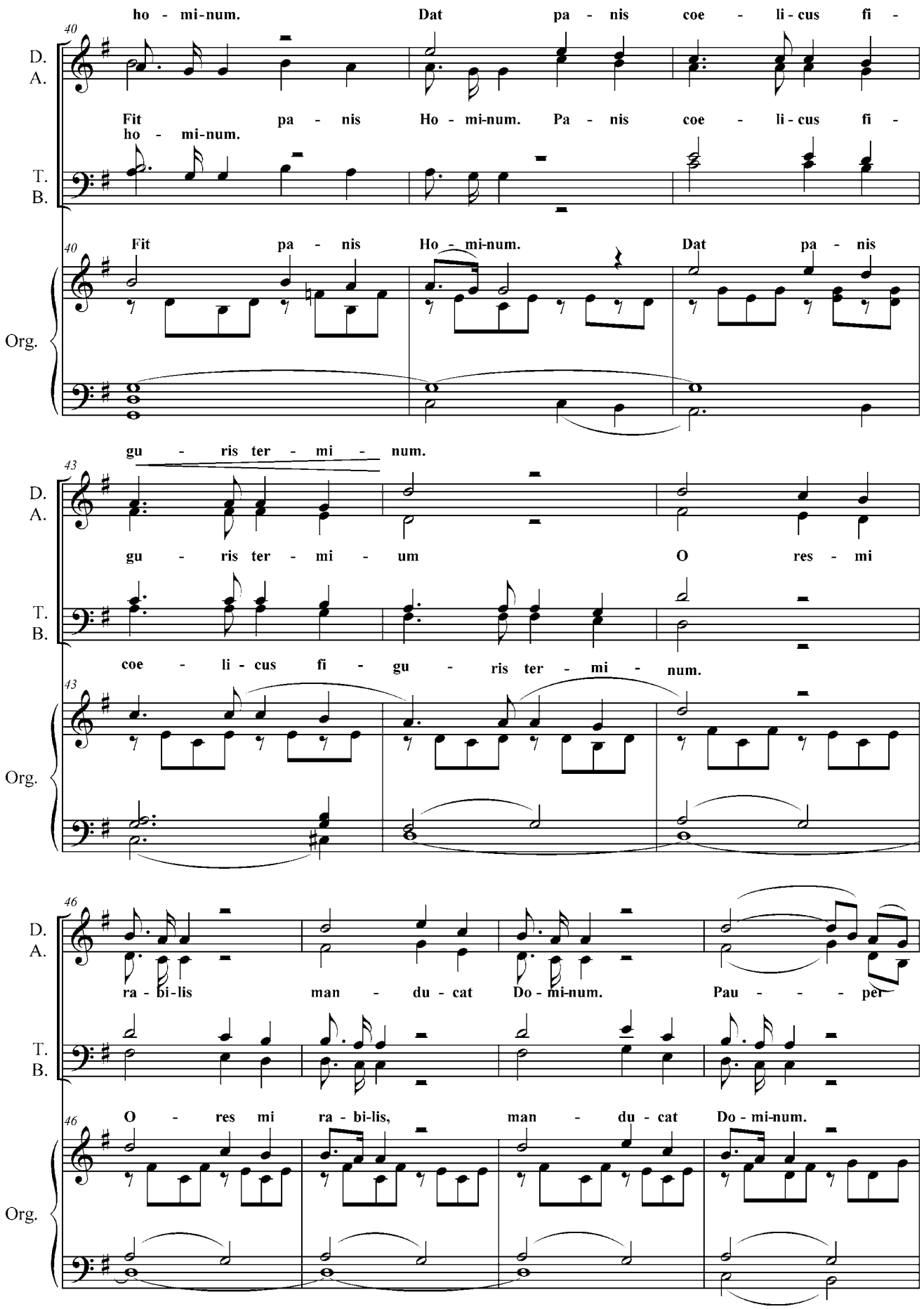
ho - mi-num. Dat pa - nis coe - li-cus fi -
D.
A.
Fit pa - nis Ho - mi-num. Pa - nis coe - li-cus fi -
ho - mi-num.
T.
B.
Fit pa - nis Ho - mi-num. Dat pa - nis
Org.
gu - ris ter - mi - num.
gu - ris ter - mi - um O res - mi
coe - li - cus fi - gu - ris ter - mi - num.
ra - bi-lis man - du - cat Do - mi-num. Pau - - - per
O - res mi ra - bi-lis, man - du - cat Do - mi-num.

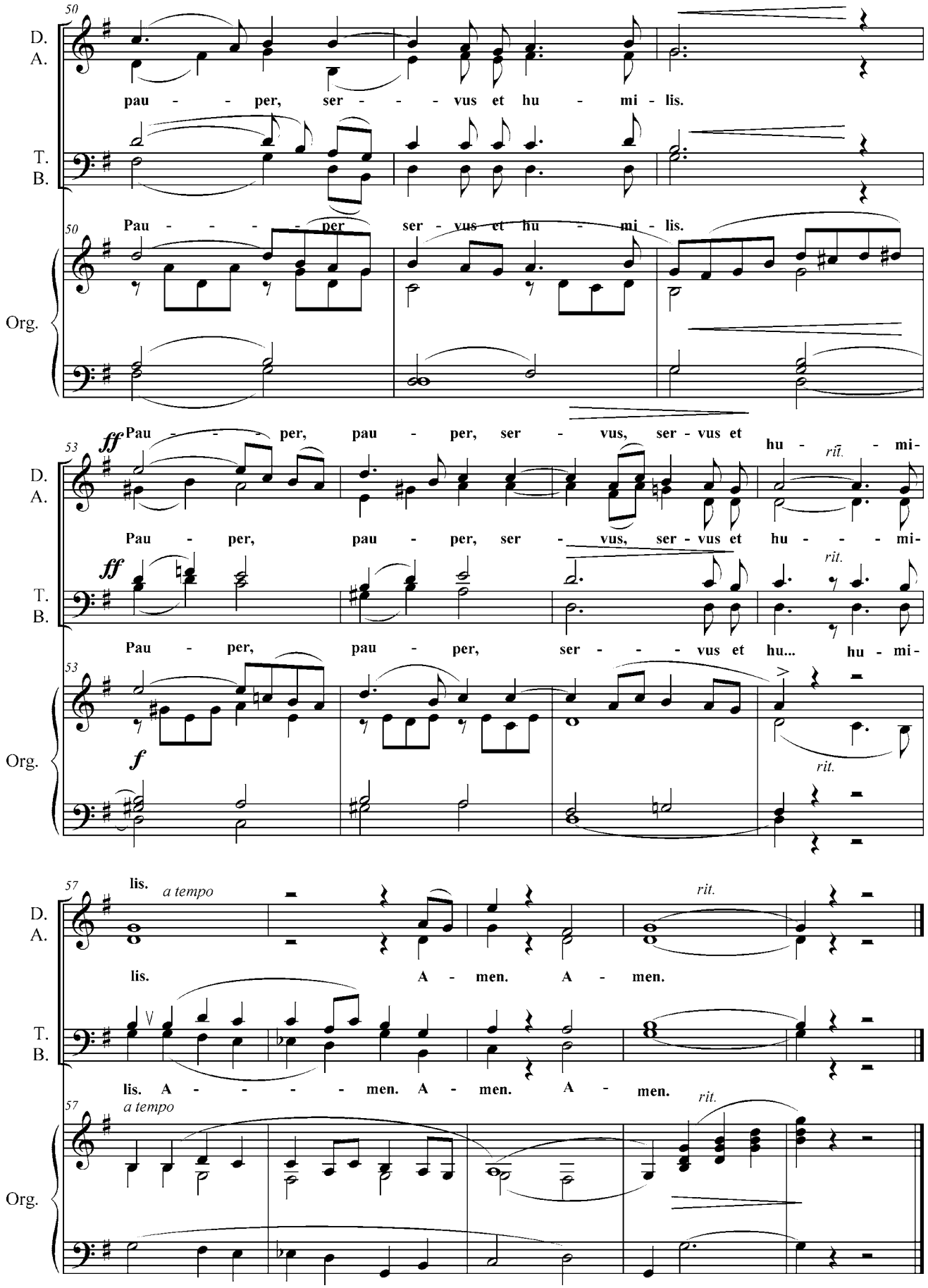
50
D.
A.
pau - - per, ser - - - vus et hu - mi - lis.
T.
B.
Pau - - - - per ser - vus et hu - mi - lis.
Org.
53
ff
Pau - - - per, pau - per, ser - vus, ser - vus et hu - mi-
rit.
Pau - per, pau - per, ser - vus, ser - vus et hu - - - mi-
rit.
Pau - per, pau - per, ser - - - vus et hu... hu - mi-
f
rit.
57
lis.
a tempo
rit.
lis. A - men. A - men.
lis. A - - - - men. A - men. A - men.
a tempo
rit.

Гімн PANIS ANGELICUS (Ангельський хліб)
Сезар Франк, текст Фоми Аквінського

Характеристика першоджерела: оригінальний виконавський склад *Panis Angelicus* – тенор соло, орган або фортепіано.

Тип роботи з запозиченим матеріалом: аранжування для мішаного хору. В хоровій версії, у порівнянні із сольною, залишилася без змін авторська гармонія, фактура, поліфонічні прийоми, інші елементи музичної тканини. Водночас відтворені стилістичні прийоми, характерні для хорових творів С. Франка – мелодійність та виразність середніх голосів, секундові затримання, канон як засіб розвитку матеріалу. Створено невелику хорову коду (на текст *Amen*), яка підсумовує і затверджує ідею твору.

Виконавські завдання зумовлені змістом твору: це гаряча, пристрасна молитва, в якій – вдячність за хліб небесний, що дарує надію на спасіння всім віруючим. У відповідності до змісту твору, в процесі виконання необхідно відтворити світлий, "молитовний" звук. Разом з тим необхідна емоційна вимова, навіть з афектацією, стримана динаміка, дуже гнучке, ледь помітне фразування в дрібних побудовах – у поєднанні з могутньою та підготовленою хвилею звуку на кульмінації твору.

Ой, полечко, поле

Українська народна пісня

Аранж. Володимира Міхновецького
Адапт. для мішаного хору Рубена Толмачова

Повільно, з сумом

D. A.

Tenor

Basso I, II

Solo

pp Ой, по - леч - ко, по - ле, все ку - ля - ми зри - то.

5

B

А на то - му по - - - лі два ко - за - ки вби - то.

9

B

Tutti

mf Пер - ший ко - за чень - ко – ба - га - та ро - ди - на.

13

B

Дру-гий ко - за - че - нько бід-на си - ро - ти - на.

2 **Agitato molto**

17

D. A.

mp Ой, на си - ні, ой, со -

mp На ба - гаць - кім си - ні ви - ши - та со -

T

mp Ой, на си - ні, ой, со -

B

mp На ба - гаць - кім си - ні ви - ши - та со -

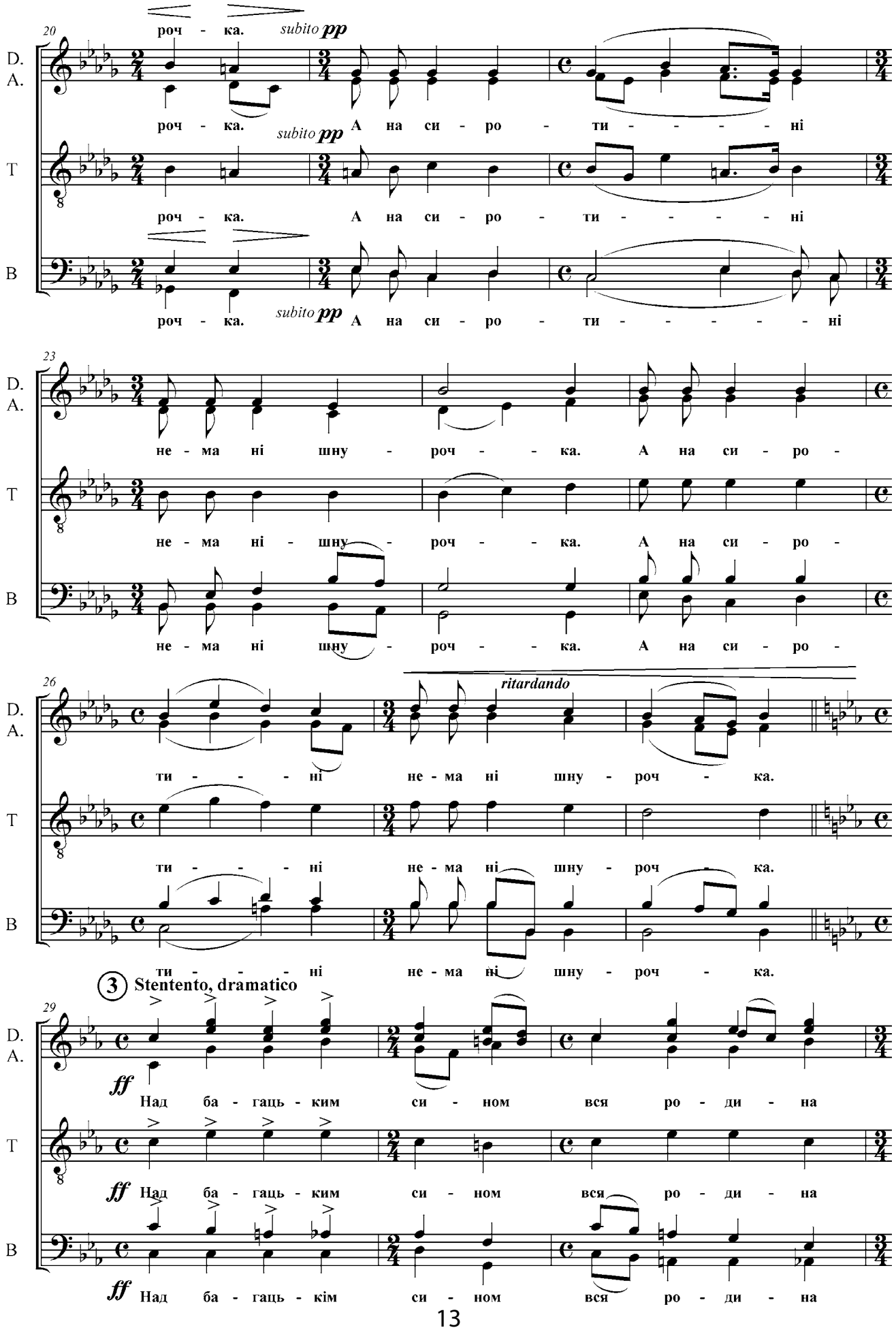
20
D.
A.
T
B
роч - ка.
subito pp
А на си - ро - ти - - - - ні
23
не - ма ні шну - роч - - ка. А на си - ро -
26
ти - - - ні не - ма ні шну - роч - ка.
ritardando
3 Stentento, dramatico
29
ff
Над ба - гаць - ким си - ном вся ро - ди - на
Над ба - гаць - кім си - ном вся ро - ди - на

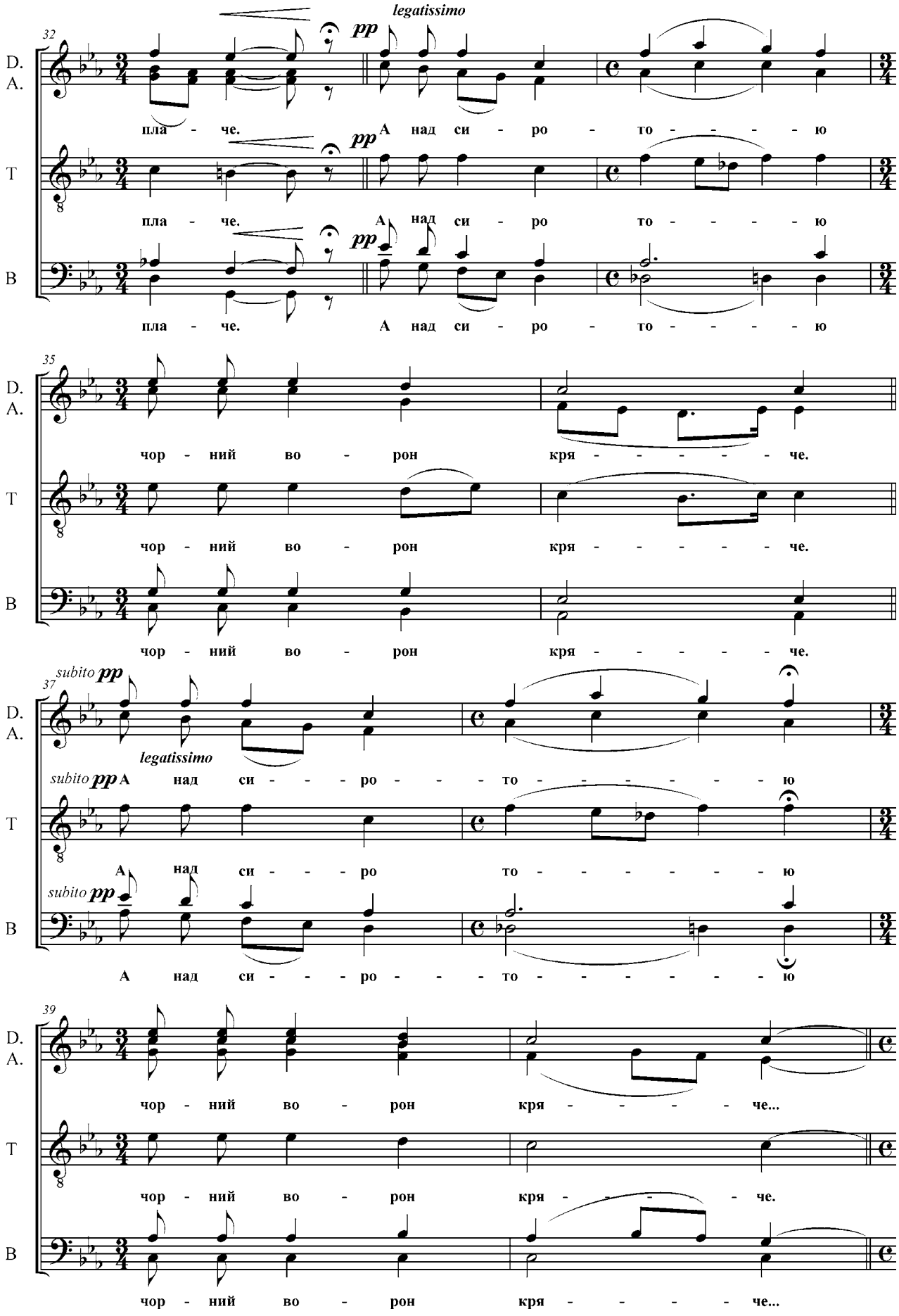
32
legatissimo
pp
D.
A.
T
B
пла - че.
А над си - ро - то - - - - - ю
пла - че.
А над си - ро то - - - - - ю
пла - че.
А над си - ро - то - - - - - ю
35
чор - ний во - рон кря - - - - - - че.
чор - ний во - рон кря - - - - - - че.
чор - ний во - рон кря - - - - - - че.
37
subito pp
legatissimo
А над си - - - ро - - - то - - - - - - - ю
А над си - - - ро то - - - - - - - ю
А над си - - - ро - - - то - - - - - - - ю
39
чор - ний во - рон кря - - - - - че...
чор - ний во - рон кря - - - - - - че.
чор - ний во - рон кря - - - - - - че...

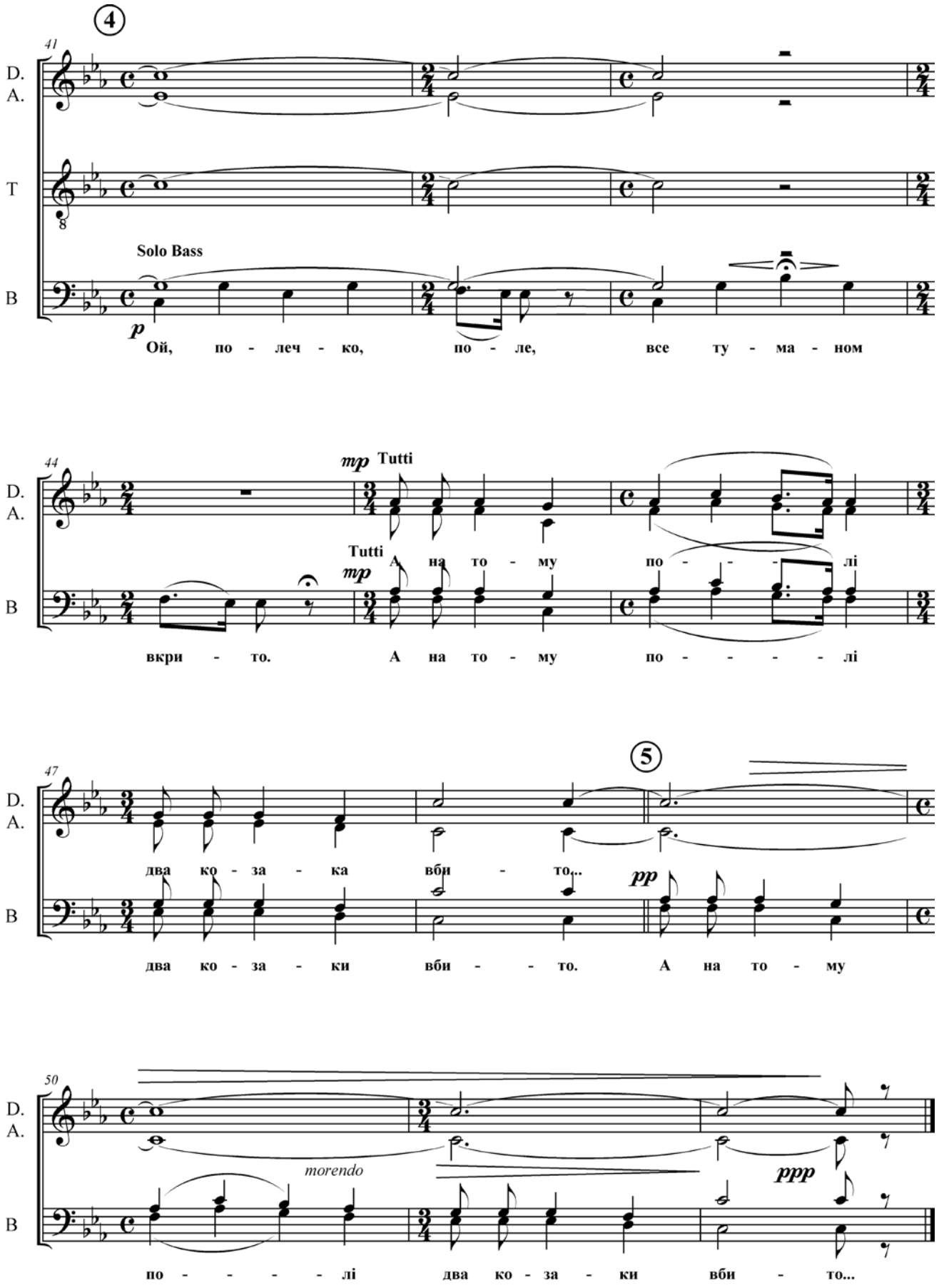
4
41
D.
A.
T
B
Solo Bass
p
Ой, по - леч - ко, по - ле, все ту - ма - ном
44
mp Tutti
Tutti
mp
А на то - му по - - - - лі
вкри - то. А на то - му по - - - - - лі
47
5
два ко - за - ка вби - то...
pp
два ко - за - ки вби - - то. А на то - му
50
morendo
ppp
по - - - - - лі два ко - за - ки вби - то...

ОЙ, ПОЛЕЧКО, ПОЛЕ

Обробка української народної пісні (для мішаного хору)

Характеристика першоджерела: вільна композиторська обробка української народної пісні, виконана В. Міхновецьким для чоловічого вокального секстету (або для чоловічого хору). Звучання ансамблю (хору) наближене до традиційного народного співу-розповіді – козацького, кобзарського. Перший та останній куплети (сольний заспів, підтриманий терцією чоловічих голосів) – своєрідна "арка"-реприза, що обрамляє драматичну "розробкову" середню частину. Така побудова характерна для класичних зразків у жанрі обробки української народної пісні. Вона долає певну інерцію куплетної форми.

Взагалі, вдаючись до роботи з народною піснею, композитор повинен ставити перед собою завдання якомога яскравіше та повніше (можливо, по-новому) розкрити її первинний зміст-емоцію, використовуючи для цього колористичні та динамічні можливості хору, сучасну гармонічну мову, ритми і т.д. Важливо не дати "технологічній конструкції" обробки – якою б досконалою та самоцінною вона не здавалася – заслонити собою природну красу оригіналу.

Тип роботи з запозиченим матеріалом: адаптування твору для виконання мішаним хором.

Виконавські завдання: цей твір вимагає ретельної та старанної вокально-хорової роботи. Окремої уваги потребують наступні епізоди: в тт. 19–20 (текст "ой, сорочка") необхідно знайти особливі барви у крещендо в підголоску; в тт. 21–25 (*Piu animato*) слід забезпечити безперервність та плинність розвитку; в т. 29, у кульмінації, необхідне виразне виконання *marcato* – як одночасний посвист сотні ятаганів; важливі також уважне прочитання гармоній у тт. 30–31, відчуття фермати між тт. 32–33, піаніссімо у доволі високій теситурі (тт. 33–34) та ін. І все ж найголовніше – вибудувати цілісну форму твору, з'єднати куплети у єдиний вир подій, спрямований до трагічної кульмінації.

Ще одного разу про шкоду пияцтва

За мотивами жартівливих українських народних пісень

Allegretto **Рубен Толмачов**

Alto
Tenor
Bariton
Bass

Один — Двоє

f 1. Ой слу - жив я в па - на та на пер - ше лі - то, За - слу - жив я

6

T
B

f Tutti — *f* Tutti

А та ку - ра

в па - на ку - роч - ку за лі - то. А та ку - ра ша - ба - ту - ра,

11

A.
T
B

ша - ба - ту - ра, Хо - дить, та й хо - дить! Ку - ря - то чок

по са - доч - ку хо - дить, та й хо - дить!

16

A.
T
B

① *mf*

2. Ой слу - жив я в па - - - на

mf

во - дить, Та й во - дить! Ой слу - жив я

21

A. та на дру - ге лі - то, За - слу - жив я в па - на ка - чеч - ку за

T в па - на та на дру - ге лі - то, За - слу - жив я в па - на

mf

B Ой слу - жив я в па - на та на дру - ге лі - то, За - слу - жив я

26

A. лі - то. А та кач - ка дріб - но ска - че, а та ку - ра ша - ба - ту - ра

T ка - чеч - ку за лі - то. А та ка - ча дріб - но ска - че, а та ку - ра

B в па - на ка - чеч - ку за лі - то. А та ка - ча дріб - но ска - че,

31

A. по - са - доч - ку хо - дить, та й хо - - - дить. Ку - ря - чо - ток

T ша - ба - ту - ра, по са - доч - ку хо - дить, та й хо - - - дить,

B а та ку - ра ша - ба - ту - ра по са - доч - ку хо - дить, та й хо - - -

36

A. во - дить та й во - - - дить... ② *mf* Ой слу - жив я в па - на

T ку - ря - ча - ток во - дить, та й во - - - дить. *mf* Ой слу - жив я

B дить. Ку - ря - ча - ток во - дить та й во - дить.

41

A. та на тре - тє лі - то, За - слу - жив я в па - на ін - ди - ка за

T в па - на та на тре - тє лі - то, За - слу - жив я в па - на

B

46

3

A. лі - то. А той ін - дик пин - дик, пин - дик. А та гу - ся, сю - ся, сю - ся.

T ін - ди - ка за лі - то. А той ін - дик, пин - дик, пин - дик. А та гу - ся,

B А той ін - дик, пин - дик, пин - дик. А та гу - ся,

51

A. А та ка - ча дріб - но ска - че, а та ку - ра ша - ба - ту - ра по са - доч - ку

T сю - ся, сю - ся. А та ка - ча дріб - но ска - че. А та ку - ра ша - ба - ту - ра

B сю - ся, сю - ся. А та ка - ча дріб - но ска - че. А та ку - ра ша - ба - ту - ра.

56

A. хо - дить та й хо - - - дить, Ку - ря - ча - ток

T по - са - доч - ку хо - дить та й хо - дить, ку - ря - ча - ток во - дить тай

B Ой, по са - доч - ку хо - дить, та й хо - - - дить,

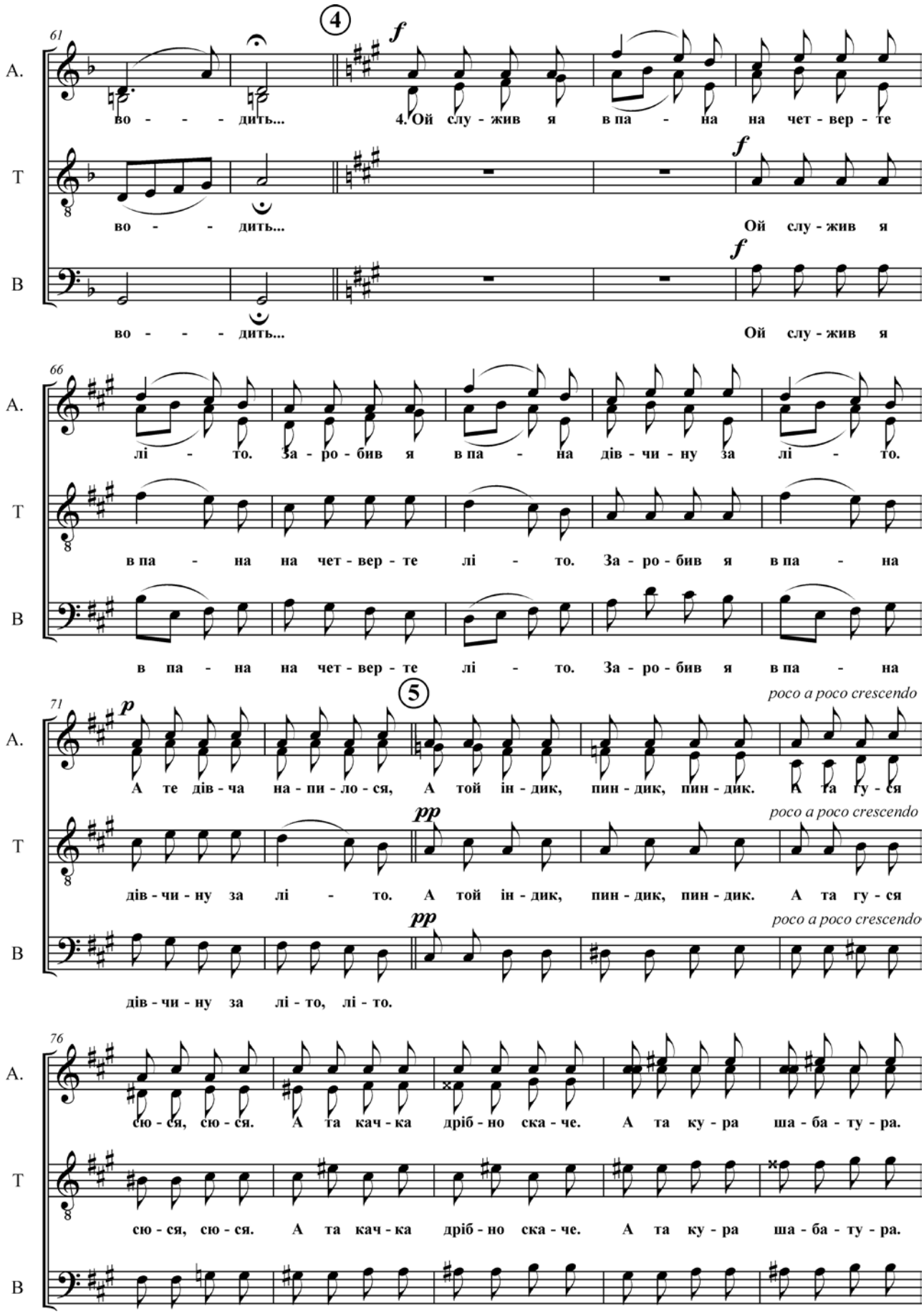
61
4
f
A.
во - - - дить...
4. Ой слу - жив я в па - на на чет - вер - те
T
во - - - дить...
Ой слу - жив я
B
во - - - дить...
Ой слу - жив я
66
лі - то. За - ро - бив я в па - на дів - чи - ну за лі - то.
в па - на на чет - вер - те лі - то. За - ро - бив я в па - на
в па - на на чет - вер - те лі - то. За - ро - бив я в па - на
71
p
5
poco a poco crescendo
А те дів - ча на - пи - ло - ся, А той ін - дик, пин - дик, пин - дик. А та гу - ся
pp
дів - чи - ну за лі - то. А той ін - дик, пин - дик, пин - дик. А та гу - ся
дів - чи - ну за лі - то, лі - то.
76
сю - ся, сю - ся. А та кач - ка дріб - но ска - че. А та ку - ра ша - ба - ту - ра.
сю - ся, сю - ся. А та кач - ка дріб - но ска - че. А та ку - ра ша - ба - ту - ра.

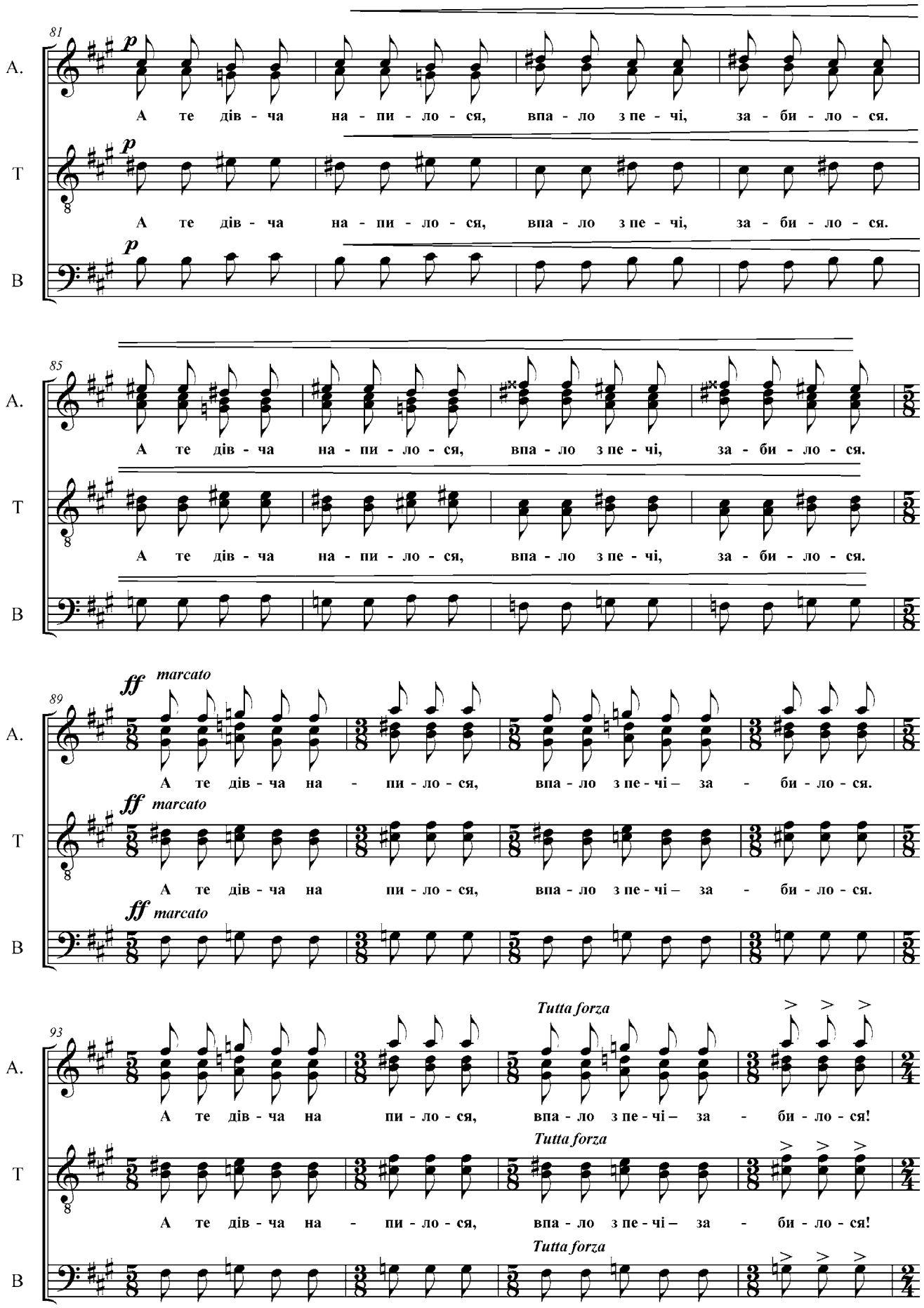
81
A.
T
B
p
А те дів - ча на - пи - ло - ся, впа - ло з пе - чі, за - би - ло - ся.
85
89
ff marcato
А те дів - ча на - пи - ло - ся, впа - ло з пе - чі – за - би - ло - ся.
93
Tutta forza
А те дів - ча на пи - ло - ся, впа - ло з пе - чі – за - би - ло - ся!

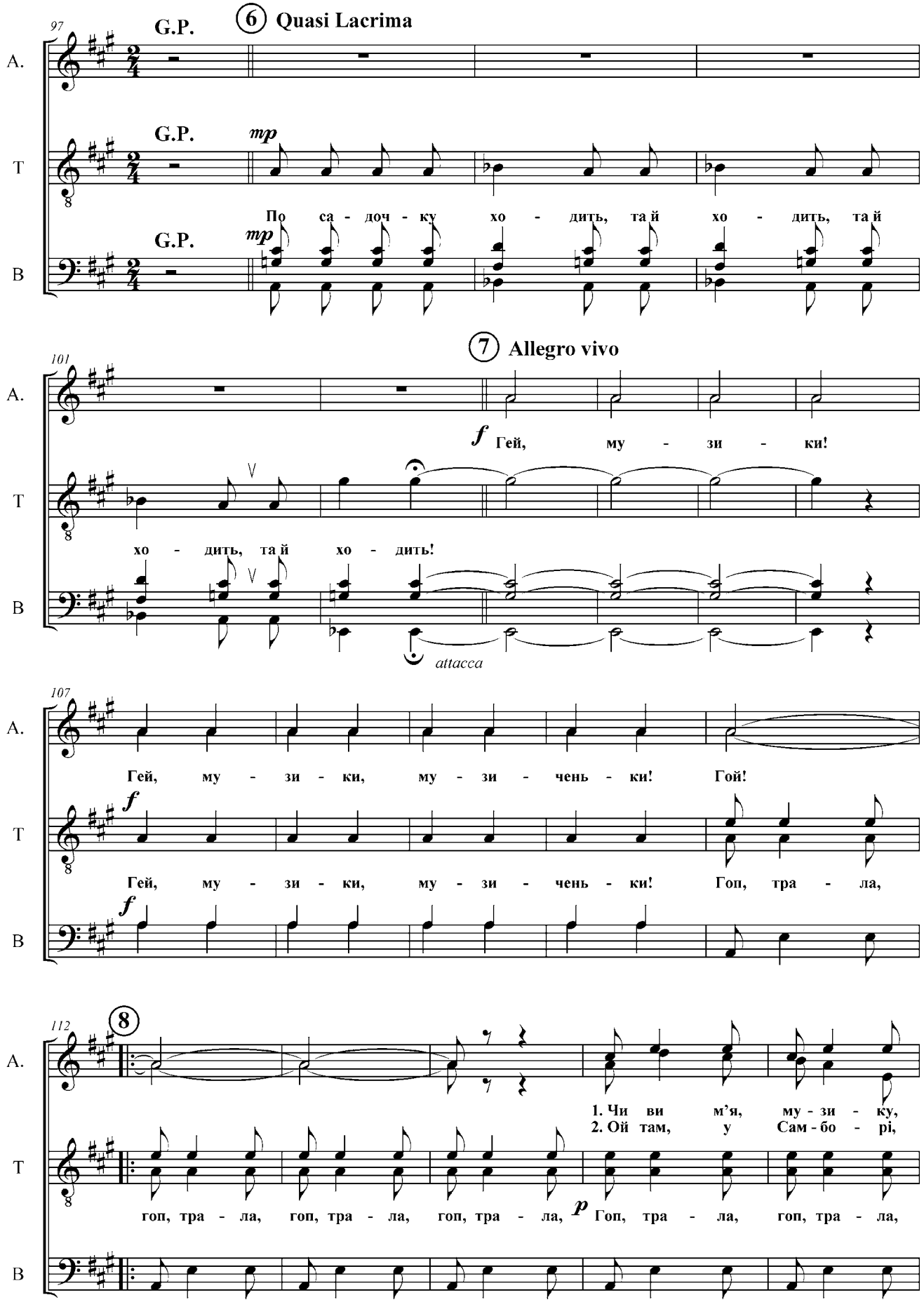
97
G.P.
6 Quasi Lacrima
A.
T
B
mp
По са - доч - ку хо - дить, та й хо - дить, та й
101
7 Allegro vivo
f Гей, му - зи - ки!
хо - дить, та й хо - дить!
attacca
107
Гей, му - зи - ки, му - зи - чень - ки! Гой!
Гей, му - зи - ки, му - зи - чень - ки! Гоп, тра - ла,
112
8
1. Чи ви м'я, му - зи - ку,
2. Ой там, у Сам - бо - рі,
гоп, тра - ла, гоп, тра - ла, гоп, тра - ла,
p Гоп, тра - ла, гоп, тра - ла,

117

A. не впі - зна... не впі - зна - ли. Що ви м'я шта - є - ра
на - хо - ди..., на - хо - див - ся, Ой там, у Сам - бо - рі

T гоп, тра - ла, гоп, тра - ла, гоп, тра - ла, гоп, тра - ла,

B

121

A. не зі - гра..., не зі - гра - ли. А я хло - пець із Сам - бо - ра,
на - ди - ви..., на - ди - вив - ся.

T гоп, тра - ла, гоп, тра - ла. А я хло - пець

B

125

A. вуй - ко вмер, а вуй - на хо - ра, Гу - ля - ю, спі - ва - ю,

T із Сам - - бо - ра. Гой! Гой!

B

129

A. як хо - лє - ра! 2. Си - дить ба - ба на вік - ні,

T Як хо - лє - ра! Тра - ла... Си - дить ба - ба

B Як хо - лє - ра! Тра - ла... Си - дить ба - ба

133

A. ви - ста - ви - ла дві но - ги. І стид - но, і вид - но,

T Ой, на вік - ні. І стид - но, і вид - но,

B Ой, на вік - ні. І стид - но, і вид - но,

137 9

A. як хо - лє - ра! Гоп, тра - ла, гоп, тра - ла,

T як хо - лє... Як хо - лє - - - ра!

B як хо - лє... Як хо - лє - - - ра!

141 10 *pp*

A. гоп, тра - ла, гоп, тра - ла. Гоп, тра - ла, гоп, тра - ла,

T *mp* 3. Чи ви м'я, дів - ча - та,

B *mp* Чи ви м'я, дів - ча - та,

145

A. гоп, тра - ла, гоп, тра - ла, гоп, тра - ла, гоп, тра - ла,

T не впі - зна - ли? Що ви ми у тан - ці

Не впі - зна - ли?

B нк впі - зна... Що ви ми у тан - ці

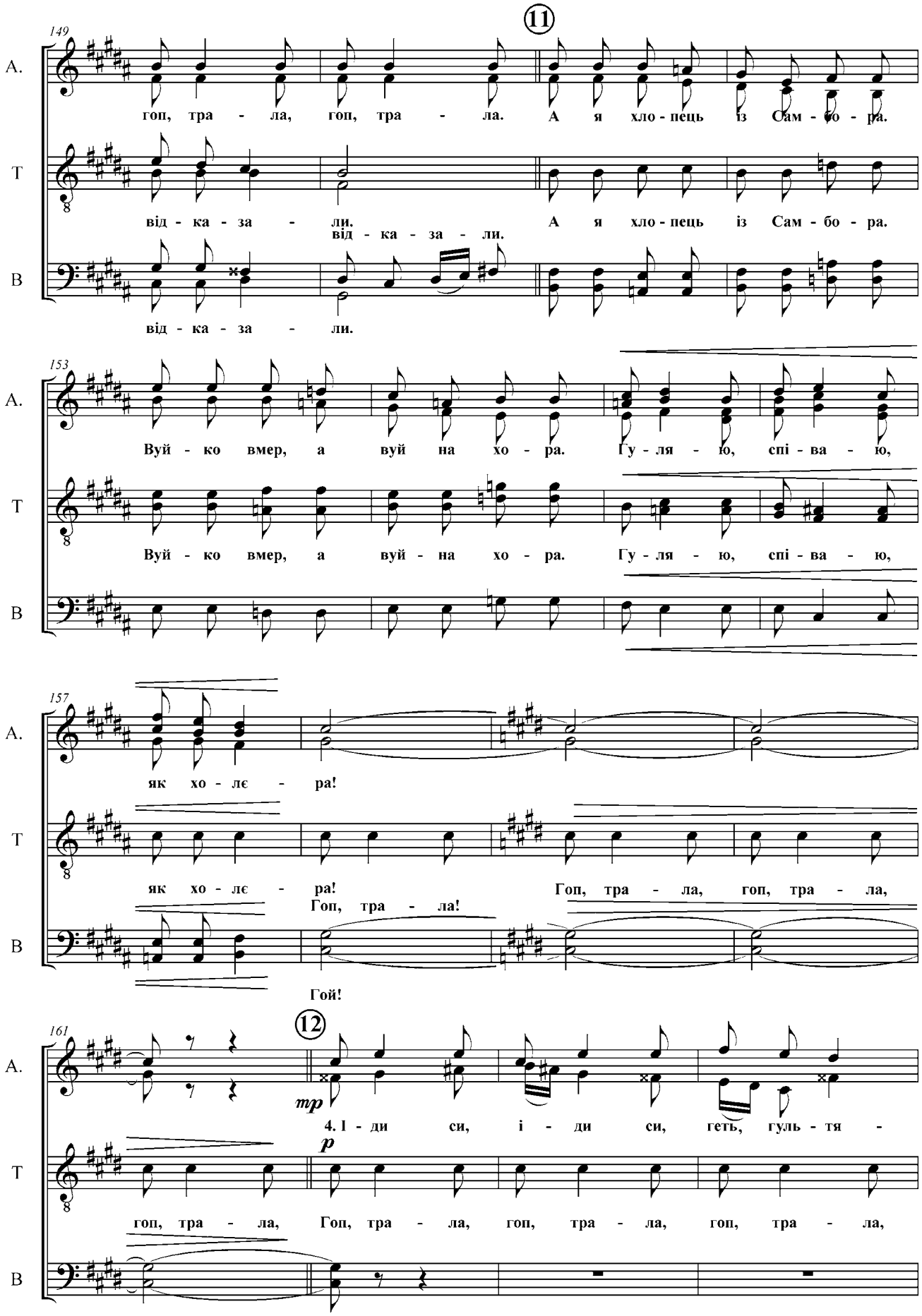
11
149
А.
гоп, тра - ла, гоп, тра - ла. А я хло - пець із Сам - бо - ра.
Т
від - ка - за - ли. А я хло - пець із Сам - бо - ра.
від - ка - за - ли.
В
від - ка - за - ли.
153
А.
Вуй - ко вмер, а вуй на хо - ра. Гу - ля - ю, спі - ва - ю,
Т
Вуй - ко вмер, а вуй - на хо - ра. Гу - ля - ю, спі - ва - ю,
В
157
А.
як хо - лє - ра!
Т
як хо - лє - ра! Гоп, тра - ла, гоп, тра - ла,
Гоп, тра - ла!
В
Гой!
12
161
А.
mp
4. І - ди си, і - ди си, геть, гуль - тя -
Т
p
гоп, тра - ла, Гоп, тра - ла, гоп, тра - ла, гоп, тра - ла,
В

165

A. ю! Всю тво - ю ро - ди - ну доб - ре зна -

T Геть! гуль - тя - ю! Гоп, тра - ла, гоп, тра - ла, гоп, траа - ла,

B

169

A. ю. Ти – му - зи - ка, брат – му - зи - ка, гос - по - дар - ка

T гоп, тра - ла. Ти – му - зи - ка, брат – му - зи - ка, гос - по - дар - ка

B

173

A. не - ве - ли - ка. Спі - ва - єш, гу - ля - єш, ще й мі - ри

T не - ве - ли - ка. Спі - ва - єш, гу - ля - єш, ще й мі - ри

B

177

A. не зна - єш!

T не зна - єш! Гоп, тра - ла, гоп, тра - ла, гоп, тра - ла, гоп, тра - ла.

B

14

182 *mf*

A. 5. Чи ви м'я, му - зи - ки, не впі-зна..., не впі - зна - ли? Що ви м'я,

mp

T Гоп, тра - ла, гоп, тра - ла, гоп, тра - ла, гоп, тра - ла, гоп, тра - ла,

mp

B

187

15 *mf*

A. шта-є - ра, не впі-зна..., не впі - зна - ли? А я хло - пець

T гоп, тра - ла, гоп, тра - ла, гоп, тра - ла. *mf* А я хло-пець із Сам - бо - ра,

mf

B

192

A. із Сам - бо - ра. П'ю, гу - ля - ю, п'ю, гу - ля - ю,

T вуй - ко вмер, а вуй на хо - ра. Гу - ля - ю, гу - ля - ю,

B П'ю, гу - ля - ю, п'ю, гу - ля - ю,

196 Lento G.P. *ff*

A. п'ю, гу - ля - ю, п'ю, гу - ля - ю, як хо - лє - ра!

T гу - ля - ю, гу - ля - ю. G.P. *ff* як хо - лє - ра!

B п'ю, гу - ля - ю, п'ю, гу - ля - ю, G.P. *ff* як хо - лє - ра!

** - Під час паузи один хлопчик промовляє: "Хлопці! Годі вже гуляти! Бо ж не можна вас впізнати!"*

"Дзвіночок", Вересень 2004 р.

ЩЕ ОДНОГО РАЗУ ПРО ШКОДУ ПИЯЦТВА

Диптих жартівливих українських народних пісень

Характеристика першоджерела: матеріалом для цього твору стали дві народні пісні – поширена по всій території України пісня "Ой служив я в пана", а також галицька пісня "А я хлопець із Самбора". На наш погляд, обидві пісні є схожими за особливим відчуттям гумору та самоіронії. Це дало підстави об'єднати їх в один твір.

Тип роботи з запозиченим матеріалом: вільна композиторська обробка пісень. Композиторське рішення продиктоване надзвичайно тісним поєднанням форми і змісту у першій пісні: з кожним куплетом у героя з'являється нова тварина, зароблена протягом року – відповідно, на декілька складів збільшується останній рядок приспіву, форма "розбухає". Врешті-решт, перелік усіх трофеїв та "подвигів" доводить нашого героя до стану, близького до істерики! Завдання композитора – підкреслити цей ефект. Звідси, поліфонічний спосіб викладення, який збільшує відчуття хаосу, деяка ладова невизначеність, нав'язливе дріботіння у приспівах і, нарешті, відвертий зойк відчаю у несиметричних розмірах кульмінації. "Метушливий" пошук тональності та плачучі інтонації у зв'язці виводять нашого героя на вулицю, де раптом… троїсті музики! Веселі відчайдухи та балакучі трубадури! Шалений вир танцю і гуляння розкручує веселощі на повну, аж до очікуваного фіналу – "п'ю, гуляю, як холєра!".

Виконавське завдання: спираючись на застосовані засоби виразності (пружний остинатний ритм, підкреслену ладовість), створити театралізовану атмосферу народного гуляння, запального гуцульського танцю.

Присвячується Милані та Юлії Толмачовим

Різдвяне дійство

(для мішаного хору та солістів)

Спокійно, урочисто

Рубен Толмачов

на матеріалі автентичних українських піснеспівів

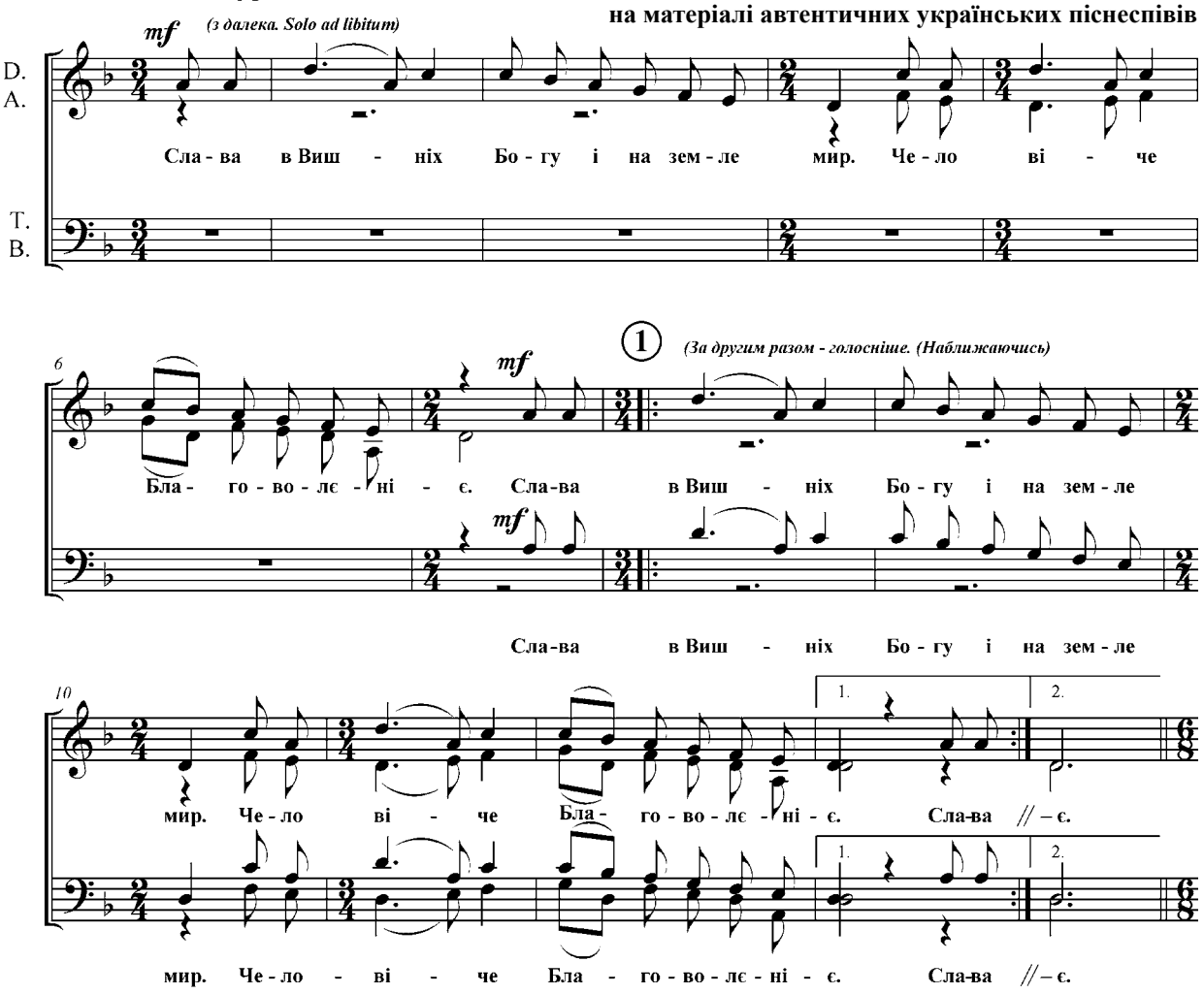

Ой введення

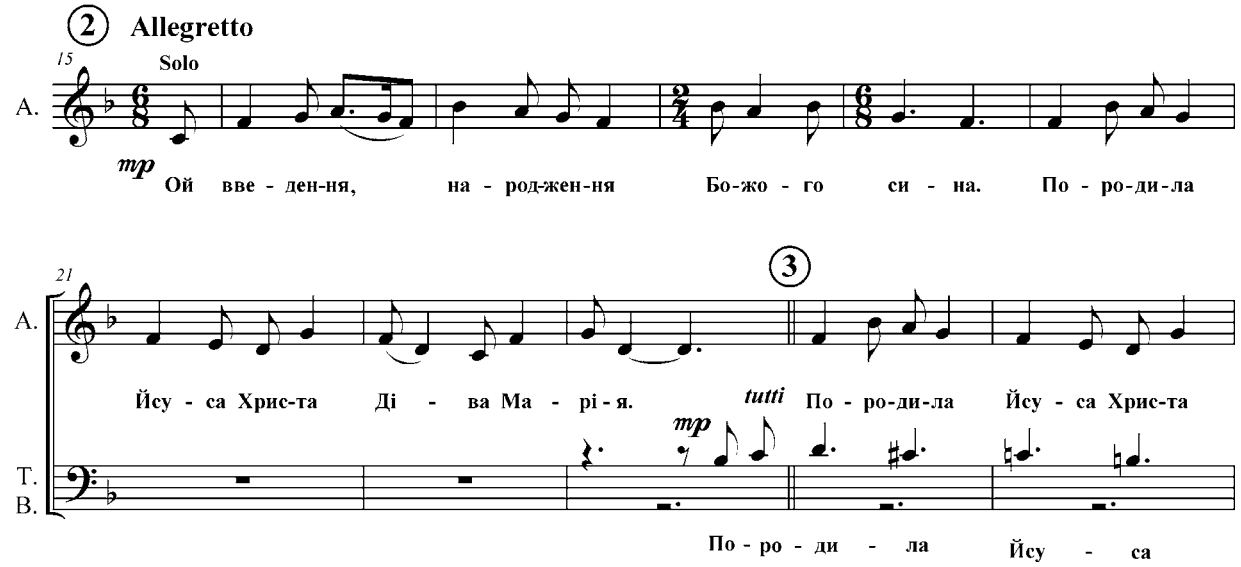

26

Tutti, *leggiero*

Ді - ва Ма - рі - є. Пташ - ки, пташ-ки, ви - но-град-ки

Ді - ва Ма - рі - є. Пташ - ки, пташ - ки

30

pp

ви - но - ві гіл - ки воз - ра - ду - єть - ся й у - весь мир,

pp

ви - но - ві гіл - ки. Воз - ра - ду - єть - ся й у - весь мир,

34

mf

ще й ма - лі - є діт - ки. То - ді воз - ра - ду - єть - ся й у - весь мир,

ще й ма - лі - є діт - ки. Воз - ра - ду - єть - ся

38

rit.

4

a tempo

f

ще й ма - лі - є діт - ки. І ми то - му

f

ще й ма - лі - є діт - ки. І ми то - му ра -

41

ра - дуй - мо - ся, ве - се - лі - мо - ся.

дуй - мо - ся, ой, ве - се - лі - мо - - - ся.

44 *pp*

І Гос - по - ду Йсу - су Хрис - ту та й пок - ло - ні

pp

І Гос - по - ду Йсу - су Хрис - ту та й пок - ло - ні - - -

47 *rit.* *a tempo*

мо - ся. І - су - су і Гос - по - ду Йсу - су Хрис - ту всі пок - ло - ні -

cresc.

мо - ся. І Гос - по - ду Йсу - су Хрис - ту всі,

51 *p*

мо - ся. Всі вкло - ні - мось, всі вкло - ні - мось Йсу - су Хрис - ту!

p

всі, всі вкло - ні - мо - ся, всі вкло - ні - мо - ся, Йсу - су Хрис - ту!

Розуйгралися...

Дзвінко, сильно

55 *Solo I*

Т. *f*

Ро - зуй - гра - ли - ся буй - ні віт - ро - ви, ци - му дво - ро - ві Но - во - го ро - ку

Solo I

В. *f*

Ро - зуй - гра - ли - ся буй - ні віт - ро - ви, ци - му дво - ро - ві Но - во - го ро - ку

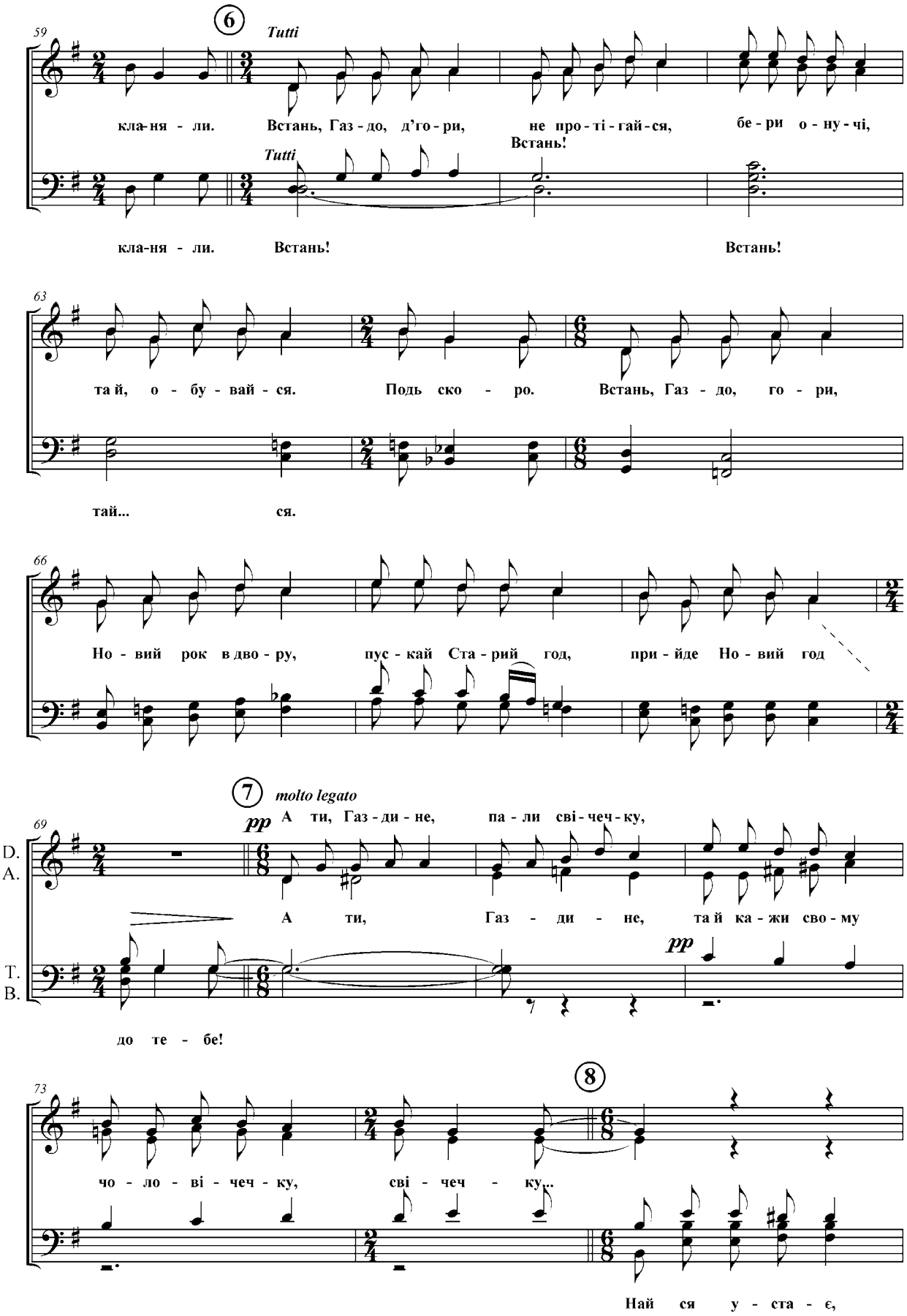
59
6
Tutti
кла-ня - ли. Встань, Газ - до, д'го - ри, не про - ті - гай - ся, бе - ри о - ну - чі,
Встань!
Tutti
кла-ня - ли. Встань! Встань!
63
та й, о - бу - вай - ся. Подь ско - ро. Встань, Газ - до, го - ри,
тай... ся.
66
Но - вий рок в дво - ру, пус - кай Ста - рий год, при - йде Но - вий год
7
molto legato
pp
69
D.
A.
А ти, Газ - ди - не, па - ли сві - чеч - ку,
А ти, Газ - ди - не, та й ка - жи сво - му
pp
T.
B.
до те - бе!
73
8
чо - ло - ві - чеч - ку, сві - чеч - ку...
Най ся у - ста - є,

76

Най ся зби - ра - є, Но - во - му ро - ку най ся кла - ня - є

най ся зби - ра - є, Но - во - му ро - ку най ся кла - ня - є

79

Дай вам,

ни - зень - ко. А вам, Газ - ди, не пов - но - уі кри - ни

ни - зень - ко.

82

мас - ла, сме - та - ни. На весь рік!

мас - ла, сме - та - ни. Та й со - ло - ни - ни на весь рік.

85

poco cresc.

А в ва - шу ха - ту

Дай - те вам, Бо - же, пуй - ки кри - ла - ті, А в ва - шу ха - ту

88

фай - ні дів - ча - та. Дай! 9

фай - ні дів - ча - та. Дай, Бо - же! Дай Бог, дай Бог,

А вам, дай Бо - же, фай - ні ді - точ - ки,

92

cresc.

дай Бог, дай Бог. Ой, дай вам, Бо - же,

вби ни - ми бу - ли пов - ні за - піч - ки. Ой, дай вам Бо - же,

95

allargando

в го - ро - ду й в'я - за. А в ва - шу ха - ту фай - но - го зя - тя!

в го - ро - ду й в'я - за. Фай - но - - - - - го зя - тя!

98

ff Ой, дай Бо - - - - же!

Ой, дай вам, Бо - же, в го - ро - дух різ - ку, а в ва - шу ха - ту

ff

Ой, дай вам, Бо - же, в го - ро - дух різ - ку, а в ва - шу ха - ту

101

Tutto forza

фай - ну не - віст - ку. Дай, Бо - же! Ро - зуй - гра - ли - ся

фай - ну не - віст - ку. Дай Бо - же! Ро - зуй - гра - ли - ся

104

non troppo

буй - ні віт - ро - ви, ци - ми дво - ро - ві Но - во - го ро - ку

буй - ні віт - ро - ви, ци - ми дво - ро - ві Но - во - го ро - ку

107

Вкла - - - - - - ня...

кла - ня - ли, кла - ня - ли. Кла - - -

кла - ня - ли - ся.

вкла..., ня..., кла - ня - ли. Кла - - -

110

rit.

ня - - - ли. буй - ні віт - ро - ви...

ня... Ро - зуй - гра - ли - ся буй - ні віт - ро - ви...

Надворі чорна хмара

Жваво, пританцьовуючи

113

Т.

mf Solo

Під ок - ном

Solo I

В.

mf

На - дво - рі чор - на хма - ра в'єть - ся, під ок - ном

116

10 f Tutti

ко - ляд-ник тов-четь - ся. Клич-те йо - го до ха - ти, він вам бу - де спі - ва - ти

f Tutti

ко - ляд-ник тов-четь - ся. Клич-те йо - го до ха - ти, він вам бу - де спі - ва - ти

119

Solo

Гей, до ха - ти, та й спі - ва - ти

ко - ля - ду, Ну,

mf

ко - ля - ду, Ну, клич - те йо - го до ха - ти, він вам бу - де спі - ва - ти

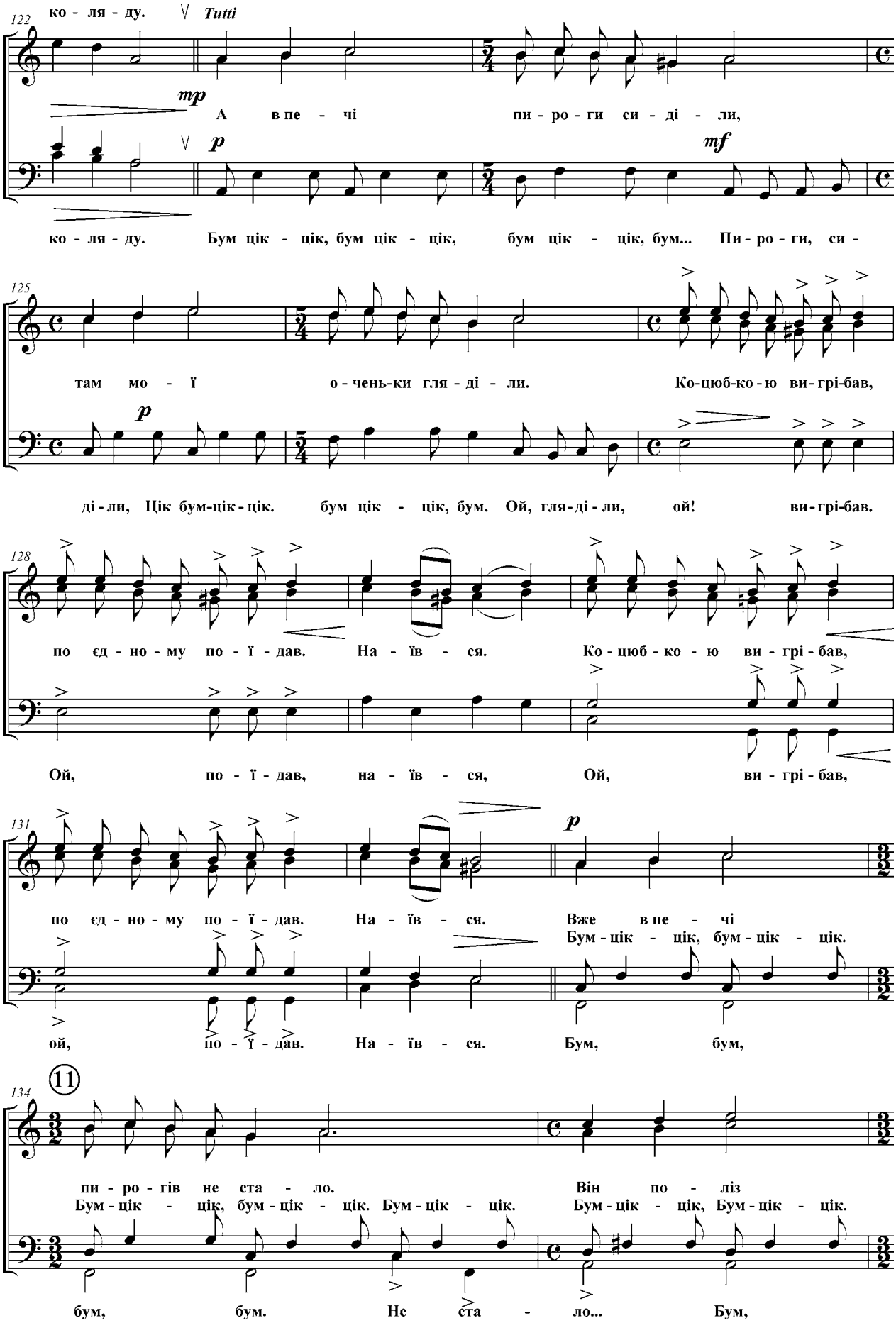
122
ко - ля - ду.
Tutti
mp
А в пе - чі пи - ро - ги си - ді - ли,
p
mf
ко - ля - ду. Бум цік - цік, бум цік - цік, бум цік - цік, бум... Пи - ро - ги, си -
125
там мо - ї о - чень-ки гля - ді - ли. Ко-цюб-ко - ю ви - грі-бав,
p
ді - ли, Цік бум-цік - цік. бум цік - цік, бум. Ой, гля - ді - ли, ой! ви - грі-бав.
128
по єд - но - му по - ї - дав. На - їв - ся. Ко - цюб - ко - ю ви - грі - бав,
Ой, по - ї - дав, на - їв - ся, Ой, ви - грі - бав,
131
p
по єд - но - му по - ї - дав. На - їв - ся. Вже в пе - чі
Бум - цік - цік, бум - цік - цік.
ой, по - ї - дав. На - їв - ся. Бум, бум,
134
11
пи - ро - гів не ста - ло. Він по - ліз
Бум - цік - цік, бум - цік - цік. Бум - цік - цік. Бум - цік - цік, Бум - цік - цік.
бум, бум. Не ста - ло... Бум,

136

f

на ха - ту по са - ло. І са - леч - ка не дос - тав,

Бум - цік - цік. Бум - цік - цік. Бум - цік - цік.

f

бум, бум. По са - ло. Йой! Не дос -

138

subito p

і реб - ри - ну по - ла - мав. І са - леч - ка не дос - тав,

subito p

тав. Йой! По - ла - мав. Йой! Не дос -

140

f *rit.*

і реб - ри - ну по - ла - мав. За - бив - ся, за - бив - ся!

f

тав. Йой! По - ла - мав, за - бив - ся, за - бив - ся!

Attacca!

Добрий вечір

Яскраво промовляючи

143

f

D.

Доб-рий ве-чір, па-не – гос-по-да-рю. Щас-ти, Бо-же, Ва-шо-му то-ва-ру. Щас-ти, Бо-же, Ва-шо-му стат-ку,

A.

mf

Щас - ти, Бо - же,

146

mp

щоб не ма - ли ні-ко-ли при-пад - ку. Хо - - ро - шу жо - - - - - ну,

f

і нам то - же. Хо - ро - шу - ю жо - ну ма - єш, хо - ро - шу - ю по - ва - жа - єш.

149

як ча - шеч - ка ме - ду. Бар - ві - нок у са - ду. Щед - рий ве - чір,

Як ча - шеч - ка йу ме - ду, бар - ві - но - чок йу са - ду. Щед - рий ве - чір,

152

, здо - ро -

subito *p*

доб - рий ве - чір. Доб - рим лю - дям на здо - ро...

subito *p*

доб - рий ве - чір. Доб - рим лю - дям на здо - ро -

12

155

Доб-рий ве-чір, па-не – гос-по-да-рю, щас-ти, Бо-же, Ва-шо-му то-ва-ру. Щас-ти, Бо-же, Вам у стат-ку,

– в'я!

158

щоб не ма-ли ні-ко-ли при-пад-ку. Хо-ро-шу-ю жо-ну ма-єш, хо-ро-шу-ю по-ва-жа-єш.

13

161

Як ча-шеч-ка ме-ду, Бар - ві-нок у са-ду.

p

Як ча-шеч-ка йу ме-ду, бар-ві-но-чок йу са-ду. Щед - рий ве - чір,

p

Щед-рий ве-чір, доб-рий ве-чір,

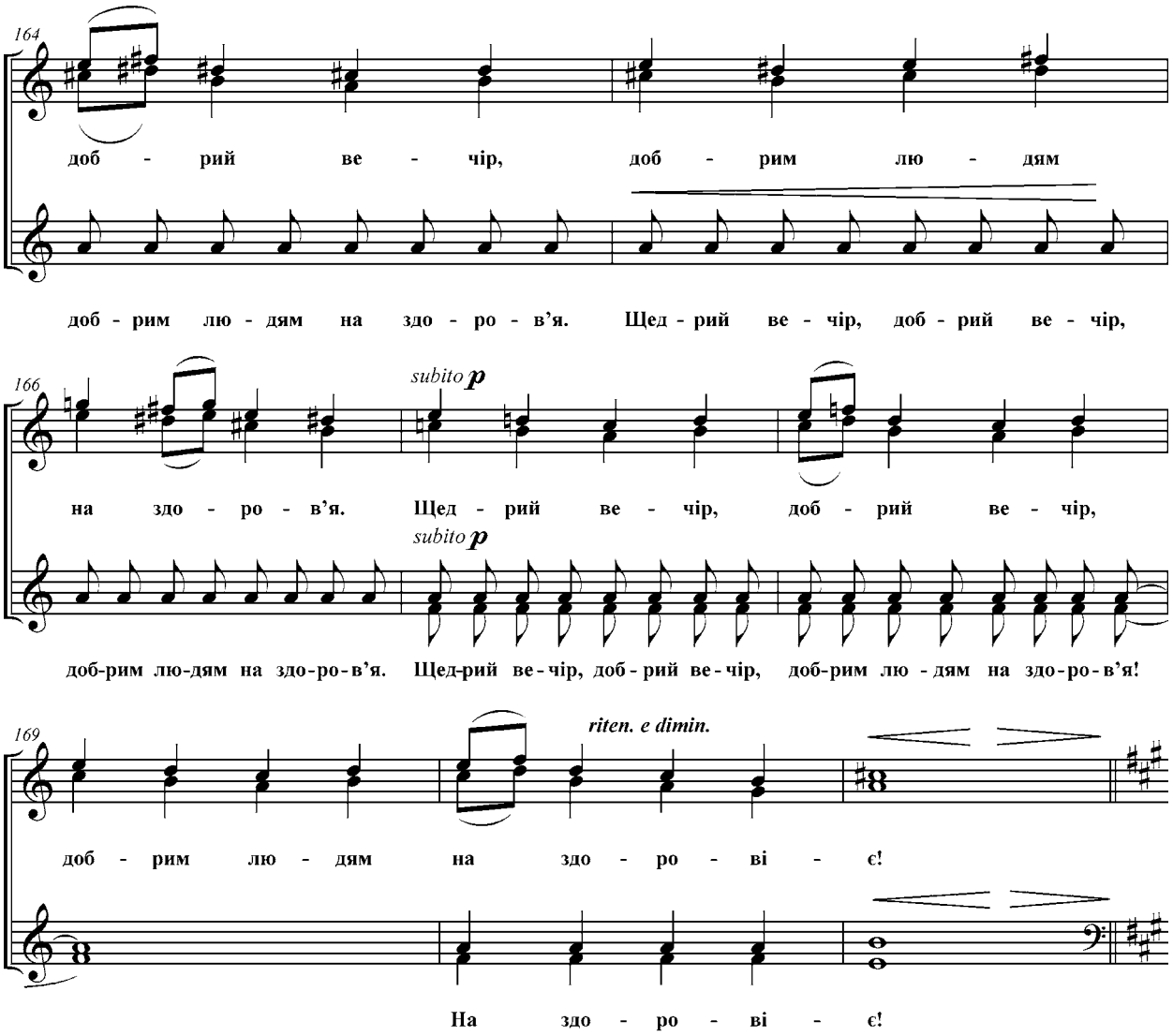

Фінал "Що то за звізда"

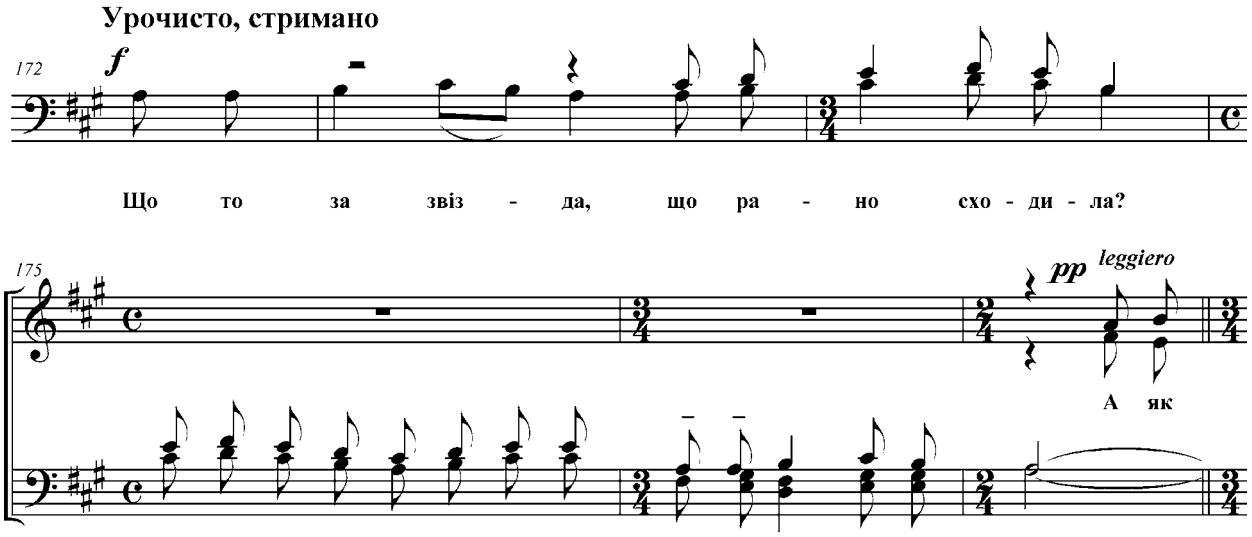

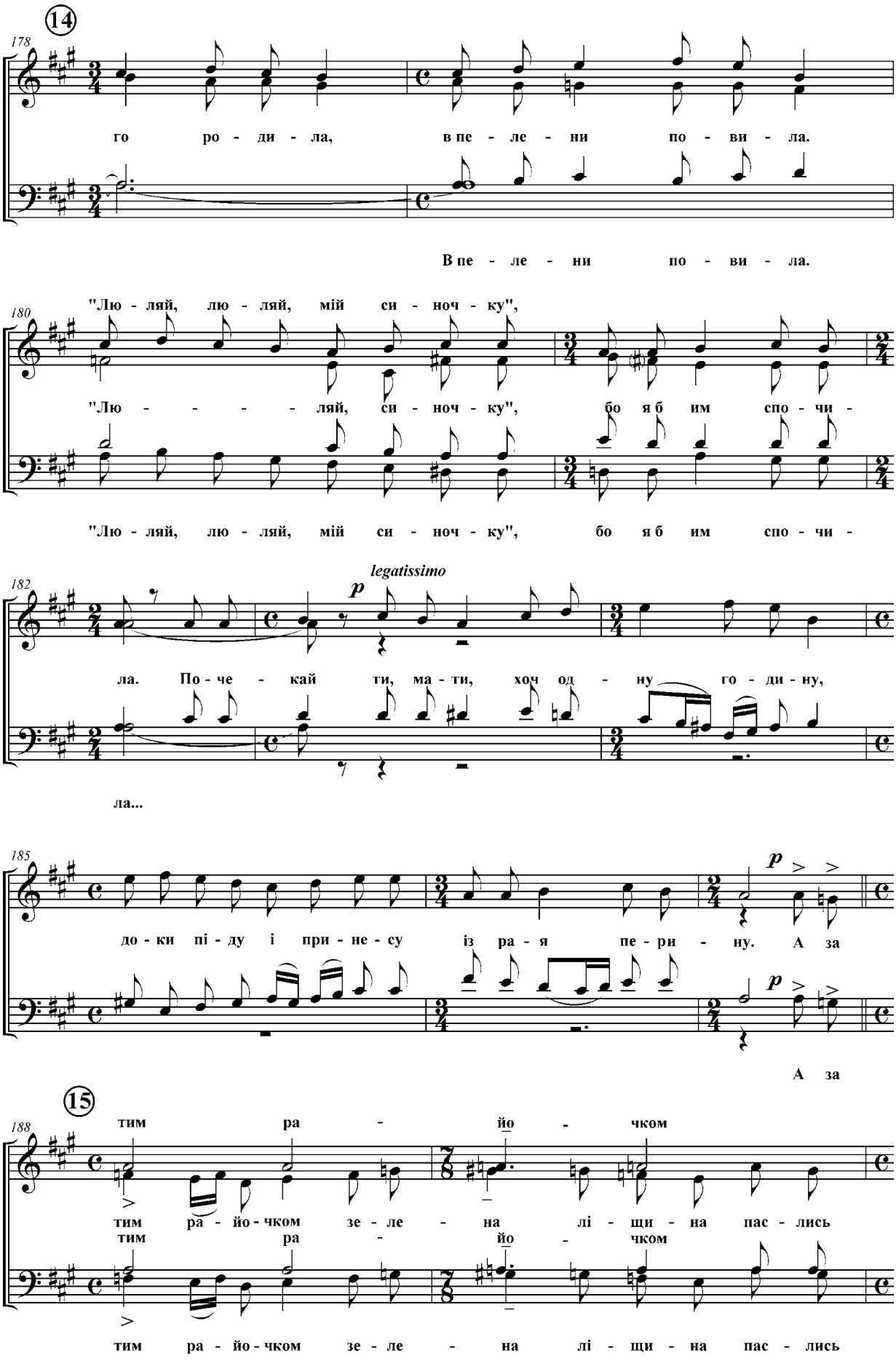
14
178
го ро - ди - ла, в пе - ле - ни по - ви - ла.
В пе - ле - ни по - ви - ла.
180
"Лю - ляй, лю - ляй, мій си - ноч - ку",
"Лю - - - - ляй, си - ноч - ку", бо я б им спо - чи -
"Лю - ляй, лю - ляй, мій си - ноч - ку", бо я б им спо - чи -
182
legatissimo
p
ла. По - че - кай ти, ма - ти, хоч од - ну го - ди - ну,
ла...
185
p
до - ки пі - ду і при - не - су із ра - я пе - ри - ну. А за
p
А за
15
188
тим ра - йо - чком
тим ра - йо - чком зе - ле - на лі - щи - на пас - лись
тим ра - йо - чком
тим ра - йо - чком зе - ле - на лі - щи - на пас - лись

190

ув - ці

p

ув - ці пас - туш - ка - ми, при-йшла їм но - ви - на, при - йшла

ув - ці пас - туш - ка - ми, при-йшла їм но - ви - на, при - йшла

192

їм но - ви - на, при - йшла їм но - ви - на, при -

їм но - ви - на, при - йшла їм, при - йшла

194

йшла, при - йшла їм но - ви - на, при - - -

їм но - ви - на, при - - - йшла, при - йшла

196

allargando

f

йшла, при - ї - шла но - - ви - - -

їм но - ви - на, при - - - йшла но - - ви - - -

Ширше

198

на! Возь - ми, Пет - ре, тру - бу, та й за -

на! Возь - ми, Пет - ре, тру - бу, та й за -

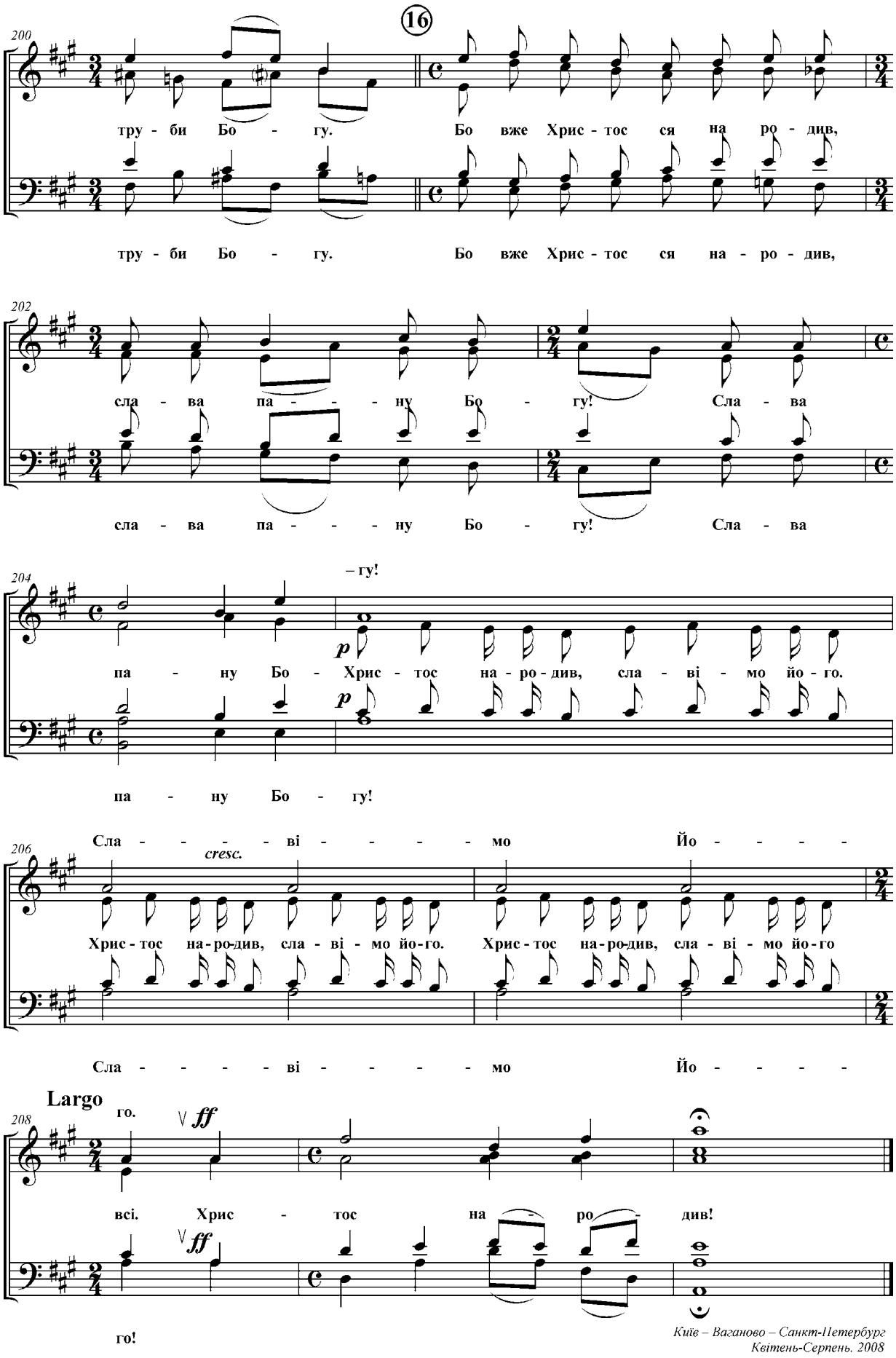

Київ – Ваганово – Санкт-Петербург
Квітень-Серпень. 2008

РІЗДВЯНЕ ДІЙСТВО

Хоровий цикл (для мішаного хору та солістів)

Характеристика першоджерела: шість різдвяних пісень різних жанрів, з різних регіонів України: народна духовна пісня (псальма) "Слава в вишніх Богу" (Хуст), колядки "Ой введення" (Черкащина, с. Деренківець), "Розуйгралися буйні вітрови" (Закарпаття, с. Великий Бичків), "Надворі чорна хмара" (Рівненщина, Сарненський р-н, с. Люхча), щедрівка "Добрий вечір" (Вінниччина, с. Петрівка), колядка "Що то за звізда" (Закарпаття, с. Великий Бичків). Всі твори взяті зі збірки "Колядки і щедрівки" (К.: Задруга, – 2007). Пісні зібрані й розшифровані **Марією Пилипчак**, українським етнографом, музикознавцем, хормейстером. Мелодії всіх пісень у збірці викладено одноголосно.

Тип роботи з запозиченим матеріалом: вільна композиторська обробка пісень. Пісні об'єднані у цикл, послідовність якого визначена, з одного боку, порядком зимових свят (спочатку Введення, потім Різдво), з другого боку – самим ходом обряду колядування, елементами якого є: наближення гурту колядників, що прославляють народження Ісуса, наполегливі заклики до господаря та господині вийти з хати та віддячити співаючих, завершальне урочисте славлення Ісуса, Марії та великого свята Різдва Христового.

Що до стилю обробок, то він продиктований неповторною красою народних піснеспівів. Їх ладова неоднозначність, метрична асиметрія зумовили певні композиційні рішення – кварто-секундову гармонізацію, терцеву або квартову втору, підголоскову поліфонію.

В хорах даного циклу відчутні впливи різних жанрів давньої української народної, професійної та церковної музики. В одних випадках витоки цих жанрів містяться у першоджерелі і лише підкреслюються в стилістиці обробки – це, наприклад, монодична фактура заспіву ("Розуграйлися", "Добрий вечір"), яка нагадує народну манеру "заводити" пісню, із типовим протиставленням "один – всі"; кантова фактура та імітація гри на народних інструментах ("Надворі чорна хмара"), елементи церковного багатоголосся (у вступному й фінальному хорах) тощо. В інших випадках жанр ніби "привнесений" ззовні, але цілком природно поєднується із інтонаційним строєм першоджерела – як, наприклад, танцювальність у колядці "Ой, введення, народження".

Виконавські завдання щодо хорового циклу – комплексні і багатовимірні. Долаючи поточні виконавські труднощі, до яких можна віднести оволодіння примхливим ритмом, довгою, розвиненою фразою, інтонування у розширеній гармонічній системі, відтворення досить широкої динамічної шкали, – необхідно виконати "надзавдання". Воно полягає у винайденні особливої світлої окраски звуку, легкого невимушеного способу звуковидобування, і – врешті-решт – у створенні святкової, театральної (вертеп), насправді Різдвяної атмосфери.

Стоїть явір над водою

Українська народна пісня

Allegretto **Обр. Рубена Толмачова**

Tenor

Ту... ду... ду... ду...

Baritone Bass

Тм... тм... тм... тм... тм... тм...

Тм...

(simile)

A

T

Bar. Bs.

ту - ду...

Тм... па... тм... ту - ду...

1. Сто - їть я - вір над во - до - ю, по - ло - ви - на
2. Ці - луй, ми - лий, бі - ле лич - ко, та со - лод - кі

Ту... ту...

тм... тм... тм...

в во - ді. Ці - луй, ми - лий, бі - ле лич - ко,
гу - би. Бо як пі - деш з цьо - го се - ла,

15

A: бо вже на - ро - схо - - - ді. Ці - луй, ми - лий,
не меш ма - ти лю - - - бки. Бо як пі - деш

T

Bar.
Bs.

18

A: бі - ле лич - ко, бо вже на рос - хо - - - ді.
з цьо - го се - ла не меш ма - ти

T: Ту - - - ду...

Bar.
Bs.: Тм... тм...

2

21

A: люб - ки.

T: Ту... ду...

Bar.
Bs.: Тм...

25

A

T: Ту... ду...

Bar.
Bs.: Ту... ду...

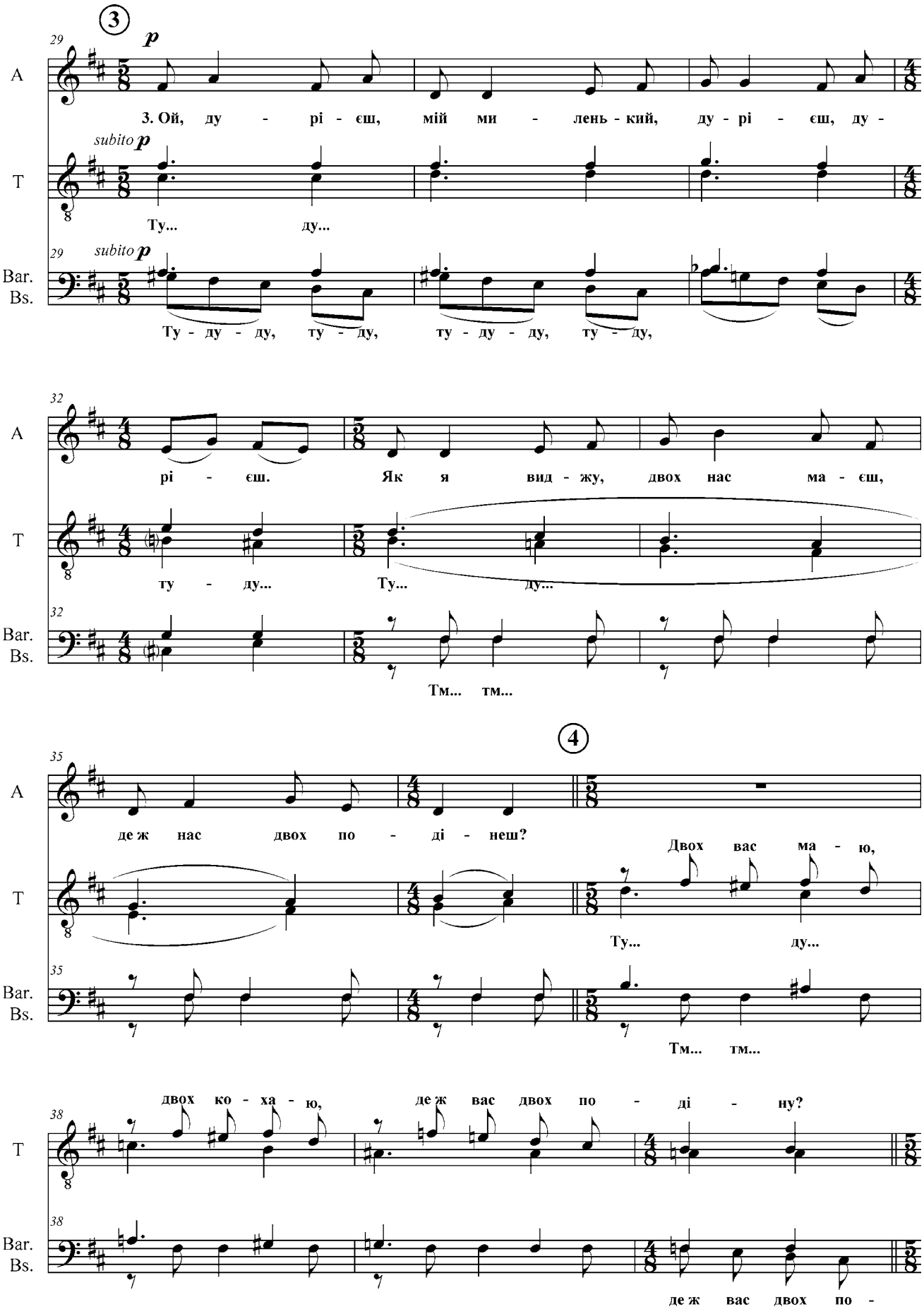
3
p
A
3. Ой, ду - рі - єш, мій ми - лень - кий, ду - рі - єш, ду -
subito p
T
Ту... ду...
subito p
Bar.
Bs.
Ту - ду - ду, ту - ду, ту - ду - ду, ту - ду,
рі - єш. Як я вид - жу, двох нас ма - єш,
ту - ду... Ту... ду...
Тм... тм...
4
де ж нас двох по - ді - неш?
Двох вас ма - ю,
Ту... ду...
Тм... тм...
двох ко - ха - ю, де ж вас двох по - ді - ну?
де ж вас двох по -

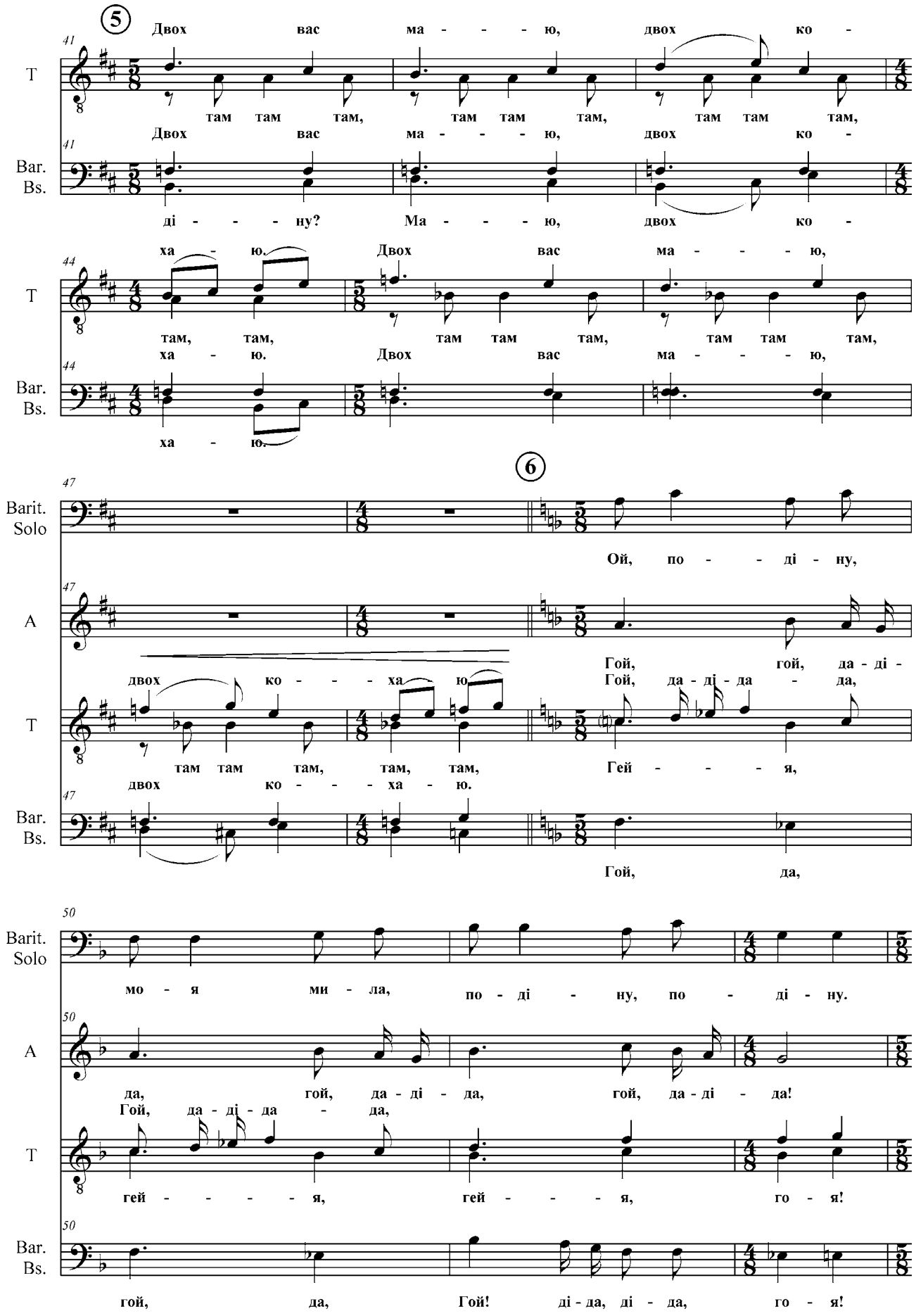
5
Двох вас ма - - - ю, двох ко -
там там там, там там там, там там там,
Двох вас ма - - - ю, двох ко -
ді - - - ну? Ма - - - ю, двох ко -
ха - ю. Двох вас ма - - - ю,
там, там, там там там, там там там,
ха - ю. Двох вас ма - - - ю,
ха - ю.
6
Ой, по - - ді - ну,
Гой, гой, да - ді -
двох ко - - - ха - ю Гой, да - ді - да - да,
там там там, там, там, Гей - - - я,
двох ко - - - ха - ю.
Гой, да,
мо - я ми - ла, по - ді - ну, по - ді - ну.
да, гой, да - ді - да, гой, да - ді - да!
Гой, да - ді - да - да,
гей - - - - я, гей - - - я, го - я!
гой, да, Гой! ді - да, ді - да, го - я!
T
Bar.
Bs.
Barit.
Solo
A

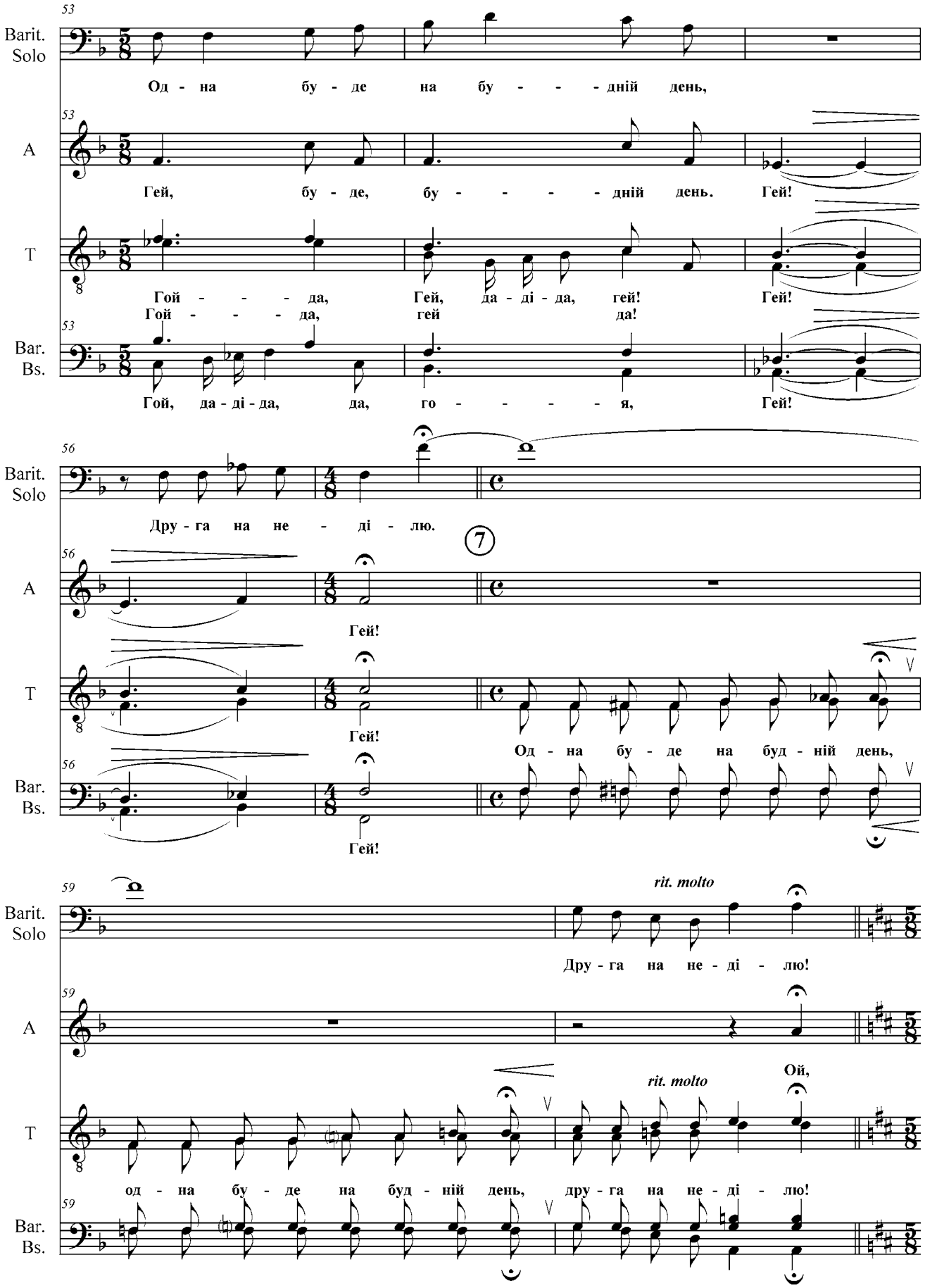
53
Barit. Solo
Од - на бу - де на бу - - - дній день,
A
Гей, бу - де, бу - - - - дній день. Гей!
T
Гой - - - да, Гей, да - ді - да, гей! Гей!
Гой - - - да, гей да!
Bar. Bs.
Гой, да - ді - да, да, го - - - - я, Гей!
56
Дру - га на не - ді - лю.
7
Гей!
Гей!
Од - на бу - де на буд - ній день,
Гей!
59
rit. molto
Дру - га на не - ді - лю!
Ой,
од - на бу - де на буд - ній день, дру - га на не - ді - лю!

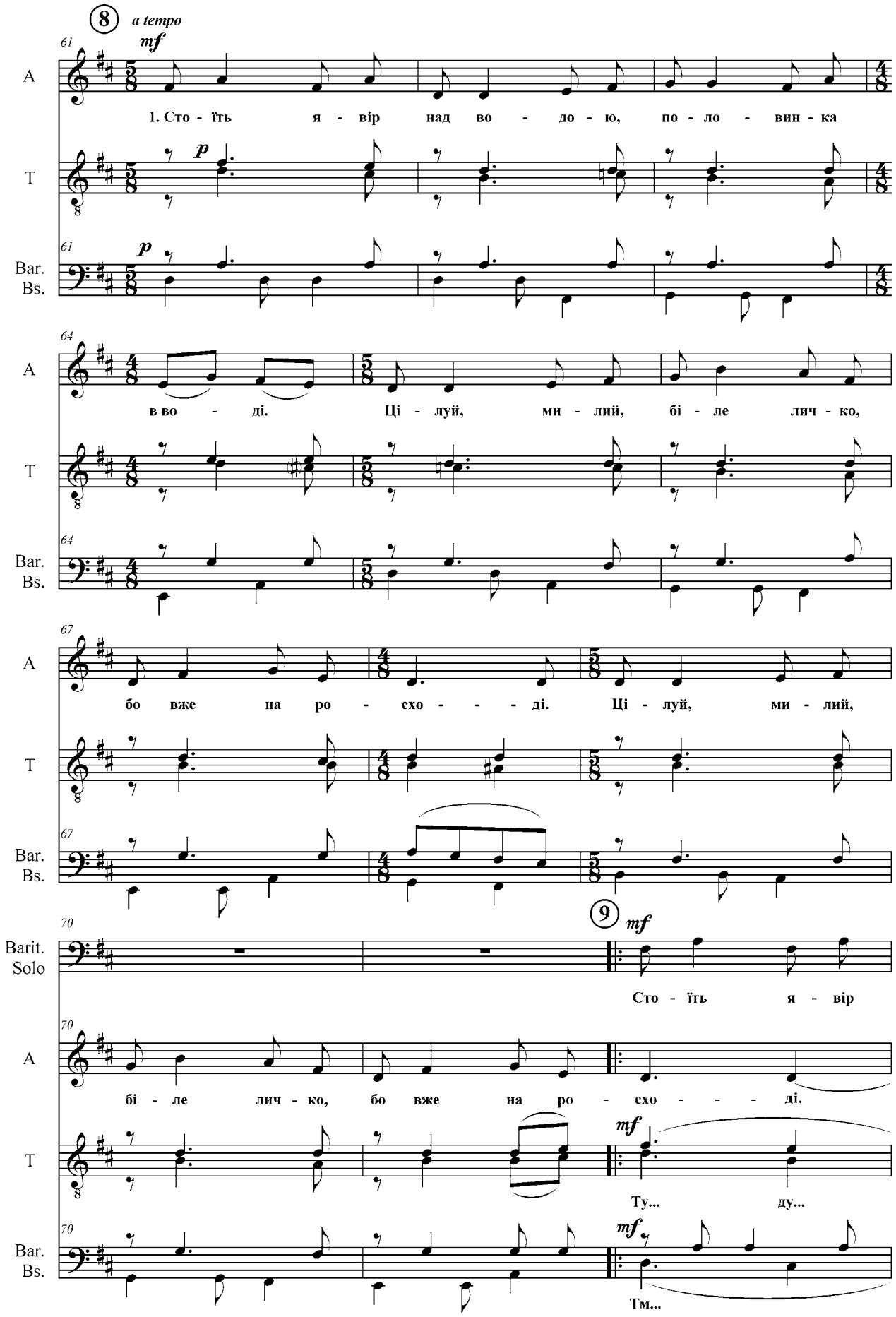
8
a tempo
mf
A
1. Сто - їть я - вір над во - до - ю, по - ло - вин - ка
T
p
Bar.
Bs.
в во - ді. Ці - луй, ми - лий, бі - ле лич - ко,
бо вже на ро - схо - - - ді. Ці - луй, ми - лий,
9
Barit.
Solo
Сто - їть я - вір
бі - ле лич - ко, бо вже на ро - схо - - - ді.
Ту... ду...
Тм...

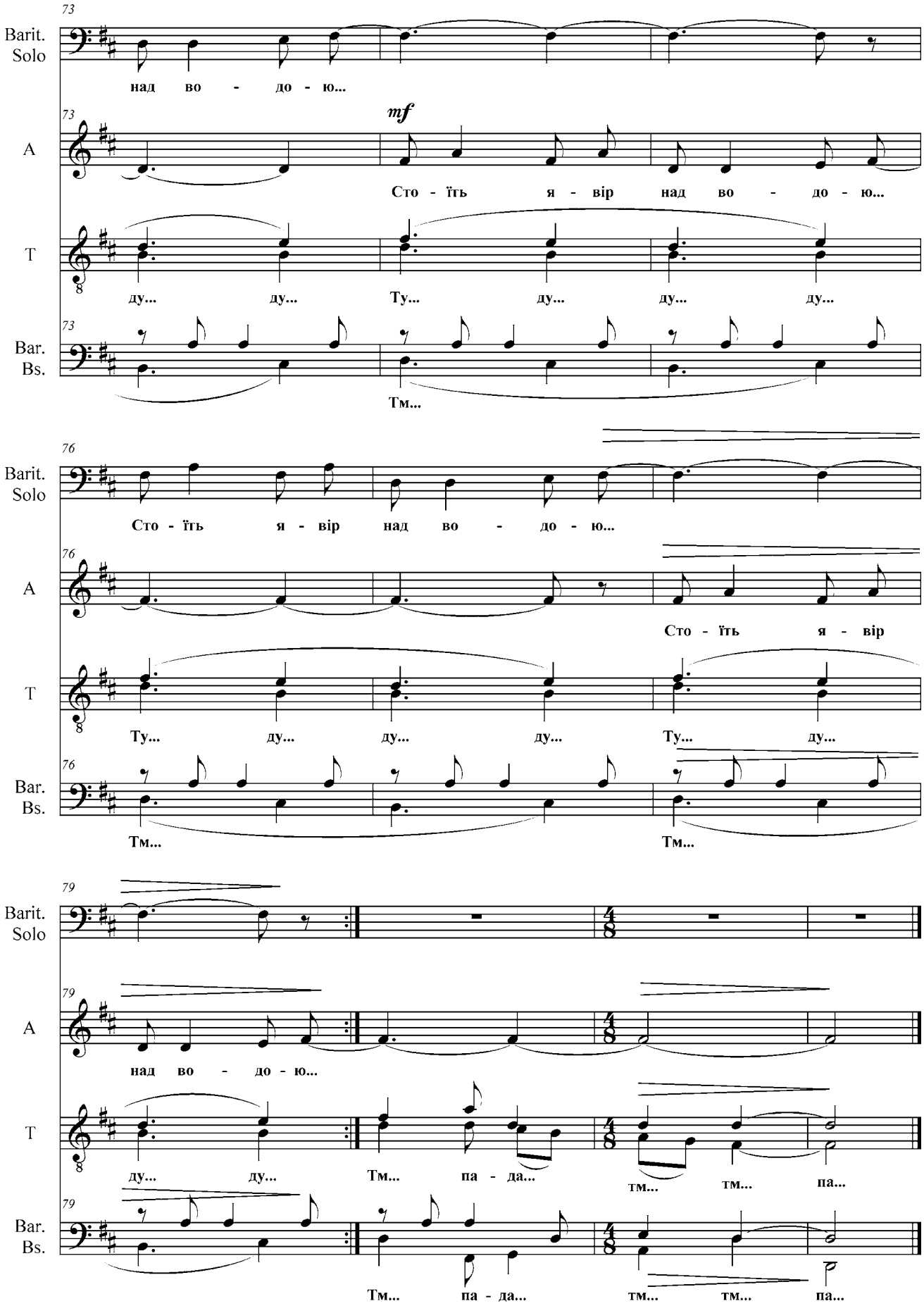
73
Barit. Solo
над во - до - ю...
mf
A
Сто - їть я - вір над во - до - ю...
T
ду... ду... Ту... ду... ду... ду...
Bar. Bs.
Тм...
76
Barit. Solo
Сто - їть я - вір над во - до - ю...
A
Сто - їть я - вір
T
Ту... ду... ду... ду... Ту... ду...
Bar. Bs.
Тм... Тм...
79
Barit. Solo
A
над во - до - ю...
T
ду... ду... Тм... па - да... тм... тм... па...
Bar. Bs.
Тм... па - да... тм... тм... па...

СТОЇТЬ ЯВІР НАД ВОДОЮ

Обробка української народної пісні
для чоловічого хору та солістів (альт, баритон)

***Характеристика першоджерела**:* відома лірична козацька пісня, поширена по всій території України.

***Тип роботи з запозиченим матеріалом**:* вільна композиторська обробка твору. В основі композиторського підходу – синтез автентичного сольного співу та джазового акомпанементу. Ритмічна конструкція самої теми (5/8 + 4/8) надихає на прочитання матеріалу у жанрі джаз-вальсу, тому хор значною мірою виконує ритмо-інструментальну функцію. Ладо-гармонічне вирішення дозволяє по-новому розкрити сюжетні перипетії, виразніше охарактеризувати героїв пісні. Наприклад, ладо-гармонічними засобами підкреслено контраст дійових осіб: паралельний мінор та ланцюг модулюючих зменшених септакордів на причитаннях солістки "двох нас маєш, двох кохаєш…" змінюються дзвінкими мажорними "трембітами" на відповіді соліста ("одна буде на будній день, друга на неділю"). Наступний хоровий речитатив-скоромовка приводить до репризи та ідилічної коди, вирішеної в традиціях оперного дуету-згоди (на словах "стоїть явір").

Виконавські завдання. Очікується, що солісти будуть вільно почувати себе у новому жанровому оточенні, органічність цього синтезу зумовлює успіх твору.

Для хору є важливим оволодіти інструментальною (звуконаслідувальною) манерою виконання. Треба розуміти, що "скет" (підтекстовка інструментальних складів) є дуже умовним, необхідно старанно працювати та максимально наближати звучання голосу до конкретного інструменту (контрабасу, трембіти, цимбальних струн тощо).

Гаєм зелененьким

Українська народна пісня

Обр. Рубена Толмачова

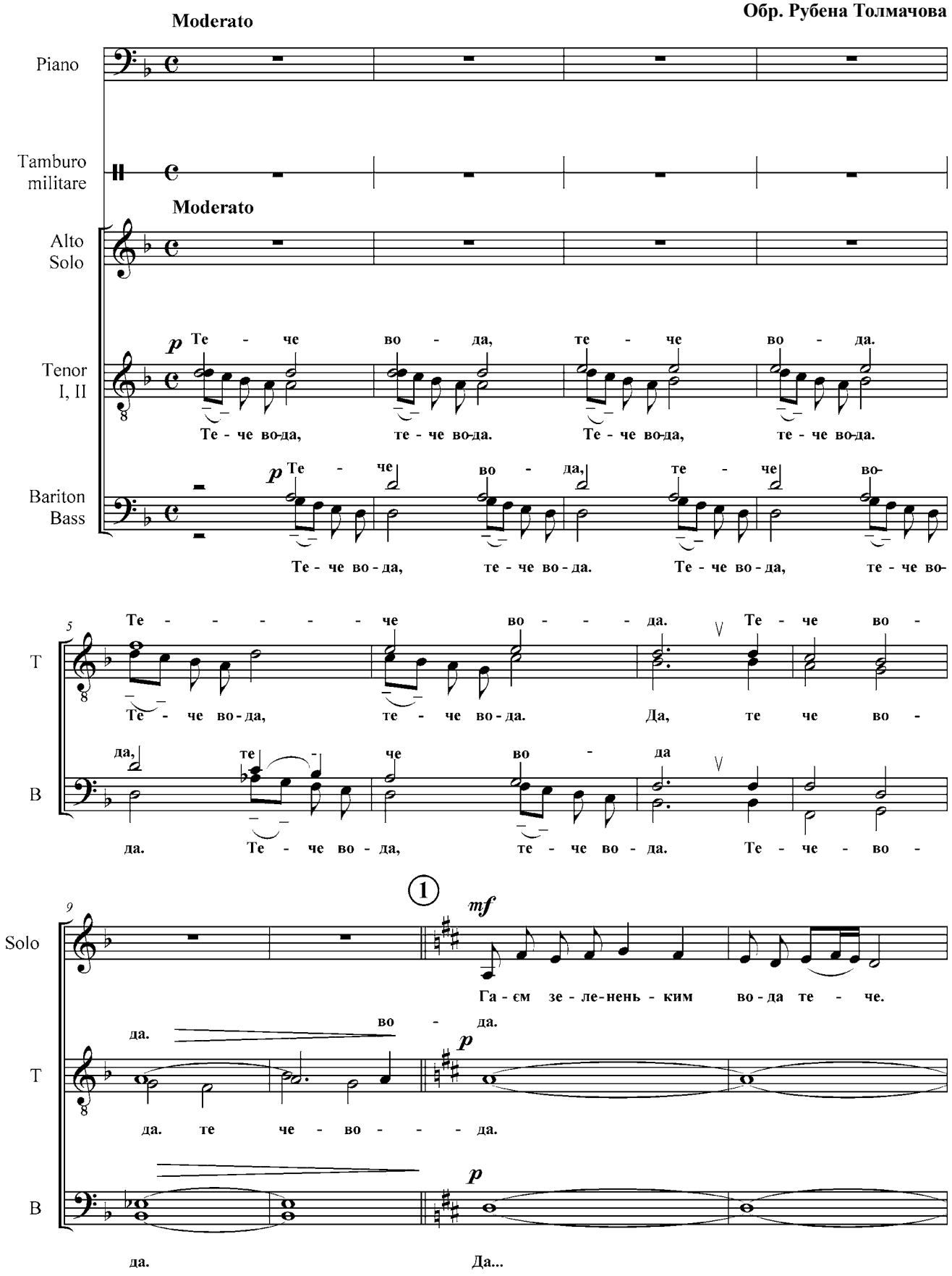

13

Solo: На я - во - рі со - ло - вей ще - бе - че. Там дів - чи - на ми - ла

T: Ще - бе - че... Дів - чи - на

B: Ой, там...

16

Solo: ві - но - чок у - ви - ла з бар - ві - ноч - ку. Там дів - чи - на ми - ла

T: ві - но - чок у - ви - - - ла. Дів - чи - на

B: Ой, там...

19

Solo: ві - но - чок у - ви - ла з бар - ві - ноч - ку. Сльо - зи про - ли - ва - ла,

T: ві - но - чок у - ви - - - ла. Сльо - зи про - ли -

B:

22

Solo: як йо - го ви - ла. А у - вив-ши, на во - ду пус-ти - ла.
ва - - - ла

T: Сльо-зи про - ли - ва - ла. А у - вив-ши, на во - ду ду пус-ти - ла.
На во-ду пус-ти - ла.

B: Сльо-зи про-ли - ва - ла. На - во - ду (у) пус-ти - ла. Ти пли -

3

25

Solo: Пли-ви ж, мій ві-ноч-ку, красний, з бар-ві - ноч - ку, за ми-лень - ким.

T: Ти пли - ви, ти пли - ви, мій ві - но - - - - - чку.
Ти пли - ви, ти пли - ви, мій ві - но - чок.

B: ви... Пли - ви... Ти, мій ві - ноч - ку, ти пли -

28

Pno.

28

T-ro

28

Solo: Пли-ви ж, мій ві-ноч-ку, красний, з бар-ві - ноч - ку, за ми-лень - ким.

T: Ти пли - ви, ти пли - ви, мій ві - но... ...ноч - ку, з бар-ві ноч -
Ти пли - ви, ти пли - ви, мій ві - но... ...ноч - ку, з бар-ві-ноч -

B: ви... Пли - ви... Ти, мій ві - – ноч - ку, з бар-ві-ноч -

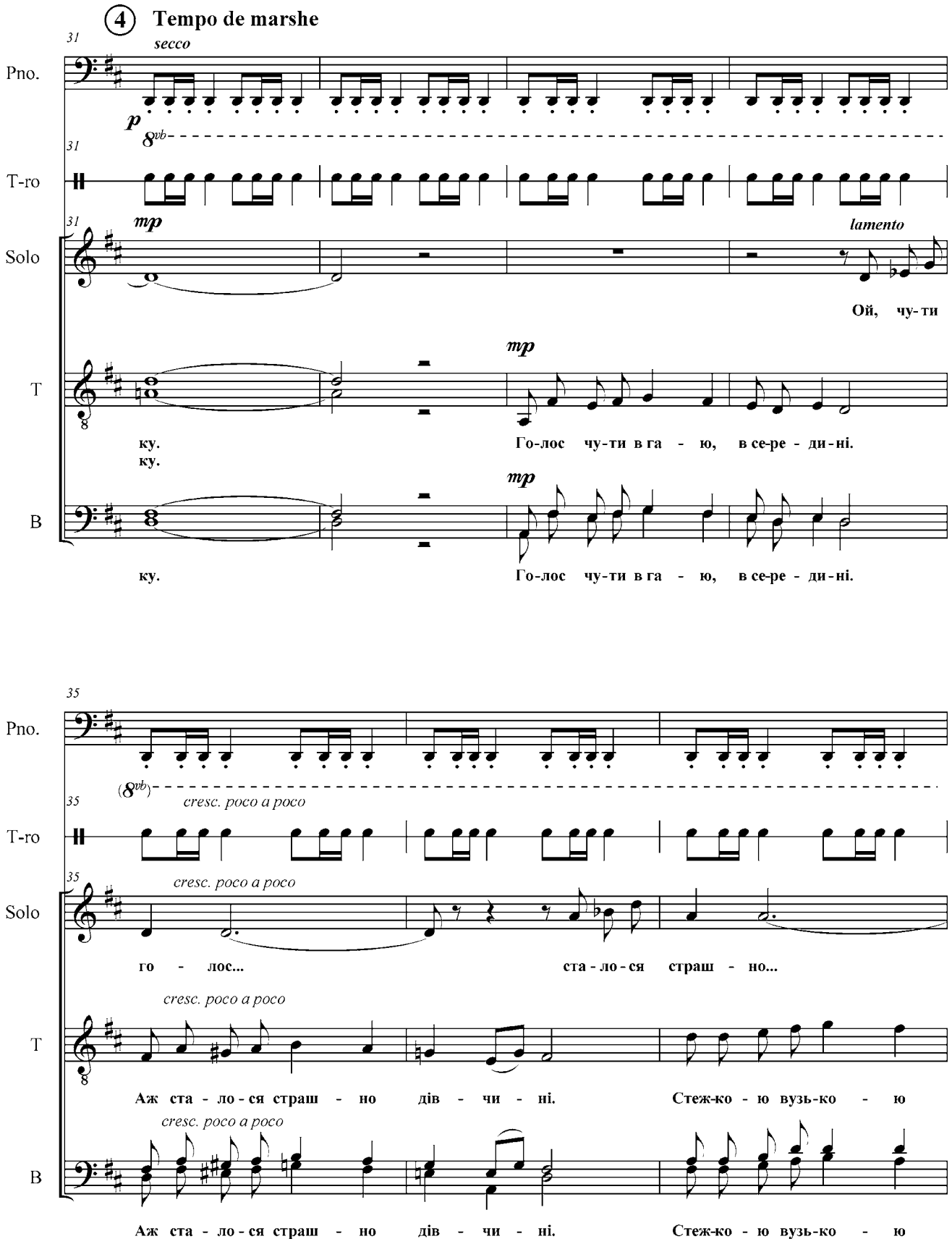
4 Tempo de marshe
secco
Pno.
T-ro
Solo
T
B
lamento
Ой, чу-ти
ку.
ку.
Го-лос чу-ти в га - ю, в се-ре - ди-ні.
ку.
Го-лос чу-ти в га - ю, в се-ре - ди-ні.
cresc. poco a poco
го - лос...
ста-ло-ся страш - но...
Аж ста - ло-ся страш - но дів - чи - ні.
Стеж-ко - ю вузь-ко - ю
Аж ста - ло-ся страш - но дів - чи - ні.
Стеж-ко - ю вузь-ко - ю

38

Pno.

(8vb)

38

T-ro

38

Solo

Ой, там стеж-ко - ю вузь-ко - ю

T

ї-дуть ко-за-чень - ки на во - ро - них. Ой, там стеж-ко - ю вузь-ко - ю

B

ї-дуть ко-за-чень - ки на - во - ро - них. Стеж-ко - ю вузь-ко - ю

41

Pno.

(8vb)

41

T-ro

41

Solo

ї-дуть ко-за-чень - ки на во - ро - них.

T

sf

ї-дуть ко-за-чень - ки на во-ро... на во - ро - них!

B

sf

ї-дут ко-за-чень - ки на во-ро... на во - ро - них!

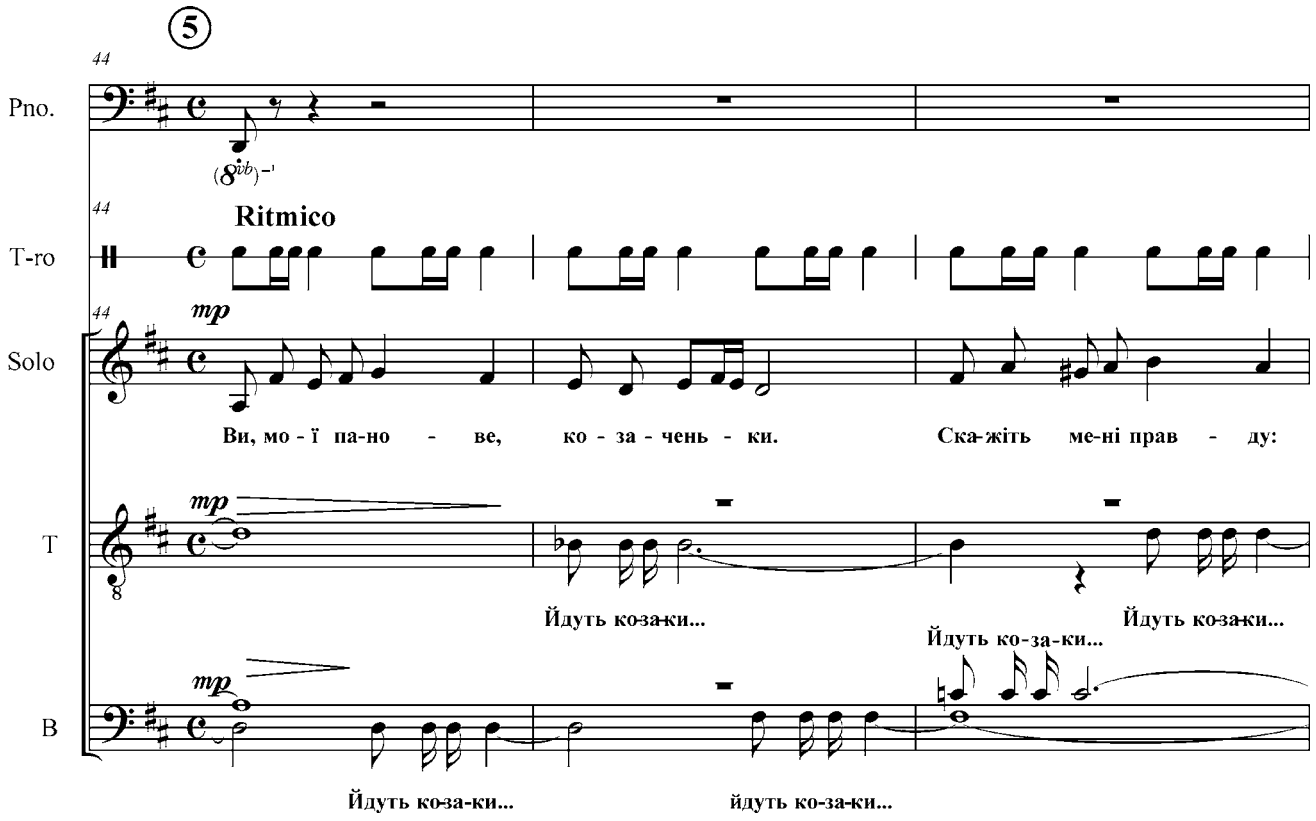
5
44
Pno.
T-ro
Ritmico
Solo
mp
Ви, мо - ї па-но - ве, ко - за - чень - ки. Ска-жіть ме-ні прав - ду:
T
Йдуть ко-за-ки...
Йдуть ко-за-ки...
Йдуть ко-за-ки...
B
Йдуть ко-за-ки...
йдуть ко-за-ки...

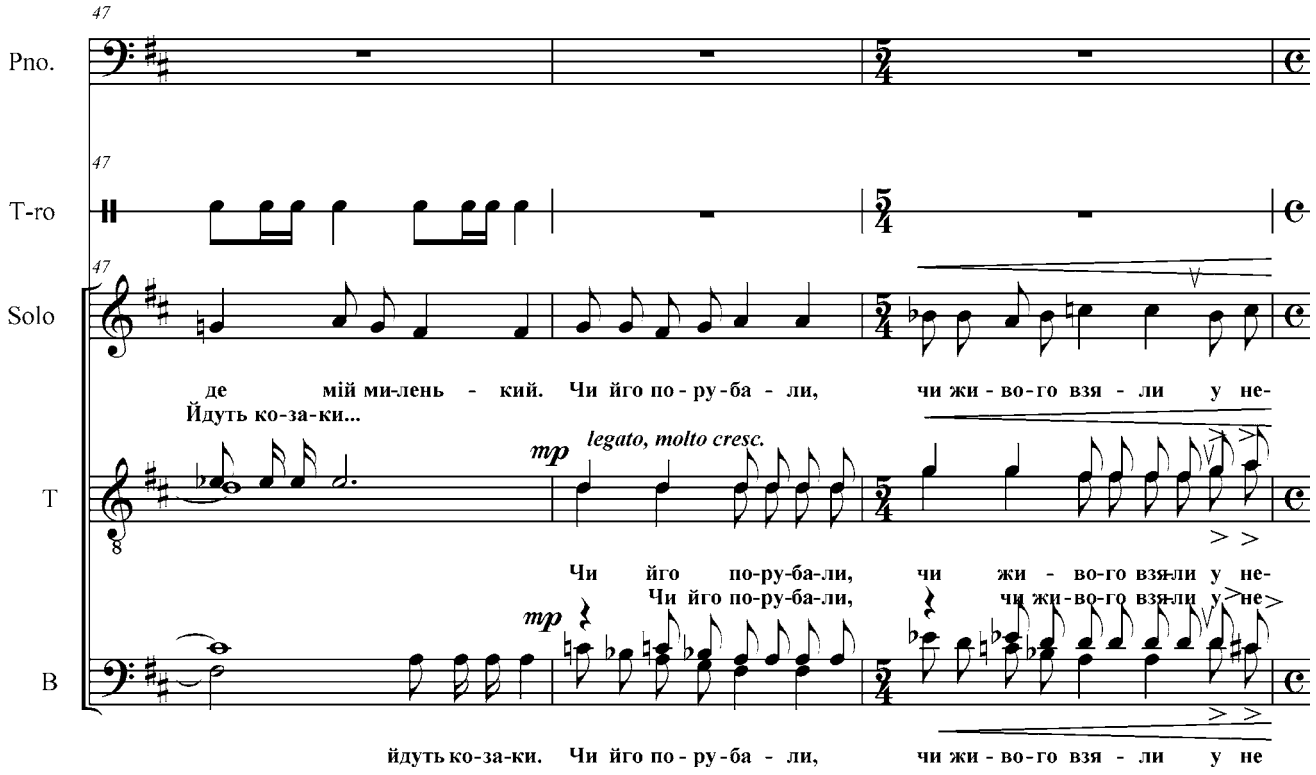
47
Pno.
T-ro
Solo
де мій ми-лень - кий. Чи його по - ру - ба - ли, чи жи - во-го взя - ли у не-
Йдуть ко-за-ки...
legato, molto cresc.
T
Чи його по-ру-ба-ли, чи жи - во-го взя-ли у не-
Чи його по-ру-ба-ли, чи жи-во-го взя-ли у не
B
йдуть ко-за-ки. Чи його по - ру - ба - ли, чи жи - во-го взя - ли у не

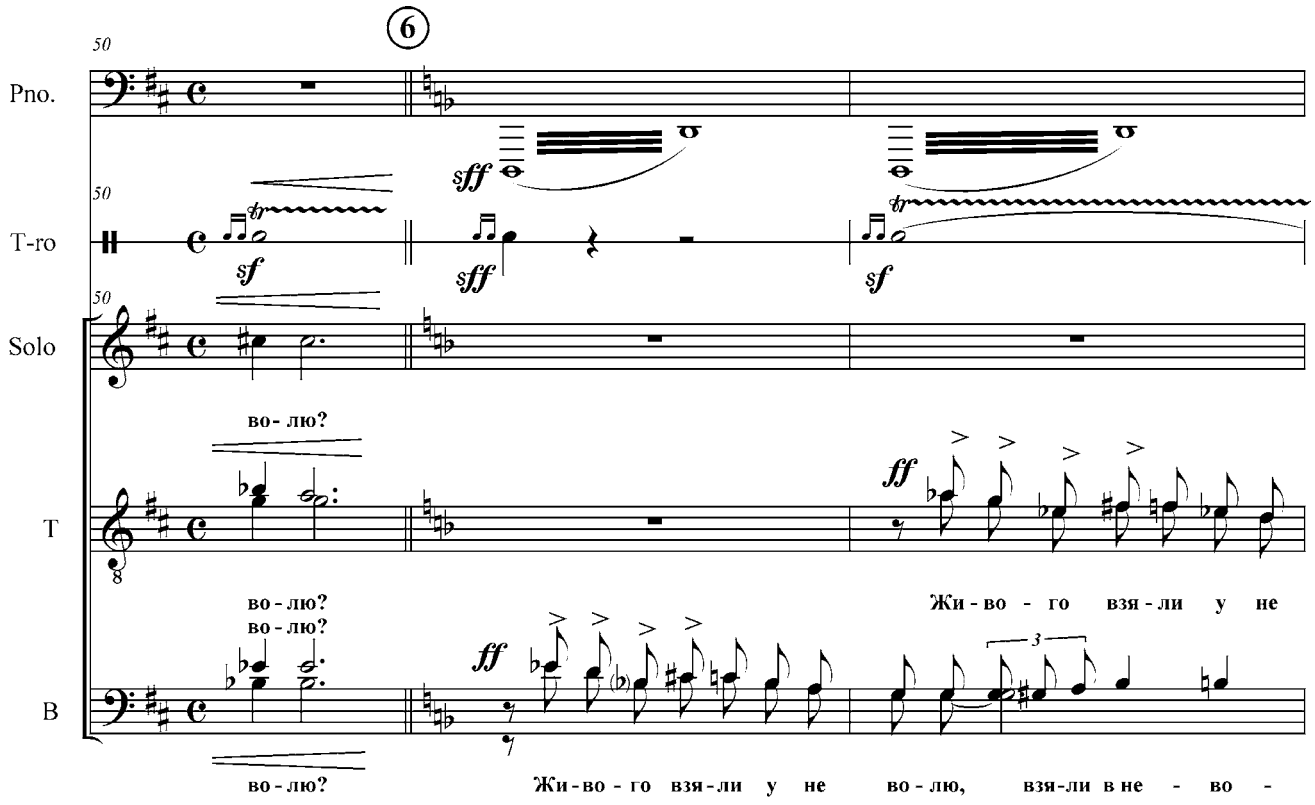
6
50
Pno.
T-ro
Solo
T
B
во- лю?
во- лю?
во- лю?
во- лю?
Жи- во - го взя - ли у не
Жи-во - го взя-ли у не во - лю, взя-ли в не - во -

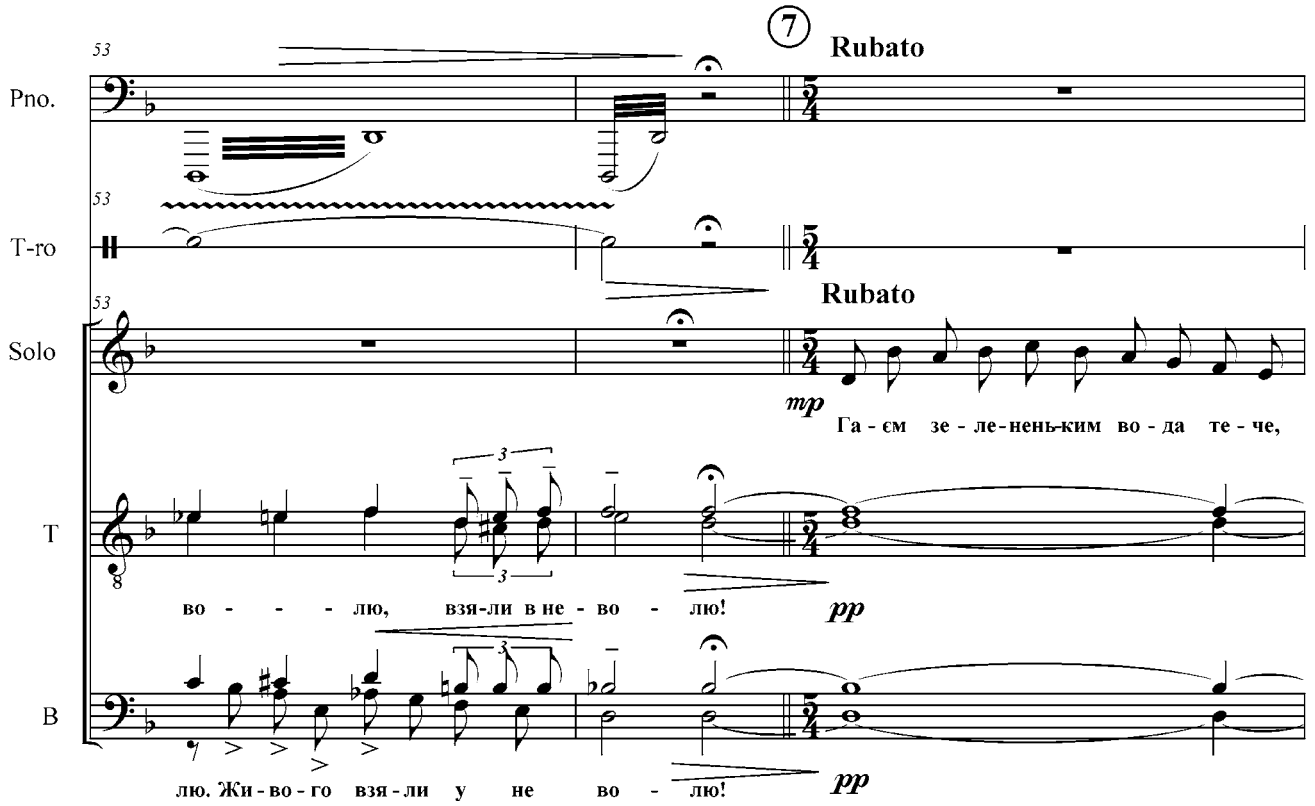
7
Rubato
53
Pno.
T-ro
Solo
T
B
Ga - єм зе - ле-нень-ким во - да те - че,
во - - - лю, взя-ли в не - во - лю!
лю. Жи - во - го взя - ли у не во - лю!

56

Pno.

56

T-ro

56

Solo

на я - во-рі со-ло-вей ще-бе-че, ой... ... ой... ... ой... ще-бе - че...

T

p Те - че

Те - че во-да,

B

p Те -

Те - че во-

60

Solo

во - да, те - че во - да. Те - - - -

T

те - че во-да. Те - че во-да, те - че во-да. Те - че во-да,

che во - да, те - che во - да. Те -

B

да, те - че во - да. Те - че во - да, те - че во - да. Те - че во-

64

che во - - - да. Те - che во - да.

T

te - che во - да. Да, te che во - да.

Lunga

che во - - - да.

B

да, te - che во - да. Te - che во - да.

Lunga

"Дзвіночок" 2004

ГАЄМ ЗЕЛЕНЕНЬКИМ

Обробка української народної пісні
для чоловічого хору, народного жіночого голосу
та малого барабана (Pianoforte, Cassa ad libitum)

Характеристика першоджерела: лемківська пісня, одноголосний наспів із словами викладений у збірці "Українські народні пісні" (Київ, 1960).

Тип роботи з запозиченим матеріалом – вільна композиторська обробка твору. Тематичний матеріал – хоча і повністю збережений – є поштовхом для створення самостійної композиції. На перший план виходить хор, драматургічні та композиційні функції якого є важливими й різноплановими. Зокрема, хор створює загальний настрій "кобзарського" співу-розповіді (вступ та кода твору), коментує драматичні події ("йдуть козаки"), він також є головним героєм сюжету ("мене порубали, та живого взяли у неволю"). Різноманітність драматургічних функцій хору обумовлює різноманітність стилістичних прийомів: застосовані різні типи хорової фактури – імітаційна та підголоскова поліфонія, акордовий склад, витримані фонові співзвуччя тощо.

Виконавські завдання. Для вдалого відтворення драматургії від солістки очікуються неабиякі акторські здібності та вміння темброво "реагувати" на всі колізії сюжету. Важливою є наявність ансамблевих навичок: у деяких епізодах солістка співає лише верхній звук в акорді. Завдання ж хору повністю зумовлені різноманітністю його драматургічних функцій. Необхідно оволодіти всіма елементами звучності – це і ансамбль на *pianissimo* в супроводжуючих акордах, і дикційна чіткість в епізодах, де хор є носієм тексту, і, звичайно, повноцінне наповнення на *і* у епізоді "козацького" хору (текст "стежкою вузькою їдуть козаченьки") та інших кульмінаційних зонах.

Ol' Man River

Із мюзиклу "Show Boat"

Муз. Дж. Керна, сл. О. Хаммерстейна
Аранж. Рубена Толмачова

Moderato

Bass Solo

D. 1-2

Ту- ду ду-ду... ту... *(simile)* Ту-ду...

A.

Ту- ду ду - ду... ту... *(simile)* Ту - ду...

T. B.

ту - ду... Ту

1

Bs.

Here we all work long de Mis-si-si-pi Here we all work while de white folk play

D.

S. A.

f Хм... гм... *f* Хм... *dimin.* У... у...

T. B.

f *f*

Bs.

Pul-ling dose bots from de done till sun-set. Get-ting no rest till de

S. A.

p у... у... у...

T. B.

p

12

Bs. — *f*

jud- ment day. Don't look up and don't look down you don't dast make, De

S. A. — *mp*

У... у... у... у...

T. B. — *mp*

Ту... ду... ду... ду...

16

Bs.

boss man frown, bend yuor Kness. And bow your head and pull dat rope un-

S. A.

Ту... ду...

а... а... а... а... а... а... а... А...

T. B.

20

Bs.

till yo're dead. Let me go' way from the Mis-si - si - pi.

S. A. — *sfp*

а..., а... Хм... ту - ду

T. B. — *sfp*

23

Bs.

Let me go' way from the white man boss. Show me dat stream called de ri-ver Jor-dan.

S. A. — *sfp*

ду - ду Ту-ду ту... ду...

T. B.

Хм...

27

Bs. Dat's de ol' stream dat i long to cross.

S. ду ду - ду ду - ду. Ту ду ду ду

A.

T.

B.

3

30

Bs. Ol' man ri - ver dat ol' man ri - ver. He must know sum - pin, but the

S. subito p Хм... Хм... mp Ту ту... ту ду ду ду ду

A. subito p

T. p

B.

33

Bs. don't say no-thing, he Jes keeps rol-ling, He keeps on rol-ling a -

S. ду ту ду ду ду ду ту ту ду ду ду ту ду ду

A. Хм...

T.

B.

36

4

Bs. long. He don`t plant ta - tars, and he

S. ту ду ду ду ду ту ду ду ту - ду. Хм - гм...

A.

T.

B.

39

Bs. don't plant cot-ton, and - dem what plant'-em is soon for - got-ten. But

S. Хм - гм... ту ду ту ду ду ду ду ду ду

A.

T.

B.

42

Bs. Ol' man ri-ver jes keeps rol-lings, a lonq

S. a... a... a... a... a - - - a. Ту - ду (simile) cresc.

A.

T. a... a... a...

B.

5

45

Bs. You and me we sweetan strain

S. Та да

A.

T. Та да та та

B.

48

Bs. bo-dy all achi-ng and rack-ed wid pain to-te dat Barge!

S.

A.

T. та да та да та да

B.

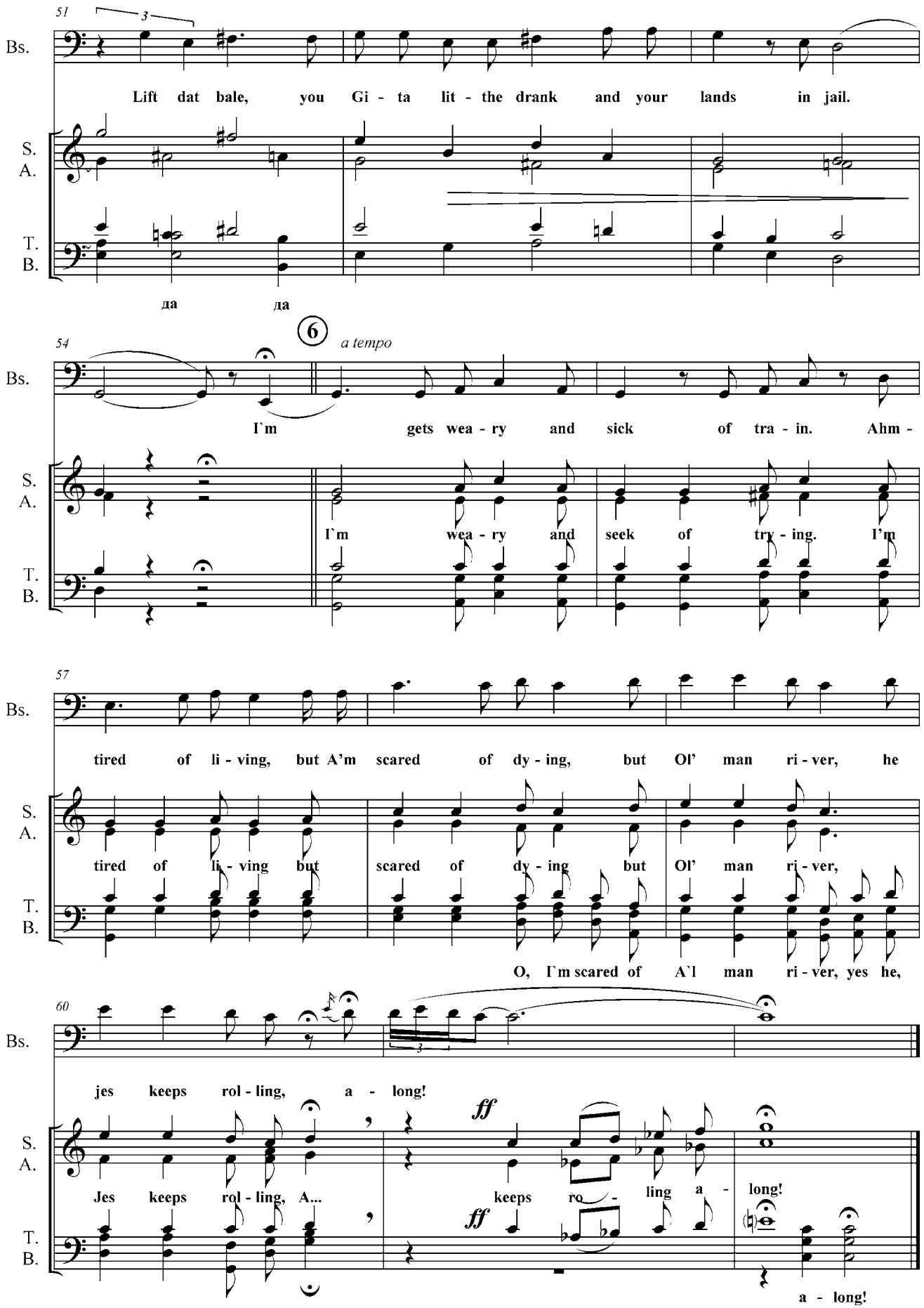
51
Bs.
Lift dat bale, you Gi - ta lit - the drank and your lands in jail.
S.
A.
T.
B.
да да
54
6
a tempo
Bs.
I`m gets wea - ry and sick of tra - in. Ahm -
S.
A.
I`m wea - ry and seek of try - ing. I'm
T.
B.
57
Bs.
tired of li - ving, but A'm scared of dy - ing, but Ol' man ri - ver, he
S.
A.
tired of li - ving but scared of dy - ing but Ol' man ri - ver,
T.
B.
O, I`m scared of A`l man ri - ver, yes he,
60
Bs.
jes keeps rol - ling, a - long!
ff
S.
A.
Jes keeps rol - ling, A...
keeps ro - ling a - long!
ff
T.
B.
a - long!

OL' MAN RIVER (з мюзиклу "Show Boat")
муз. Дж. Керна, сл. О. Хаммерстейна

Для баса соло та мішаного хору

Характеристика першоджерела: в оригіналі твір написаний для баса у супроводі оркестру.

Тип роботи з запозиченим матеріалом: аранжування. Запропонована версія цілком відповідає оригіналу – соло із супроводом, але суттєвою відмінністю є те, що хор перебирає на себе функції симфонічного оркестру, з його різноманітними тембровими та штриховими можливостями, широкою динамічною шкалою, розмаїттям фактурних засобів.

Виконавські завдання. Звичайно, левову частку успіху твору складає робота соліста. Широкий діапазон, сила голосу, і – найголовніше – відчуття стилю є абсолютно необхідними. Першоджерелом цього твору є афроамериканська робоча пісня – звідси і особливий діалект, відповідний тембр голосу, особливості звуковидобування, ведення фрази тощо. Для вітчизняного виконавця дуже корисним було б попереднє ознайомлення з найкращими зразками виконання цього твору (Paul Robson, Frank Sinatra).

Завдання для хору повністю зумовлені особливостями аранжування. Визначимо їх. По-перше, необхідне повне взаєморозуміння з солістом (тільки супроводжувати, у жодному разі не нав'язувати темп чи агогіку). По-друге, слід домогтися максимальної наближеності до звучання оркестрових груп (валторн у вступі, струнного оркестру в основній частині заспіву, міді із сурдинами у приспівах, відкритого туттійного звучання в кульмінації). По-третє, – важливо усвідомлювати, що рекомендований "скет" (підтекстовка складів, що передають звучання інструментів) не слід сприймати буквально, було б помилкою промовляти конкретні "ту" чи "ду", потрібна більш "американізована" вимова цих звуків – "too-doo" (на дуже коротких приголосних язик за верхніми зубами, довгий голосний – вузькою трубочкою, у "мундштук"). Всі "хм-гм" – це спів з закритим ротом, але з довгою придиховою атакою на кожному новому звуці. "Та-та" у приспівах слід вимовляти через "ч", ці склади скоріше вказують на штрих – характерне для мідної групи *sforzando* з подальшим *creschendo* до кінця тривалості.

Суліко

Грузинська народна пісня

Обр. Рубена Толмачова

Moderato

Solo

T. I - II

f Сак - вар - лис са плавс вэд - зе бди. Вэр - вна - хэ - да - ка ргу - ли -

Barit. Bass

f

4

T.

ко, Гул а мос - квна - ли вести - ро - ди.

B. B.

Tutti

Э - кал ши - вар - ди ше - вни шне.

7

T.

Са - да - хар - че мо Су - ли - ко. Э - кал ши - вар ди ше - вни - шне.

Э - кал ши - вар - ди

B. B.

М...

Э - кал ши - вар -

10

T.

Об - лад ром а - мо Су - ли - ко, Су - ли - ко. Гу - лис пан - цка ит вкит - ха

B. B.

ди, Гу - - - - - -

13

T.

вди - - - а. Шен - хом а - ра хар, Су - ли - ко.

B. B.

лис вки - вха вди, Су - ли - ко.

16

T. Гу - лис панц - ко лит вчи - о - ди. Шон-хом а - ра хар, Су - ли -

B. B.

① Allegretto

19

T. ко.

B. B. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди.

20

T. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди.

B. B. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди.

21

mf

T. Шэ - и пртхи - а ла мго - сан -

mp

B. B. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди.

22

T. ма,

22

Barit. Solo

B. B. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Да - би - ди - ди - би - ди.

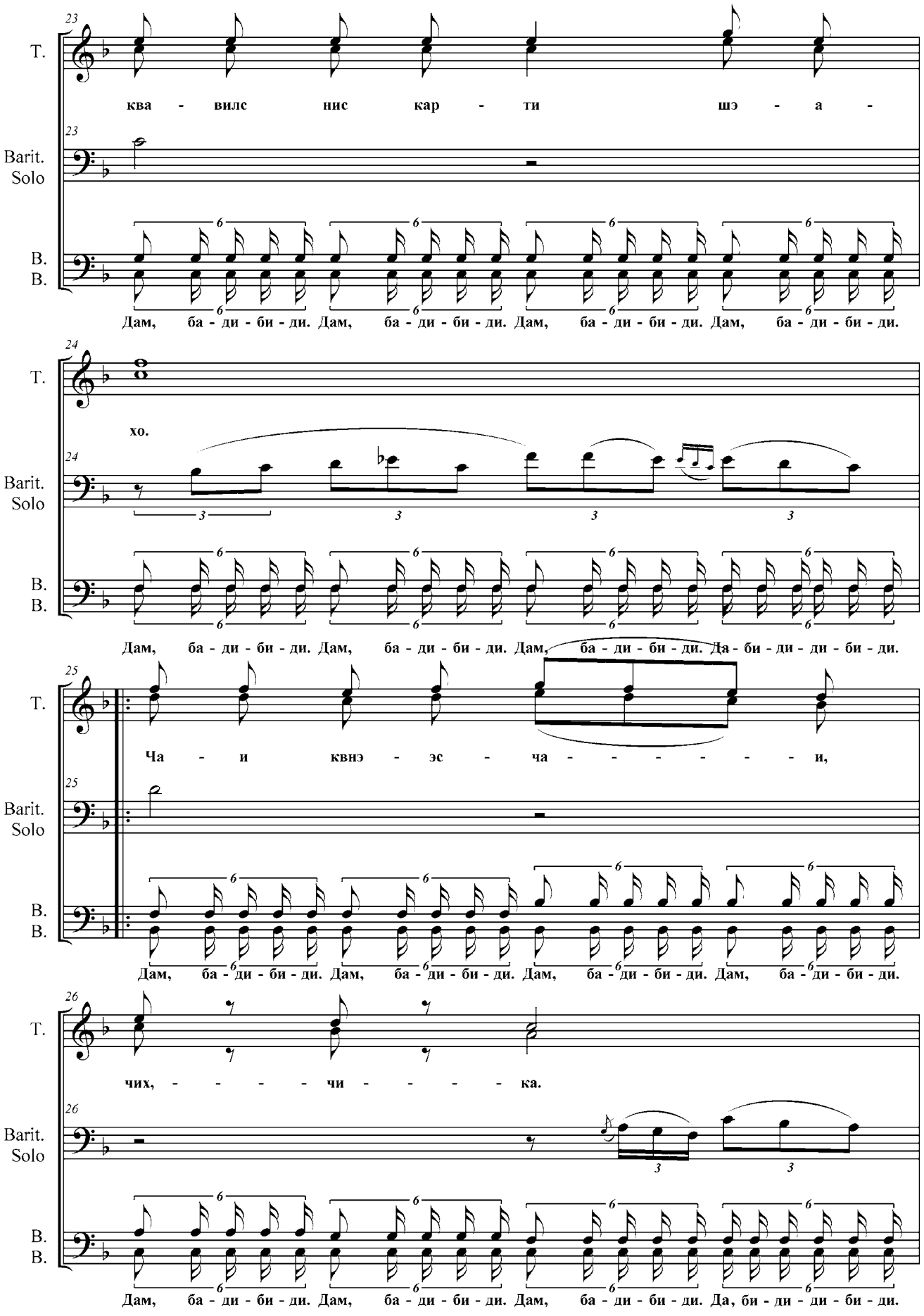
23
T.
ква - вилс нис кар - ти шэ - а -
Barit. Solo
B.
B.
Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди.
24
T.
хо.
Barit. Solo
B.
B.
Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Да - би - ди - ди - би - ди.
25
T.
Ча - и квнэ - эс - ча - - - - - - и,
Barit. Solo
B.
B.
Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди.
26
T.
чих, - - - - чи - - - - ка.
Barit. Solo
B.
B.
Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Да, би - ди - ди - би - ди.

27

T. И - кос тва - ди - ах ди - а -

Barit. Solo

B. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди.

B.

28

T. хо. А!

Barit. Solo

B. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дзаб, дзаб, дзаб.

B.

29

T. хо.

Barit. Solo

sf

B. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Да - би - ди - ди - би - ди.

B.

30

T. *sempre forte*

B. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дзаб, дзаб, дзаб.

B.

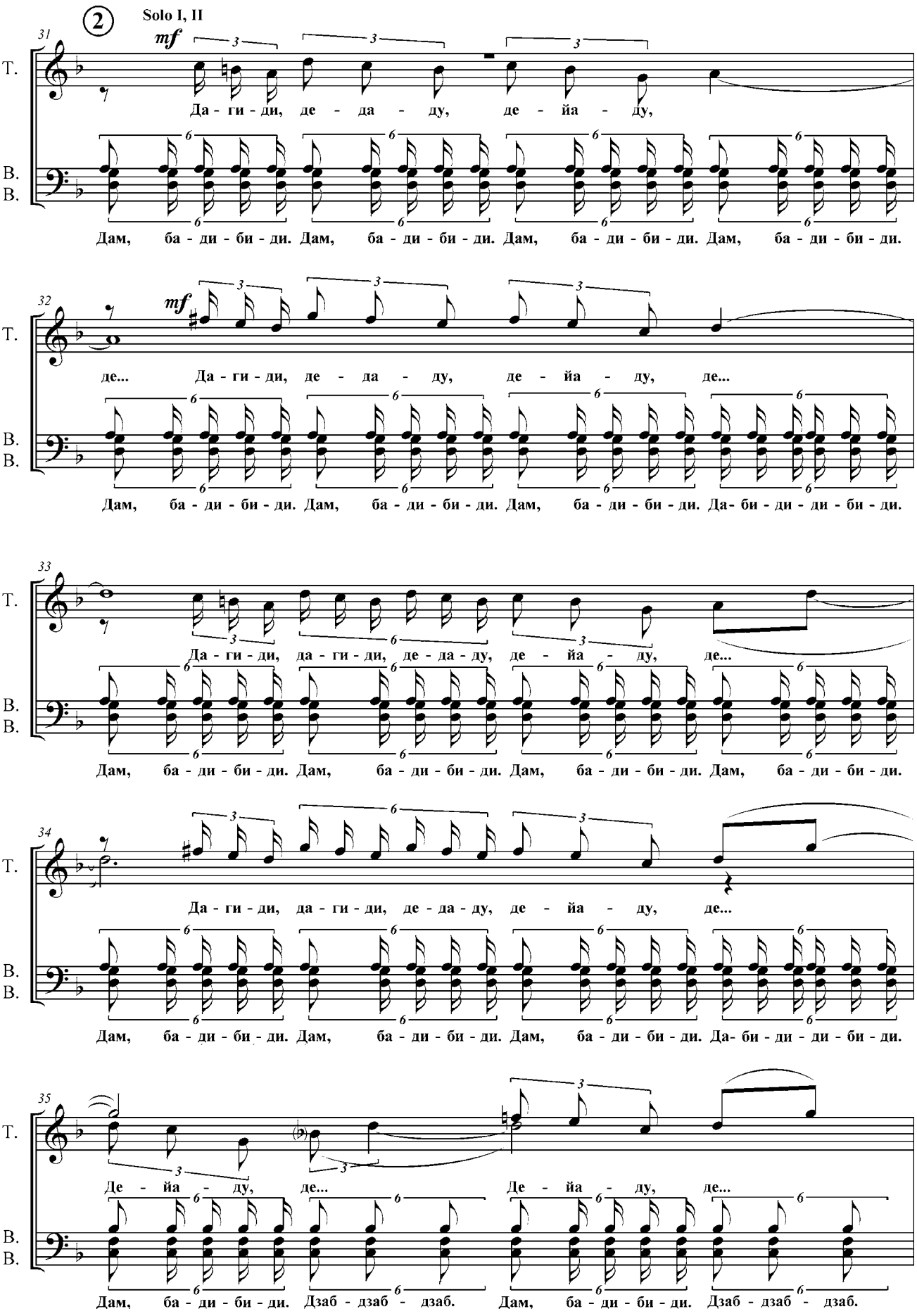
2
Solo I, II
mf
31
T.
Да - ги - ди, де - да - ду, де - йа - ду,
B.
B.
Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди.
32
mf
де... Да - ги - ди, де - да - ду, де - йа - ду, де...
Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Да- би - ди - ди - би - ди.
33
Да - ги - ди, да - ги - ди, де - да - ду, де - йа - ду, де...
Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди.
34
Да - ги - ди, да - ги - ди, де - да - ду, де - йа - ду, де...
Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Да- би - ди - ди - би - ди.
35
Де - йа - ду, де... Де - йа - ду, де...
Дам, ба - ди - би - ди. Дзаб - дзаб - дзаб. Дам, ба - ди - би - ди. Дзаб - дзаб - дзаб.

36

T. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам - ба!

B. Дам, ба - ди - би - ди. Дам, ба - ди - би - ди. Дам - ба!

3 Tempo I

Solo I, II

37

T. Са - ка - рли - са плав вэд - зэ - бди, вер - вна - хе - да - ка ргу - ли -

B.

40

Tutti

T. ко. Гу - ла моск - вни ли - - - - -

B. Ту!

42

T. вчи - о - ди. Са - да хар - че мо, са - да хар - че - мо,

B. Хар - че - мо, хар - че -

Су - ли - ко!

45

T. са - да хар - че - мо, Су - ли - ко!

B. мо. Су - ли - ко!

СУЛІКО

Обробка грузинської народної пісні для чоловічого хору та солістів

Характеристика першоджерела: одноголосний виклад відомої народної пісні.

Тип роботи з запозиченим матеріалом: вільна композиторська обробка, виконана з орієнтацією на традиційне грузинське багатоголосся, з притаманними йому органними пунктами, кварто-секундовими співзвуччями, стрічковим рухом паралельними квінтами та тризвуками. У середній частині твору відчувається відлуння інструментальної народної традиції – характерний ритм грузинського тамбурина, кварто-квінтовий бурдон, на фоні якого розгортається мелодія; з'являється специфічний сольний спів (креманчулі), який потім переростає у "концертне" змагання двох солістів і переходить у репризу, динамізовану за рахунок висхідних секвенцій.

Виконавське завдання: поруч зі звичайною роботою над різноманітними видами ансамблю, необхідно ретельно працювати над вимовою грузинського тексту (це до певної міри формує штрих виконання), а також оволодіти ритмоутворюючою скоромовкою у середній частині до рівня вільної імпровізації у цьому стилі. Із процесу цієї роботи виростають і сольні партії (креманчулі), і барвиста колористика усього твору.

Примітка. Для зручності текст подано кирилицею, але виконавцям слід наближати вимову до оригінальної, користуючись аудіоматеріалами.

Щедрик

Allegro ♩ = 164

Аранж. Рубена Толмачова

T. 1-2

T. 3-4

Barit. Bass.

mp Щед - рик, щед-рик, щед - рі - воч - ка. При - ле - ті - ла лас - ті - воч - ка.

5

T.

mp Щед - - - - рик, щед - - - рик.

T.

mp Щед - рик, щед-рик, щед - рі - воч - ка. При - ле - ті - ла лас - ті - воч - ка.

B.

9

T.

Щед - - - - - - дрі - воч - - - ка.

T.

Щед - рик, щед-рик, щед - рі - воч - ка. При - ле - ті - ла лас - ті - воч - ка.

B.

13

1 При... ті...

T.

При - - - - ле - - - - ті - - - ла

T.

Щед - рик, щед-рик, щед - рі - воч - ка. При - ле - ті - ла лас - ті - воч - ка.

B.

17 Т. ла. во...

17 Т. лас - - - - - - - ті - воч - - - ка.

В. Щед - рик, щед-рик, щед - рі-воч-ка. При - ле - ті - ла лас - ті - воч-ка.

21 Т. ста - - - - - ла со - - - - - бі

21 Т. Ста... со...

В. Ста - ла со - бі ще - бе - та - ти, гос - по - да - ря ви - кли - ка - ти.

25 Т. Ще - - - - - - бе та - - - - - ти.

25 Т. ще - - - - - - бе - та...

В. Ста - ла со - бі ще - бе - та - ти, гос - по - да - ря ви - кли - ка - ти.

29 Т. Ста - - - - - ла со - - - - - бі

29 Т. Ста... *poco a poco crescendo* со - - - - - бі

poco a poco crescendo

В. Ста - ла со - бі ще - бе - та - ти, гос - по - да - ря ви - кли - ка - ти.

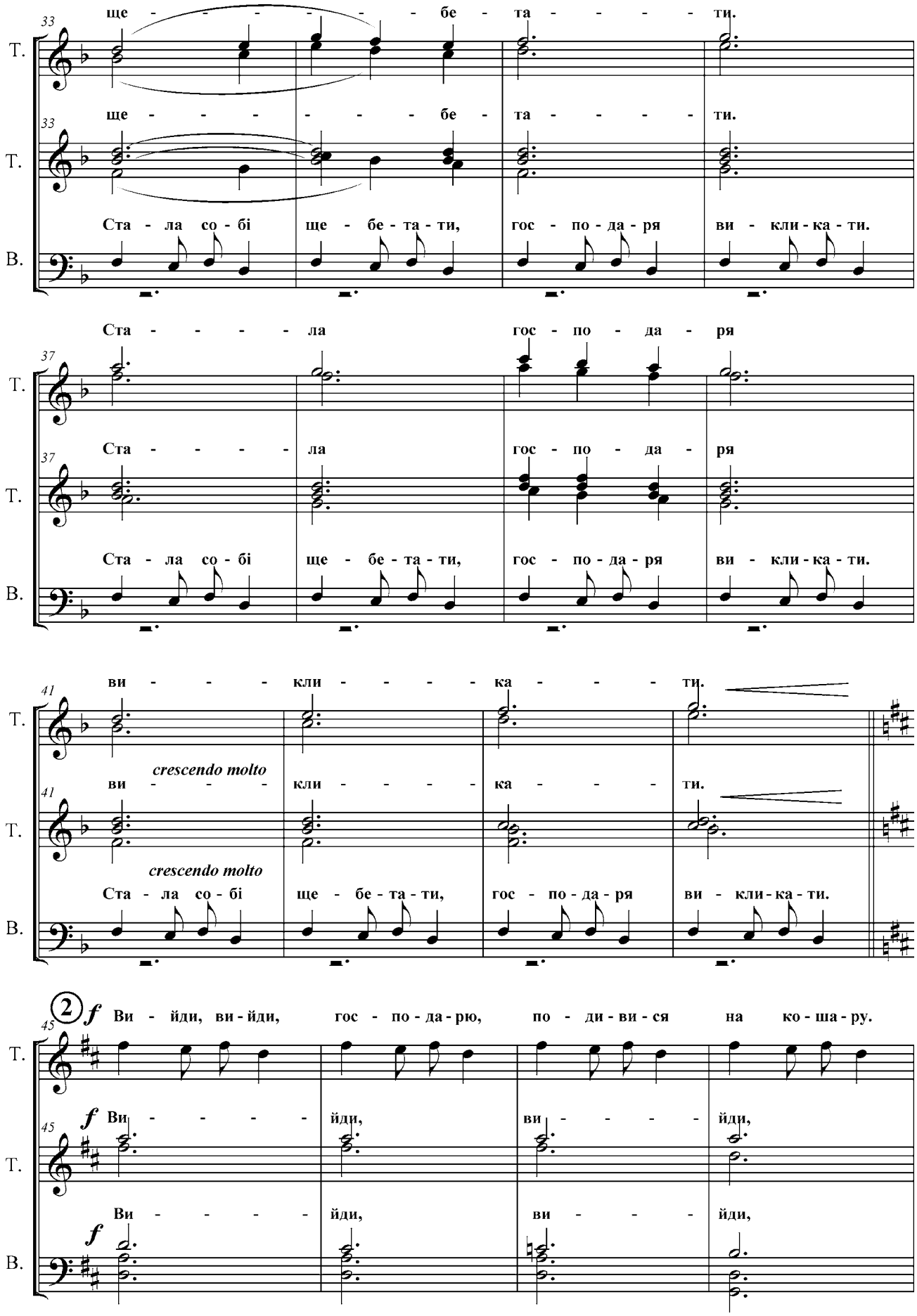
ще - - - - - - бе - та - - - - ти.
ще - - - - - - бе - та - - - - ти.
Ста - ла со - бі ще - бе - та - ти, гос - по - да - ря ви - кли - ка - ти.
Ста - - - - ла гос - по - да - ря
Ста - - - - ла гос - по - да - ря
Ста - ла со - бі ще - бе - та - ти, гос - по - да - ря ви - кли - ка - ти.
ви - - - кли - - - - ка - - - ти.
crescendo molto
ви - - - кли - - - - ка - - - ти.
crescendo molto
Ста - ла со - бі ще - бе - та - ти, гос - по - да - ря ви - кли - ка - ти.
2 f Ви - йди, ви - йди, гос - по - да - рю, по - ди - ви - ся на ко - ша - ру.
f Ви - - - - йди, ви - - - - йди,
Ви - - - - йди, ви - - - - йди,
f
T.
B.

49

Т. Ви - йди, ви - йди, гос - по - да - рю, по - ди - ви - ся на ко - ша - ру.

Т. гос - - - - по - да - ронь - - - ку!

В. гос - - - - по - да - ронь - - - ку!

53

Т. Ви - йди, ви - йди, гос - по - да - рю, по - ди - ви - ся на ко - ша - ру.

Т. По - - - - ди - - - - ви - - - - ся

В. По - - - - ди - - - - ви - - - - ся

57

Т. Ви - йди, ви - йди, гос - по - да - рю, по - ди - ви - ся на ко - ша - ру.

Т. на *dimin.* о - бо - ронь - - - ку.

В. на *dimin.* о - бо - ронь - - - ку.

61

3

Т. Там... Тво - ї о - веч - - - ки...

Т. Там всі...

В. Там о - веч - ки по - ко - ти - лись, а яг - неч - ки на - ро - ди - лись.

65

Т.

Всі по - ко - ти - лись.

Там всі...

Т.

Там о - веч - ки по - ко - ти-лись, а яг - неч - ки на - ро - ди-лись.

В.

4

69

Т.

Там... тво - ї яг - неч - - ки

Там всі...

Т.

Там о - веч - ки по - ко - ти-лись, а яг - неч - ки на - ро - ди-лись.

В.

73

Т.

Там всі... всі на - ро ди - лись.

Т.

Там о - веч - ки по - ко - ти-лись, а яг - неч - ки на - ро - ди-лись.

В.

5

77

Т.

В те - бе то - вар весь хо - ро - ший. Бу-деш ма - ти мір-ку гро - шей.

В те - - - бе то - - - - вар

Т.

В те - бе то-вар весь хо-ро-ший. Бу - деш ма-ти мір - ку гро-шей.

В.

В те... В те-бе то-вар весь хо - ро - ший! Бу-деш ма-ти мір-ку

81

Т. В те-бе то - вар весь хо-ро - ший. Бу-деш ма - ти мір-ку гро - шей.

Т. весь хо - - - - ро - - - - ший.

Т. В те - бе то-вар весь хо-ро-ший. Бу - деш ма-ти мір - ку гро-шей.

В. гро - шей! В те-бе то-вар весь хо - ро - ший. Бу-деш ма-ти мір-ку

Хоч не гро - ші, то – по - ло - ва. В те - бе жін - ка чор - но-бро-ва.

85

Т. Хоч не гро - ші. В те - бе жін - ка...

Т. Хоч не гро - ші. В те - бе жін - ка...

В. Ой!

89

Т. Щед - рик, щед-рик, щед - рі-воч-ка. При - ле-ті-ла лас - ті-воч-ка.

Т. Ум!...

В.

93 6 *p*

Т. Щед - рик, щед-рик, щед - рі-воч-ка. При - ле-ті-ла лас - ті-воч-ка.

p

Т. Щед - - - рик, щед - рик, щед - рі - воч - ка.

p

В.

97

Т. Ста - ла со - бі ще - бе - та - ти, гос - по - да - ря ви - кли - ка - ти.

Т. При - ле - ті - - - ла лас - ті - воч - - ка.

В. Гос - по - да - рю... на ко - ша - ру...

7 *mf*

101

Т. Ви - йди, ви - йди... по - ди - ви - ся...

mf

Т. Тум... тум... тум... тум...

В. тум тум тум

Тум... тум... тум...

105

Т. по - ко - ти - лись... А яг - неч - ки на - ро - ди - лись.

Т. там о - веч - ки... А яг - нят - ка на - ро - ди - лись.

Т. тум... тум... тум... тум...

В. тум тум тум тум

тум... тум... тум... тум...

109

Т. Там о - веч - ки по - ко - ти - лись. А яг - неч - ки на - ро - ди - лись.

Т. Там о - веч - ки по - ко - ти - лись. А яг - неч - ки на - ро - ди - лись.

Т. тум... тум... тум... тум...

В. тум тум тум тум

тум... тум... тум... тум...

8

113

T. В те - бе то - вар весь хо - ро - ший, бу - деш ма - ти мір - ку гро - шей.

T. В те - - - - бе то - вар хо - ро - ший,

B.

117

T. В те - бе то - вар весь хо - ро - ший, бу - деш ма - ти мір - ку гро - шей.

T. Бу - - - - деш ма - ти мір - ку гро - шей.

B.

9

121

f T. Хоч не гро - ші, то – по - ло - ва.

f T. Хоч не гро - ші, то – по - ло - ва. В те - бе жін - ка чор - но - бро - ва.

f B. Хоч не гро - ші, то – по - ло - ва.
В те - бе жін - ка чор - но - бро - ва.

125

T. В те - бе жін - ка чор - но - бро - ва.

ritenuto

T. *ritenuto*

B. В те - бе жін - ка чор - но - бро - ва.

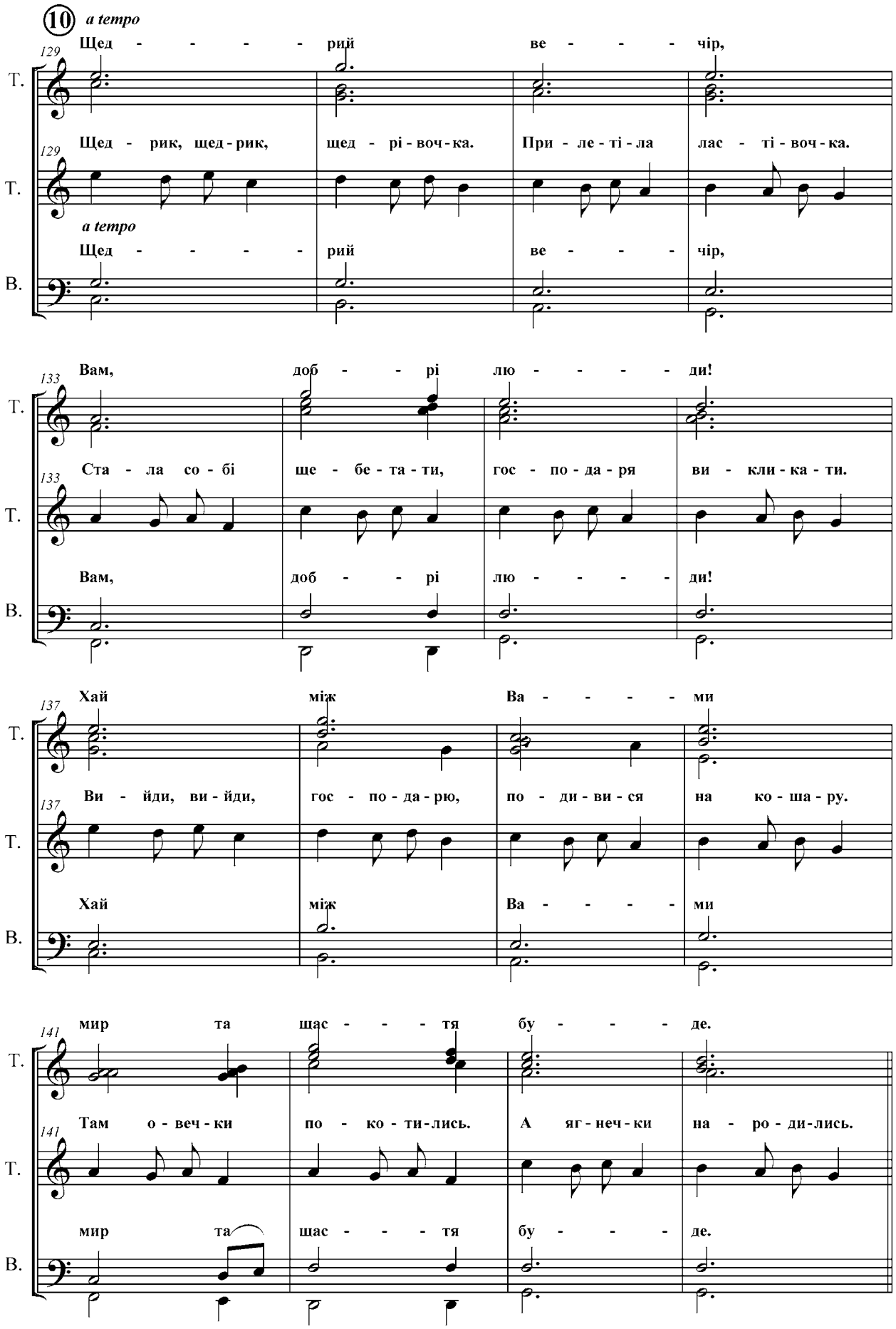
10
a tempo
Щед - - - - рий ве - - - чір,
Щед - рик, щед - рик, щед - рі - воч - ка. При - ле - ті - ла лас - ті - воч - ка.
a tempo
Щед - - - - рий ве - - - чір,
Вам, доб - - рі лю - - - - ди!
Ста - ла со - бі ще - бе - та - ти, гос - по - да - ря ви - кли - ка - ти.
Вам, доб - - рі лю - - - - ди!
Хай між Ва - - - - ми
Ви - йди, ви - йди, гос - по - да - рю, по - ди - ви - ся на ко - ша - ру.
Хай між Ва - - - - ми
мир та щас - - - тя бу - - - де.
Там о - веч - ки по - ко - ти - лись. А яг - неч - ки на - ро - ди - лись.
мир та щас - - - тя бу - - - де.
T.
B.

11

145 T. Дай Бог щас - тя, здо - ро - в'я, дай

145 T. Дай Бог щас - тя, здо - ро - в'я. Дай

B.

12

150 T. ще ми - ра, лю - бо - ві! Щед - - - - - рий!

150 T. ще ми - ра, лю - бо - ві! *mf* Щед - рик, щед-рик, щед - рі - воч-ка.

B. *mf*

Щед - - - - - рий!

155 T. При - ле - ті - ла лас - ті - воч-ка. Щед - рик, щед-рик, щед - рі - воч-ка.

155 T. Щед - рий ве - чір доб-рим лю - дям. Щед - - - - - рий!

B. доб-рий ве - чір. Щед - - - - - рий,

Щед-рий ве - чір,

159 T. При - ле - ті - ла лас - ті - воч - ка. *mf* Щед - рий

159 T. Щед - рий ве - чір доб - рим лю - дям! *mf* Щед - рий

B. Щед - рий ве - чір, доб - рим лю - дям! *mf*

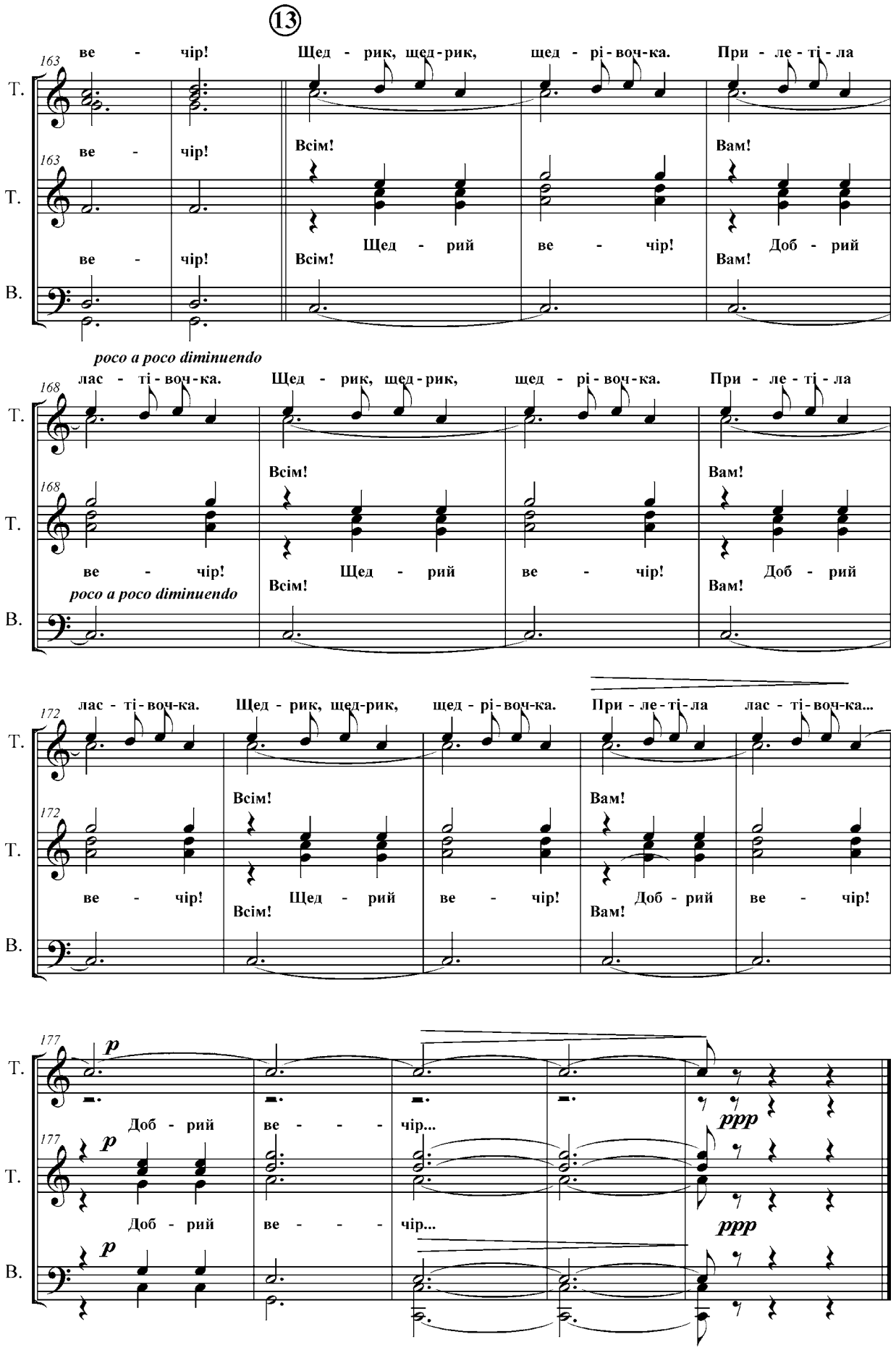
13
163
ве - чір! Щед - рик, щед-рик, щед - рі-воч-ка. При - ле - ті - ла
Т.
ве - чір! Всім! Вам!
Щед - рий ве - чір! Доб - рий
ве - чір! Всім! Вам!
В.
poco a poco diminuendo
168
лас - ті-воч-ка. Щед - рик, щед-рик, щед - рі-воч-ка. При - ле - ті - ла
Всім! Вам!
ве - чір! Щед - рий ве - чір! Доб - рий
Всім! Вам!
172
лас - ті-воч-ка. Щед - рик, щед-рик, щед - рі-воч-ка. При - ле - ті - ла лас - ті-воч-ка...
Всім! Вам!
ве - чір! Щед - рий ве - чір! Доб - рий ве - чір!
Всім! Вам!
177
p
Доб - рий ве - - - чір...
ppp
Доб - рий ве - - - чір...
ppp

ЩЕДРИК

Обробка української народної пісні для чоловічого секстету (хору)

Характеристика першоджерела: поштовхом до роботи став не широко відомий хоровий твір М. Леонтовича, а оригінальна одноголосна архаїчна народна тема – лаконічна й інтонаційно концентрована.

Тип роботи з запозиченим матеріалом: вільна композиторська обробка народної пісні. При зверненні до цієї "знакової" для української культури теми ставилося єдине завдання – завдяки сучасним засобам подачі матеріалу, якомога повніше та яскравіше виявити світлу, доброзичливу, насправді різдвяну природу цієї медитативної мелодії. Тому у наскрізному розвитку трихордова поспівка звучить в різних регістрах та тембрах, трансформується інтервально, ладово, стилістично, але ніде не втрачає своєї дзвінкої "щедрувальної" природи. Задля повнішого розкриття змісту до твору включений епізод, побудований цілком на "авторському" матеріалі, музичному і вербальному ("Щедрий вечір вам, добрі люди/ Хай між вами мир та щастя буде/ Дай Бог щастя-здоров'я/ А ще мира й любові"). Ця думка, на наш погляд, є квінтесенцією змісту твору.

Виконавські завдання: оволодіти такими сонорними ефектами, як педаль, арпеджіато, а також ретельно працювати над всіма видами ансамблю – цього потребує великий діапазон твору (три октави), широко вибудовані фрази, колористична гармонічна мова, стилістичне розмаїття (від "клавесинного" менуету та імітаційної поліфонії до "романтичного" фіналу). Окрема і дуже тонка робота – інтонування та безперервність звучання самої теми.

Небо і Земля

Обр. для хору Рубена Толмачова

Allegretto

T. I II — T. III — Barit. Bass

Дон - дінь, дон - дінь, дон - ді - лі - дон - дінь.

Дон, дон, дон, дон, дон, дон, дон, дон,

Дон - дінь, дон - дінь, дон - ді - лі - дон - дінь. Дон - дінь, дон - дінь, дон - ді - лі - дон - дінь.

T. I II — T. III — B.

дон, дон, дон, дон, дон, дон, дон, дон,

Дон - дінь, дон - дінь, дон, ді - лі - дон! Бом, бом, бом, бом,

Дон - дінь, дон - дінь, дон - ді - лі - дон - дінь. Дон - дінь, дон - дінь, дон - ді - лі - дон - дінь.

T. I II — T. III — B.

дон, дон, дон, дон, дон, дон, дон, дон,

Дон - дінь, дон - дінь, дон, ді - лі - дон!

Бом! Бом, бом, бом, бом!

Дон - дінь, дон - дінь, дон - ді - лі - дон - дінь. Дон - дінь, дон - дінь, дон - ді - лі - дон - дінь.

T. I II — T. III — B.

дон, дон, дон, дон, дон, дон, дон, дон,

Донь дінь дон дінь, дон, ді - лі дон! Донь дінь дон дінь, дон, ді - лі дон!

Бом! Бом, бом, бом, бом,

2

Т. I II

Дон- дінь, дон - дінь, дон ді - лі-дон. Ді - лі - ді - лі дінь - дон. Дінь - дон, ді - лі-дон.

дон, дон, дон, дон, Ді - лі, ді - лі, ді - лі, ді - лі,

Т. III

Дон дінь, дон дінь, дон, ді - лі-дон, дон. Дон дінь дон дінь, дон ді - лі дон, дон.

В.

Бом, бом, бом, бом, бом, бом,

Дон - дінь, дон - дінь, дон - ді - лі - дон. Ді - лі - ді - лі - дон - дн. Ді - лі - ді - лі - дон.

Т. I II

Ді - лі, ді - лі, ді - лі, ді - лі, Ді - лі, ді - лі, ді - лі, ді - лі,

Т. III

cresc.

Ді-лі-ді-лі, ді-лі-ді-лі, ді-лі-ді - лі, ді-лі-ді-лі. Ді - лі - ді - лі, ді-лі-ді-лі, ді-лі-ді-лі, ді - лі - ді-лі.

cresc.

В.

бом, бом, бом, бом. Бом, бом, бом, бом.

Дінь - дон, дінь - дон, Дон - ді - лі - дон, ді - лі - дон ді - лі - дон, ді - лі - дон, ді - лі - дон, ді - лі -

Т. I II

Ді - лі, ді - лі, ді - лі, ді - лі, Ді - лі, ді - лі, ді - лі, ді - лі,

Т. III

Ді-лі-ді-лі, ді-лі-ді-лі, ді-лі-ді - лі, ді-лі-ді-лі. Ді-лі-ді - лі, ді-лі-ді-лі, ді-лі-ді - лі, ді-лі-ді-лі,

В.

Бом, бом, бом, бом. Бом, бом, бом, бом,

дон"

pp *a tempo*

Т. I II

дон! У!... у... Ве - се - ла но -

Т. III

дон! У!... у... Ве - се - ла но -

В.

дон! Во Віф - лі - є - мі. Во Віф - лі - є - мі!

19 leggiero

T. I II: ви - на, Чис - та - я Ді - ва, Чис - та - я Ді - ва, по - ро - ди - ла

T. III: ви - на, Чис - та - я Ді - ва, Чис - та - я Ді - ва, по - ро - ди - ла

B.: Чис - та - я Ді - ва, Чис - та - я Ді - ва, по - ро - ди - ла

23 f

T. I II: Си - на. Хрис - тос ро-див - ся, Бог воп - ло - тив - ся, Ан - ге - ли спі - ва - ють,

T. III: Си - на. Бог воп - ло-тив - ся, Ан - ге - ли спі - ва - ють,

B.: Си - на. Ан - ге - ли спі - ва - ють,

27 mp

T. I II: Ца - рі при - бу - ва - ють, Пок - лін від - да - ють. І пас-ти - рі гра - ють,

T. III: Ца - рі при - бу - ва - ють, Пок - лін від - да - ють. І пас-ти - рі гра - ють,

B.: Ца - рі при - бу - ва - ють. Пок - лін від - да - ють.

30

T. I II: і пас - ти - рі гра - ють, і пас-ти - рі гра - ють, Чу - до по - ві - да -

T. III: і пас - ти - рі гра - ють, і пас-ти - рі гра - ють, Чу - до по - ві - да -

B.:

Не - бо і Зем - ля,

Т. I II

ють!

Хм - ма, хм.

Т. III

ють! Хм, хм - ма, Хм. Хм - ма, хм. Хм - ма, хм.

В.

Хм, хм - ма - хм! Хм - ма, хм!

Не - бо і Зем-ля ни - ні, ни - ні тор-жест - ву - ють!

Т. I II

Хм - ма, хм. Хм - ма, хм, Хм - ма, хм. Хм - ма, хм,

Т. III

Хм - ма, хм. Хм - ма, хм. Хм - ма, хм. Хм - ма, хм.

В.

Ан - ге - ли, лю - де

Хрис - тос ро-див - ся

Т. I II

хм - ма, хм. Хм - мва, хм, Хм - ма, хм. Дом - - - дом.

Т. III

Хм - ма, хм. Хм - ма, хм. Хм - ма, хм. Дом - дом,

В.

Ан - ге - ли, лю - де ве - се - ло праз - ну - ють!

днесь! Бог во - пло - тив - ся днесь!

Т. I II

Дом - дом. Дом - дом. Дом. Ан - ге - ли спі - ва - ють

Т. III

дом - дом. Дом - дом. Дом - дом. Ан - ге - ли спі - ва - ють

В.

Хрис - тос родив - ся днесь! Бог во - пло - тив - ся. Днесь то

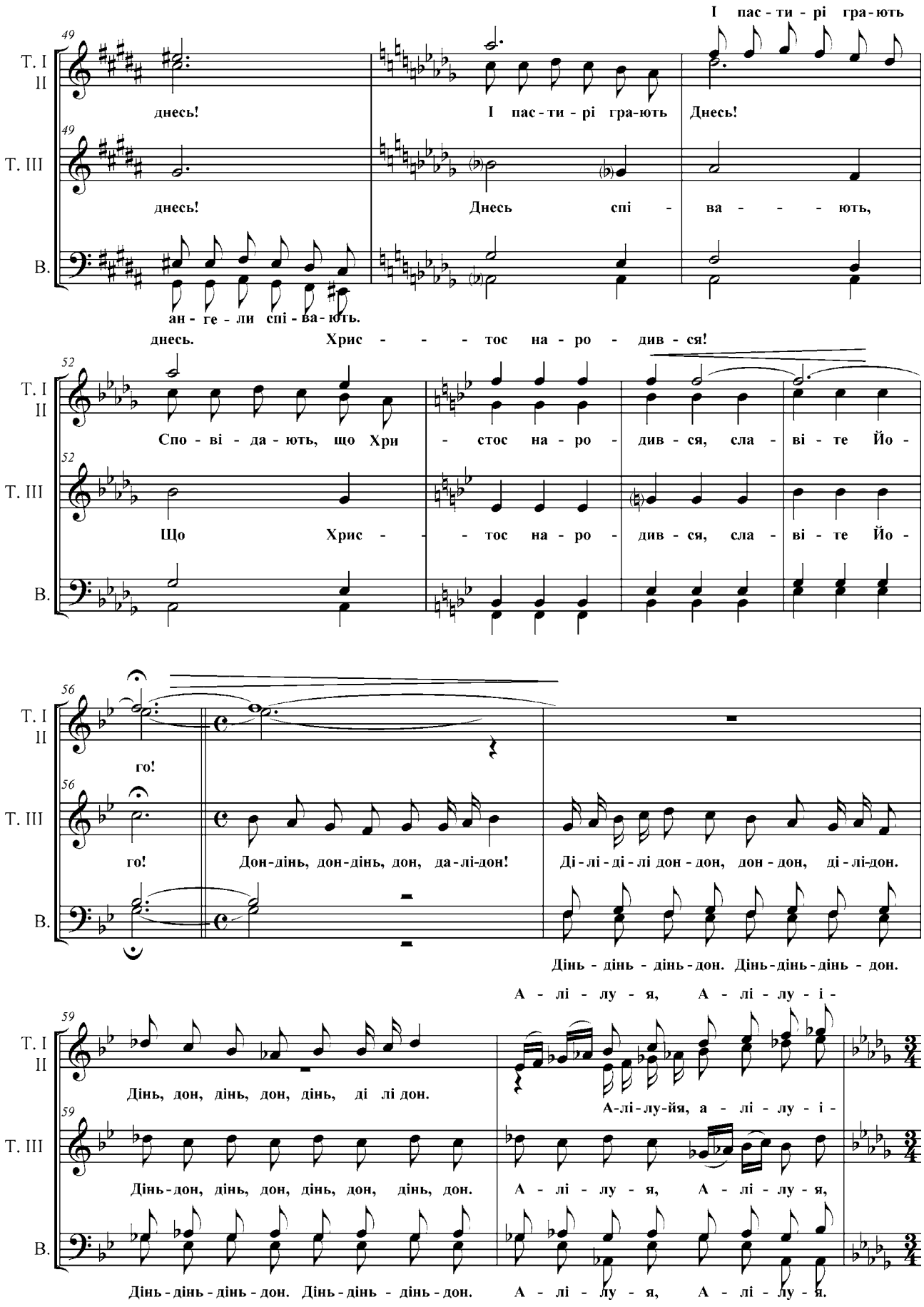
І пас - ти - рі гра - ють
Т. І
ІІ
днесь!
І пас - ти - рі гра - ють Днесь!
Т. ІІІ
днесь!
Днесь спі - ва - - - ють,
В.
ан - ге - ли спі - ва - ють.
днесь. Хрис - - - тос на - ро - див - ся!
Спо - ві - да - ють, що Хри - стос на - ро - див - ся, сла - ві - те Йо -
Що Хрис - - тос на - ро - див - ся, сла - ві - те Йо -
го!
го!
Дон-дінь, дон-дінь, дон, да-лі-дон!
Ді - лі - ді - лі дон - дон, дон - дон, ді - лі-дон.
Дінь - дінь - дінь - дон. Дінь-дінь-дінь - дон.
А - лі - лу - я, А - лі - лу - і -
Дінь, дон, дінь, дон, дінь, ді лі дон.
А-лі-лу-йя, а - лі - лу - і -
Дінь-дон, дінь, дон, дінь, дон, дінь, дон.
А - лі - лу - я, А - лі - лу - я,
Дінь-дінь-дінь-дон. Дінь-дінь - дінь-дон.
А - лі - лу - я, А - лі - лу - я.

mf *legato*

Т. I II: я! Во Віф - лє - є - мі ве - се - ла но -

Т. III: *mp* Во Ві - флі - є - мі днесь. Ве - се - ла но -

В.: Во Ві - флі - є - - - мі ве - се - ла но -

Т. I II: ви - на, но - ви - на. Чис - та - я, Чис - та - я Ді - ва

Т. III: ви - - - - на. Чис - та - я, Чис - та - я Ді - ва

В.: ви - - - - на. Чис - та - я Ді - ва, Чис - та - я Ді - ва

poco rit.

Т. I II: по - ро - ди - ла Си - - на! Ді - ва Си - на!

Т. III: по - ро - ди - ла Си... По - ро - ди - ла Ді - ва Си - на!

В.: по - ро - ди - ла Си - - на!

pp *non troppo*

Т. I II: Хрис - тос ро - див - ся днесь! Ан - ге - ли - спі - ва - ють

Дон! Бом! Ан - ге - ли спі - ва - ють,

Т. III: Дон! Хрис - тос ро - див - ся! Днесь

В.: Дон! Бом! Бом! Бом! Бом!

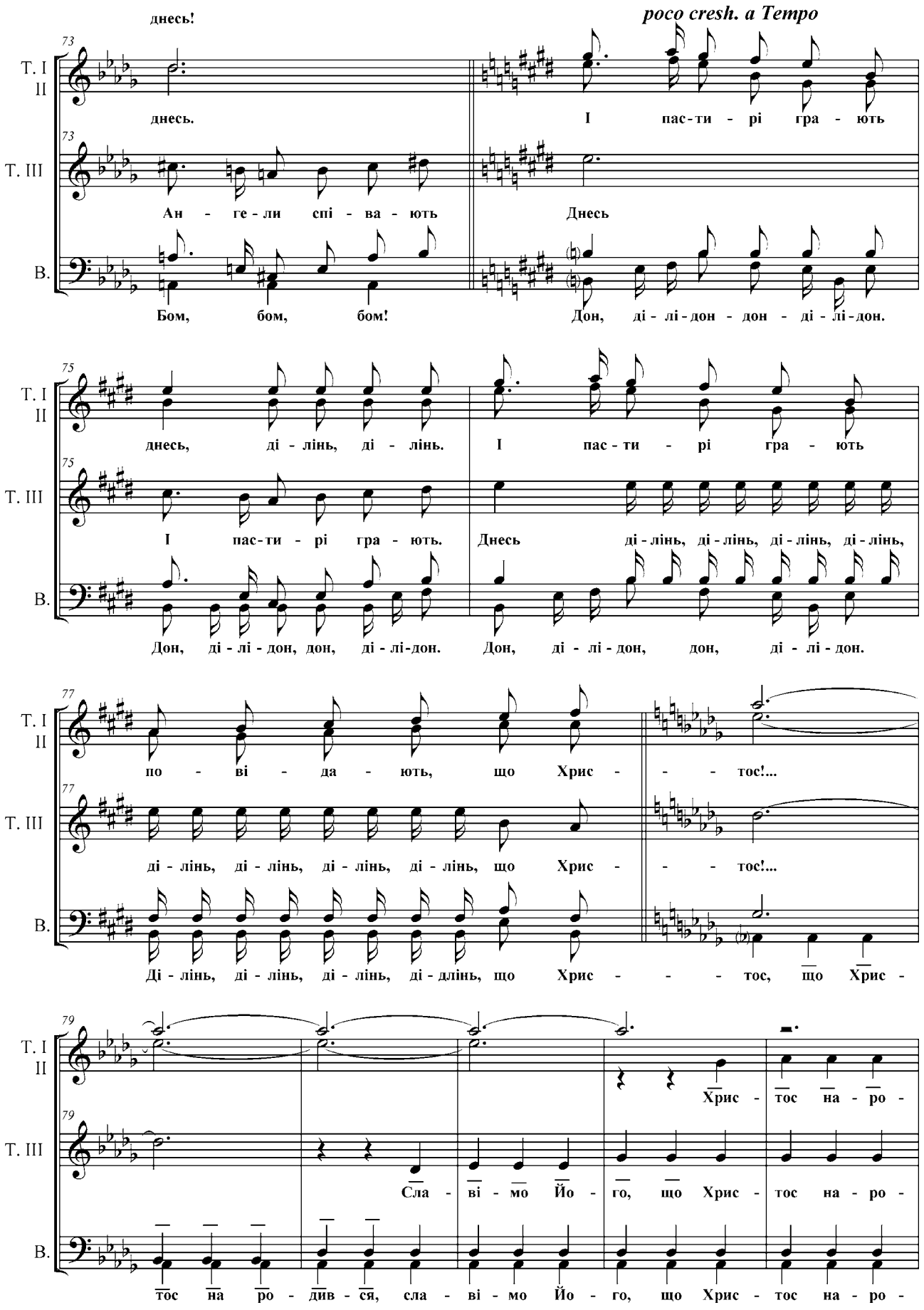
днесь!
poco cresh. a Tempo
73
Т. I
II
днесь.
І пас-ти - рі гра - ють
Т. III
Ан - ге - ли спі - ва - ють
Днесь
В.
Бом, бом, бом!
Дон, ді - лі - дон - дон - ді - лі - дон.
75
днесь, ді - лінь, ді - лінь.
І пас - ти - рі гра - ють
І пас-ти - рі гра - ють.
Днесь ді - лінь, ді - лінь, ді - лінь, ді - лінь,
Дон, ді - лі - дон, дон, ді - лі-дон.
Дон, ді - лі - дон, дон, ді - лі - дон.
77
по - ві - да - ють, що Хрис - - - тос!...
ді - лінь, ді - лінь, ді - лінь, ді - лінь, що Хрис - - - тос!...
Ді - лінь, ді - лінь, ді - лінь, ді - длінь, що Хрис - - - тос, що Хрис -
79
Хрис - тос на - ро -
Сла - ві - мо Йо - го, що Хрис - тос на - ро -
тос на ро - див - ся, сла - ві - мо Йо - го, що Хрис - тос на - ро -

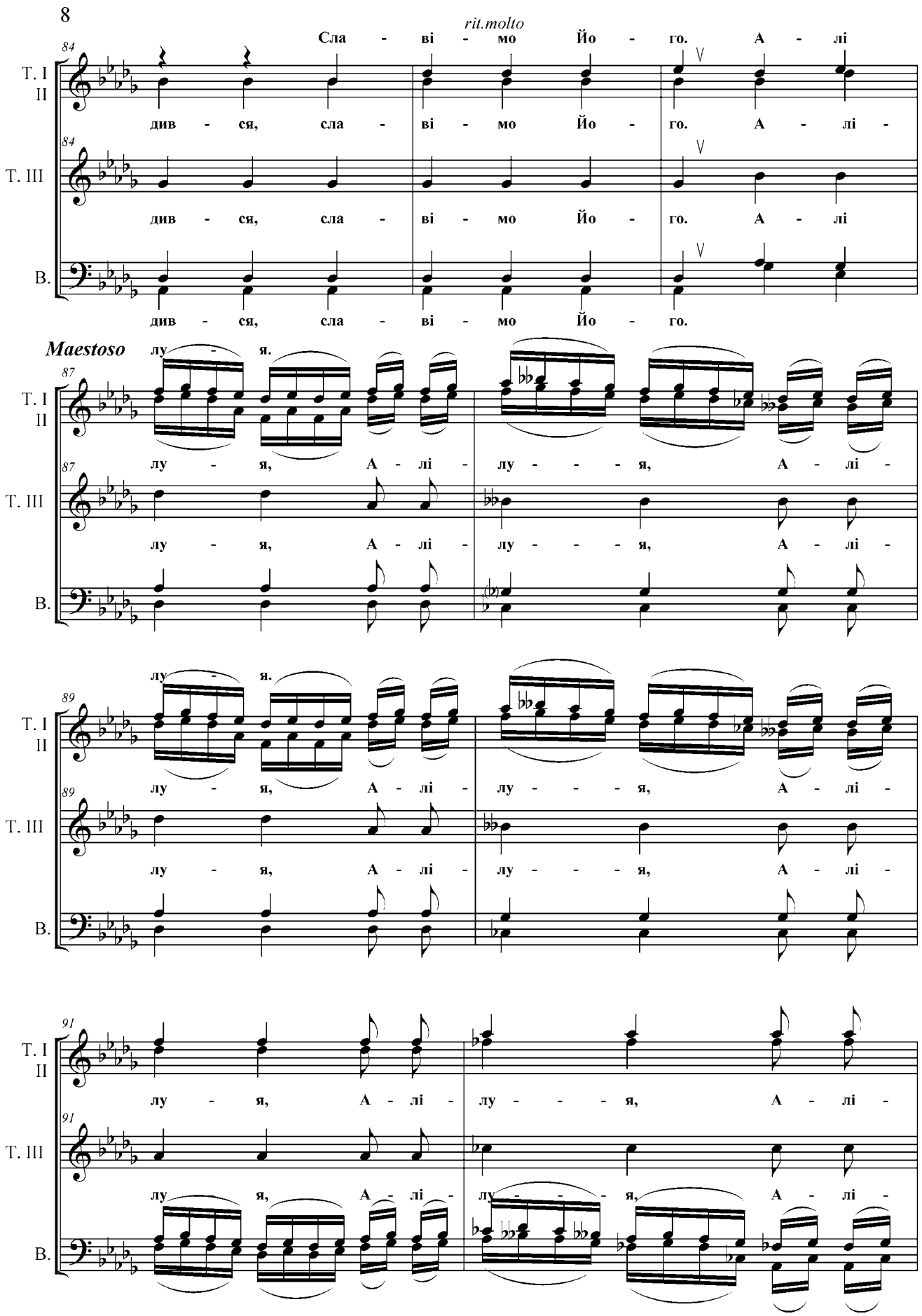
8
rit.molto
Сла - ві - мо Йо - го. А - лі
див - ся, сла - ві - мо Йо - го. А - лі -
див - ся, сла - ві - мо Йо - го. А - лі
див - ся, сла - ві - мо Йо - го.
Maestoso
лу - я.
лу - я, А - лі - лу - - - я, А - лі -
лу - я, А - лі - лу - - - я, А - лі -
лу - я.
лу - я, А - лі - лу - - - я, А - лі -
лу - я, А - лі - лу - - - я, А - лі -
лу - я, А - лі - лу - - - я, А - лі -
лу - я, А - лі - лу - - - я, А - лі -
Т. I
II
Т. III
В.

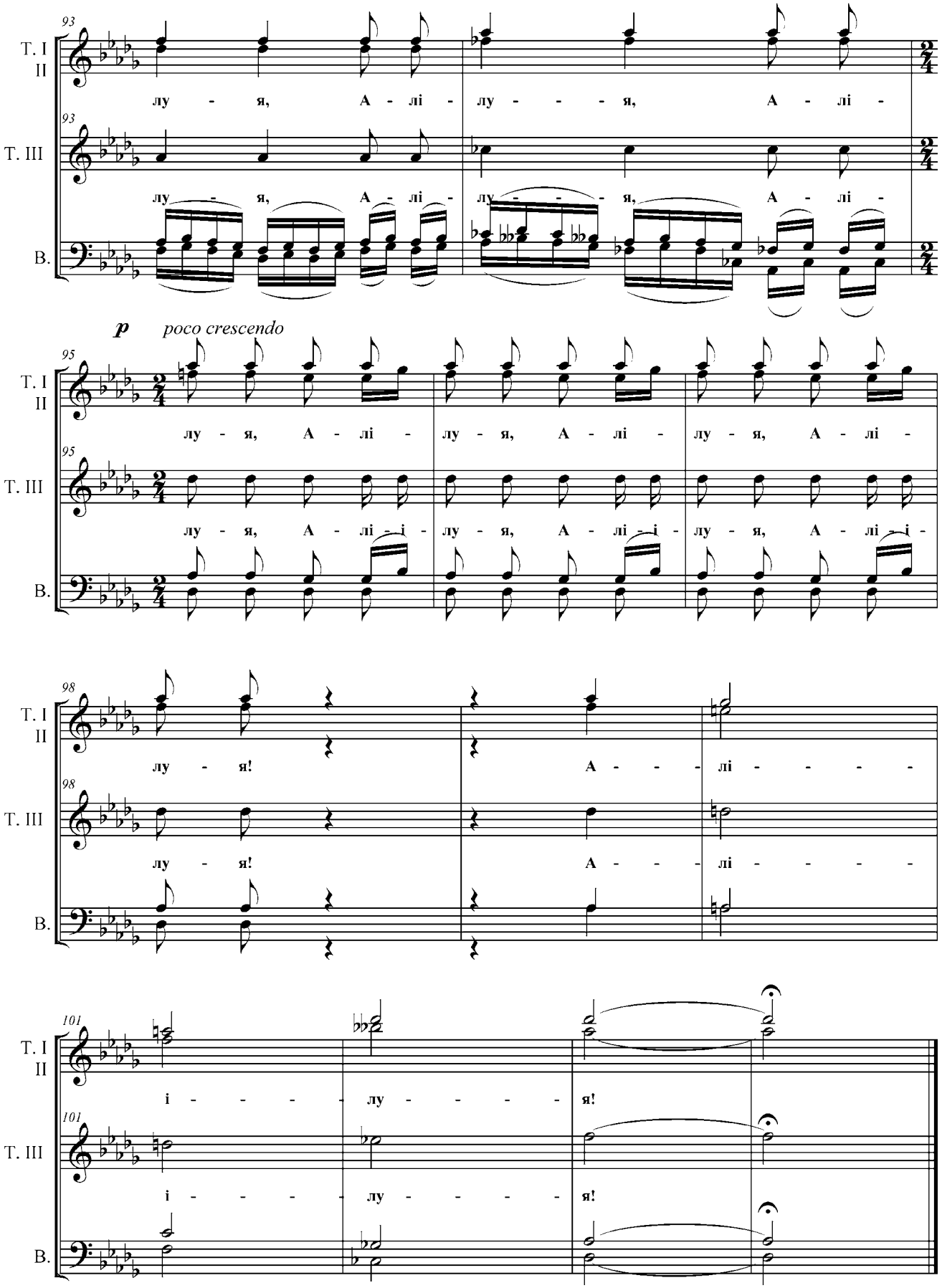
93
T. I
II
лу - я, А - лі - лу - - - я, А - лі -
T. III
лу - я, А - лі - лу - - - я, А - лі -
B.
p poco crescendo
95
лу - я, А - лі - лу - я, А - лі - лу - я, А - лі -
лу - я, А - лі - і - лу - я, А - лі - і - лу - я, А - лі - і -
98
лу - я! А - - - лі - - - -
лу - я! А - - - лі - - - -
101
і - - - - лу - - - - я!
і - - - - лу - - - - я!

НЕБО І ЗЕМЛЯ

Обробка української народної колядки для чоловічого секстету (хору)

Характеристика першоджерела: оригінальний текст колядки представляє собою одноголосний наспів із словами.

Тип роботи з запозиченим матеріалом: вільна композиторська обробка народної теми. Естетику твору зумовлює перша "дзвонова" ритмоінтонація приспіву – "Христос родився днесь". Урочистий піднесений настрій колядки вимагав відповідних стилістичних рішень – так з'явилися різдвяні передзвони вступу, пентатонічні *Quasi Companelli* побудови на словах "Христос народився, славімо Його" і "великий дзвін" – "Алілуя" у фіналі твору. Другий план музичної драматургії утворює розвиток самого наспіву, його поява у різних стилістичних варіаціях – від майже традиційного, наближеного до народного звучання першого куплету, через стилістику *gospel* (жанр сольних духовних співів північноамериканських негрів) – у другому, аж до експресивної джазової гармонії – у третьому куплеті.

Виконавські завдання: легке, безперервне фразування *legato* у заспівах та виразна "бронзова" дзвінка дикція у всіх "дзвонових" епізодах – саме цей штриховий контраст дає ключ до відтворення піднесено-святкового емоційного заряду, який несе цей твір.

Autumn leaves

Муз. Ж. Косма, сл. Дж. Мерсера
Аранж. Рубена Толмачова

Rubato sentementaly

S. I
II
A. I
II

p Too... doo... (simile)

5 The fal-ling 1 leaves drift by my win-dow,

S.
A.

Fal - lig leaves jast by and

9 The au-tumn leaves if red end gold.

S.
A.

by. A - u - tinm leaves if red to

13 I see your lips The sum-mer kis-ses,

S.
A.

gold. Too... too... (simile)

17 The sun burned hands, hands use-sed to hold.

S.
A.

I used to

21

S. gold. Since you went a - way, The days grow long.

A.

25

S. And soon I'll hear Old win - ter song. old

A. And soon I'll hear.

29

S. song. But I miss you most off all, my dar - ling, Miss you

A.

33

S. dar - ling. When au - timn leaves start to fall. Too... pa...

A.

3 Faster, swing

The fal - ling leaves, drift by my win - dow

37

S.

37

S. to... to... To... pa...

(simile)

A.

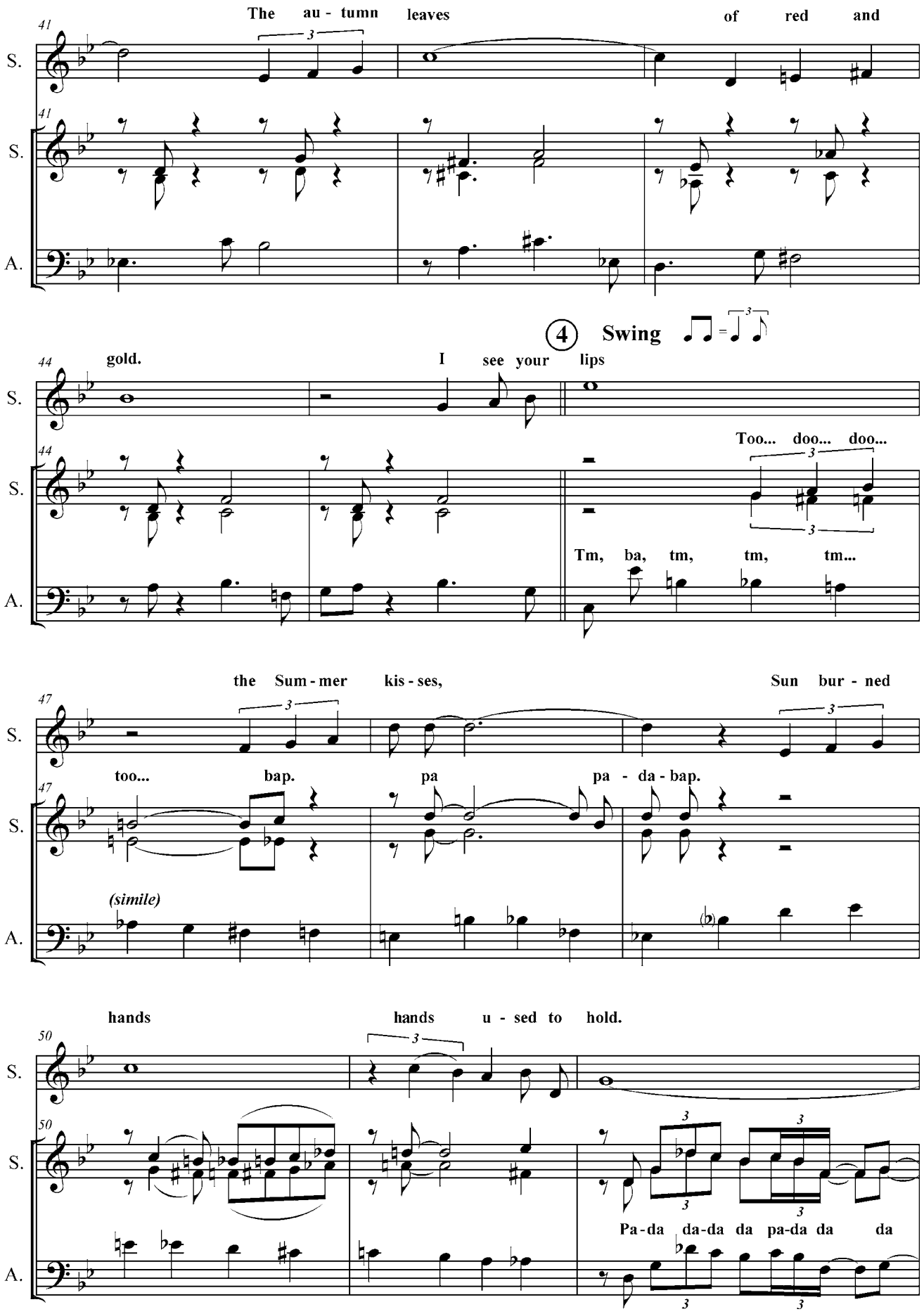
The au - tumn leaves of red and
S.
S.
A.
41
gold. I see your lips
4 Swing
Too... doo... doo...
Tm, ba, tm, tm, tm...
44
the Sum - mer kis - ses, Sun bur - ned
too... bap. pa pa - da - bap.
(simile)
47
hands hands u - sed to hold.
Pa-da da-da da pa-da da da
50

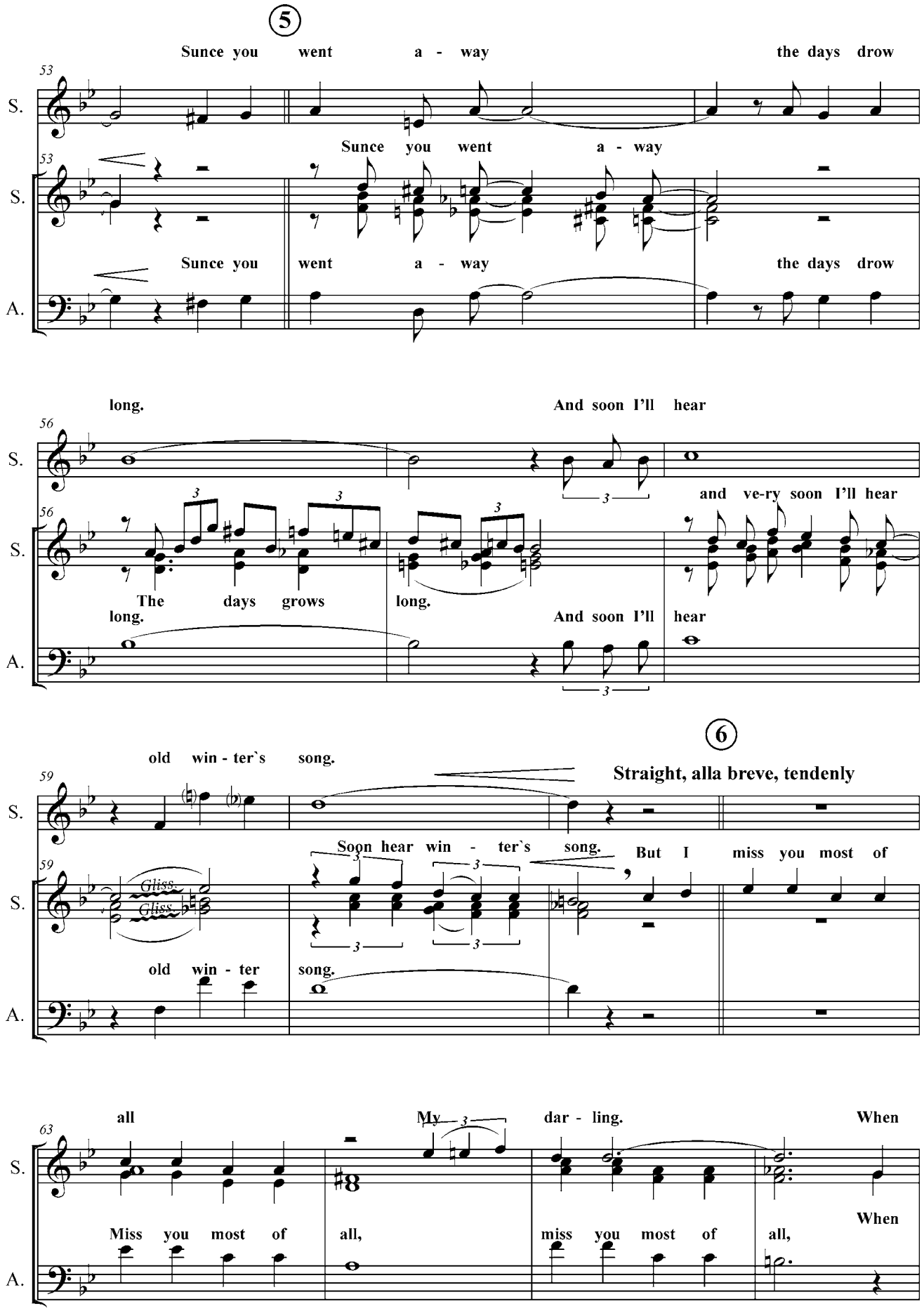
5
Sunce you went a - way the days drow
Sunce you went a - way
Sunce you went a - way the days drow
long. And soon I'll hear
and ve-ry soon I'll hear
The days grows long.
long. And soon I'll hear
old win - ter`s song.
6
Straight, alla breve, tendenly
Soon hear win - ter`s song. But I miss you most of
Gliss.
Gliss.
old win - ter song.
all My dar - ling. When
Miss you most of all, miss you most of all, When
S.
S.
A.

67

S. au - timn leaves, when au - timn leaves, when

A. au - timn leaves. When au - timn leaves, when

71

S. au - timn leaves start to fall when au - timn leaves

A. au - timn leaves start to fall au - timn leaves

75

S. start rit. to 7 fall. *a tempo*

O - - - - Ooo... - - - Too... doo...

A.

79

S.

(simile)

A.

83

S.

83

S. to fall... Ooo...

A.

All the things you are

Муз. Дж. Керна, сл. О. Хаммерстейна
Аранж. Рубена Толмачова

Tenderly ♩ ≈ 76

S. 1-2: Too... doo...

A. 1-2

4

S. 1-2: You are the pro - mi - sed kiss spring - time, that makes the lone - ly win - ter seems

A. 1-2: makes the lone - ly win -

7

S. 1-2: long. You are the breat - less hush of eve - ning, that

A. 1-2: ter

10

S. 1-2: That tremb-less the lo - vely song.
Tremb - less of the bring lo - vely song.

Swing You are the

A. 1-2

13

S. 1-2: an - - - gel glow that lights a star.

Too.. doo.. do...

A. 1-2: Too... doo... doo... doo... doo,,,

simile

16

S. 1-2: The dea - rest things I know are what you

A. 1-2: Lights star. The dea - rest things I know

19

S. 1-2: are. Are what you are.

A. 1-2

Straight, listesso tempo

S. 1-2: Some day my

22

S. 1-2: hap - py arms will hold you, and some day mo - ment di - vine,

A. 1-2: I know that mo-ment di - vine, When

25

S. 1-2: All the things you are mine are mine, all the things you are

A. 1-2: all the things you are when all things

28

S. 1-2: mine. You are mine,

Ossia:

S. 1-2: You are mine.

A. 1-2

AUTUMN LEAVES

муз. Ж. Косма, сл. Дж. Мерсера

ALL THE THINGS YOU ARE

муз. Дж. Керна, сл. О. Хаммерстейна

Два твори для жіночого квартету (хору)

Характеристика першоджерел: обидва твори існують у версіях для голосу у супроводі фортепіано.

Тип роботи з запозиченим матеріалом: аранжування, виконане у стилі "clouse harmony" (щільний гармонічний виклад). Характерними рисами такого стилю є рух паралельними терцквартакордами та квінтсекстакордами у тісному розташуванні; гостра гармонічна мова, насичена хроматизмами; фактура, яка наслідує звучання джаз-бенду, з обов'язковим "блукаючим" басом та гострими ритмічними брассовими "пачками".

Виконавські завдання. Передусім, необхідне відчуття свінгу від початку до кінця твору. У рамках короткого коментаря важко дати "рецепт" до розуміння стилю, але наведемо кілька порад. По-перше, у свінговій тріолі (що нотується так: чверть – вісімка) НЕ акцентується чверть, навпаки, є тяжіння до акценту на вісімці. По-друге, у тріолях чвертками всі три тривалості рівнозначні за силою та часом звучання (*tenuto*), на відміну, наприклад, від вальсу, де опорною є лише перша чверть.

Окремі зусилля треба докласти, щоб "визвучити" альтів у досить низькій для них теситурі (як для академічного хору). За умови руху паралельними акордами, дуже важливі єдина манера звукоутворення та динамічний ансамбль. Щодо звуконаслідувальних фрагментів, то тут єдиний критерій правильності виконання – подібність до тієї чи іншої групи інструментів (докладніше про це йшла мова у коментарі до пісні "Ol' Man River").

Дуже важливим є загальна емоція твору – світла, надзвичайно "жіноча" лірика з нотками ностальгії.

People Need The Lord

Муз. Гр. Нельсона, сл. МакХью
Аранж. Рубена Толмачова

Spiritually ♩ ≈80

T. 1-2: Ту - ду - ду... ту - ду - ду... ту... ту - ду... ту... А...

T. 3-4: Ту - ду - ду... ту - ду - ду... ту - ду... ту... А...

Barit. Bass: p

5 mp Solo

T. 1-2: Eve-ry day they Passed me by I can see it in their eye.

T. 3-4: p Oo Oo... pass me by it in their eye.

9

T. 1-2: Emp-ty peo - ple filled with care, Hea-ded who knows where?

T. 3-4: Emp-ty peo - ple filled with care. mf Who knows

B. B.: mf

13

T. 1-2: On they go trough pri - vet pain, Lea-ving fear to fear.

T. 3-4: mp Trough pri - vet pain. Lea-ving fear to fear.

B. B.: mp

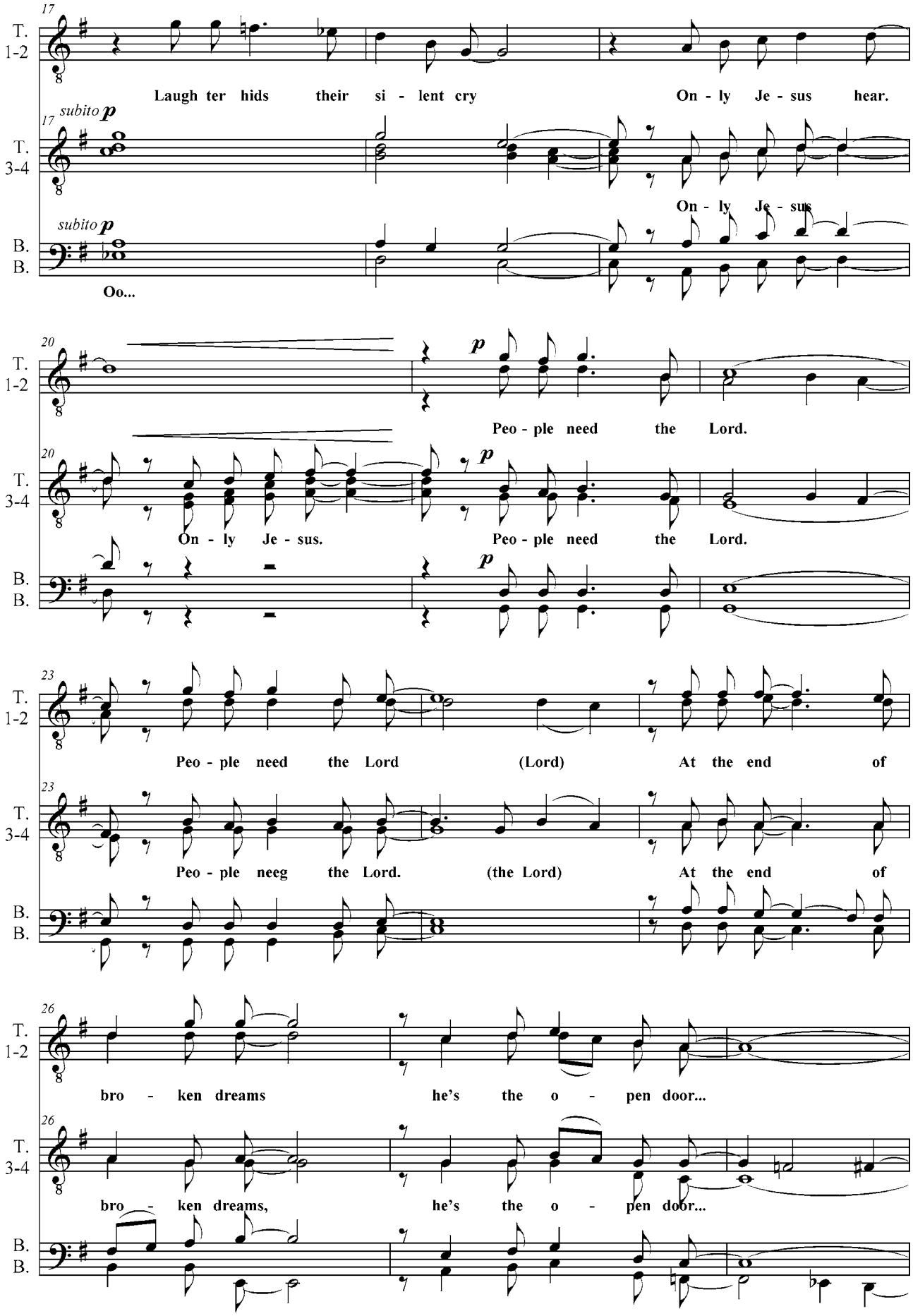
17
T. 1-2
Laugh ter hids their si - lent cry On - ly Je - sus hear.
subito p
T. 3-4
On - ly Je - sus
subito p
B.
Oo...
20
p
Peo - ple need the Lord.
On - ly Je - sus.
Peo - ple need the Lord.
23
Peo - ple need the Lord (Lord) At the end of
Peo - ple neeg the Lord. (the Lord) At the end of
26
bro - ken dreams he's the o - pen door...
bro - ken dreams, he's the o - pen door...

29

T. 1-2

Peo - ple need the Lord peo - ple need the Lord.

T. 3-4

Peo - ple need the Lord Peo - ple need the Lord.

B.

B.

32

T. 1-2

When will we re - a - lise.

T. 3-4

Lord. When will we re - a - lise.

B.

B.

35

T. 1-2

Peo-ple need the Peo-ple need the Lord Peo-ple need the

T. 3-4

Peo-ple need the Lord. Peo-ple need the Lord. Peo - ple need the

B.

B.

Faster ♩ ≈ 90

39

Solo

We are called to take his light

T. 1-2

Lord. Ту- дум... ту - ду - ду - дум...

T. 3-4

Lord. Тм... Тм... Тм... Тм...

B.

B.

Тм... Тм... Тм... Тм...

42

Solo

to a world where wrong seems right. What would be too great

T. 1-2

Ту-дум... ту-дум... Be too great

T. 3-4

Тм... Тм... Тм... Тм... Тм... Be too great

B.

B.

Тм... Тм... Тм... Тм... Тм... Тм...

45

Solo

a cost, For sha-ring Life with one who`s Lost?

T. 1-2

a cost Ху - у - у - у...

T. 3-4

a cost a cost Ху - у - у - у...

B.

B.

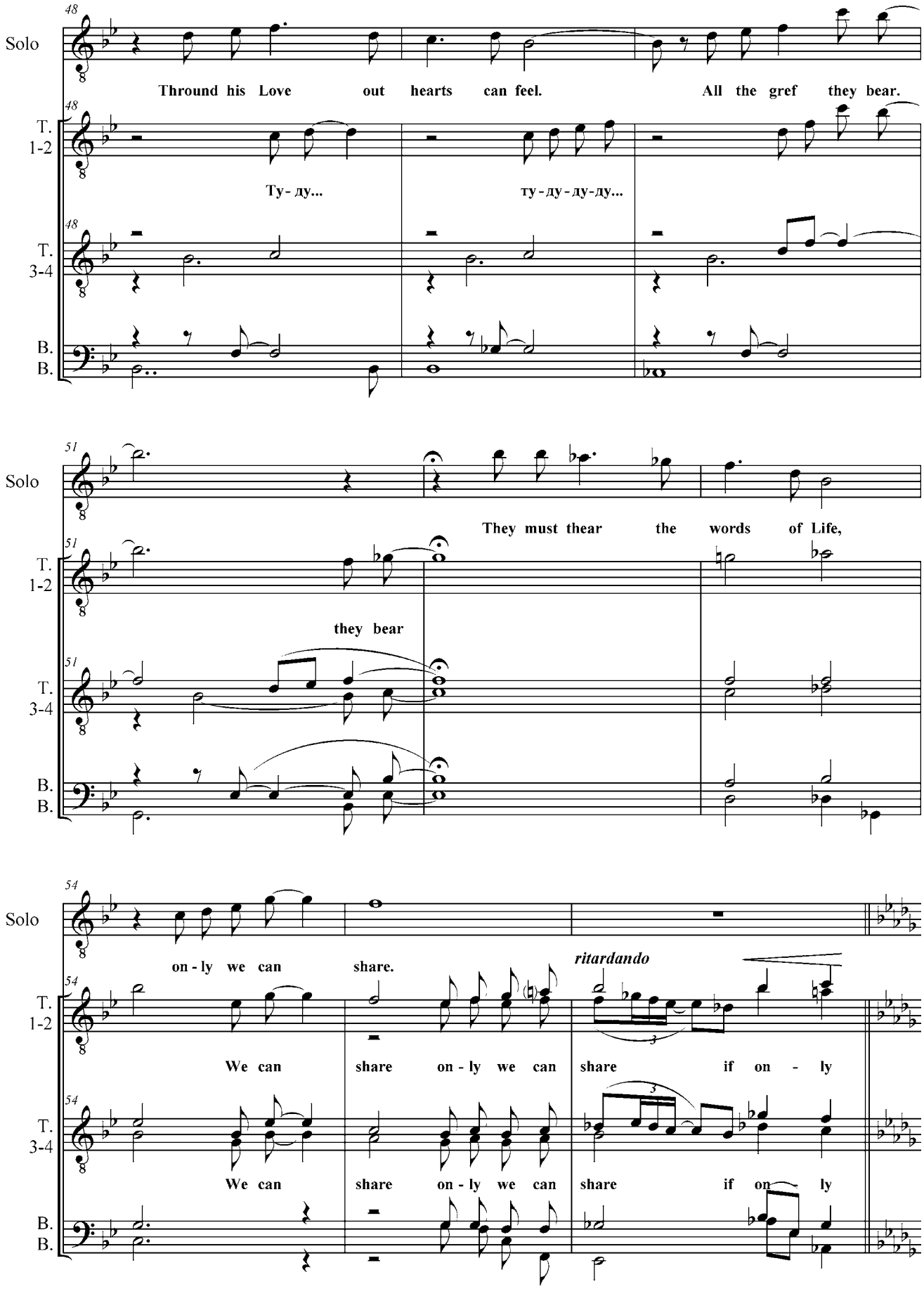
Solo
Thround his Love out hearts can feel. All the gref they bear.
T. 1-2
Ту - ду... ту - ду - ду - ду...
T. 3-4
B.
B.
They must thear the words of Life,
they bear
on - ly we can share.
ritardando
We can share on - ly we can share if on - ly
We can share on - ly we can share if on - ly

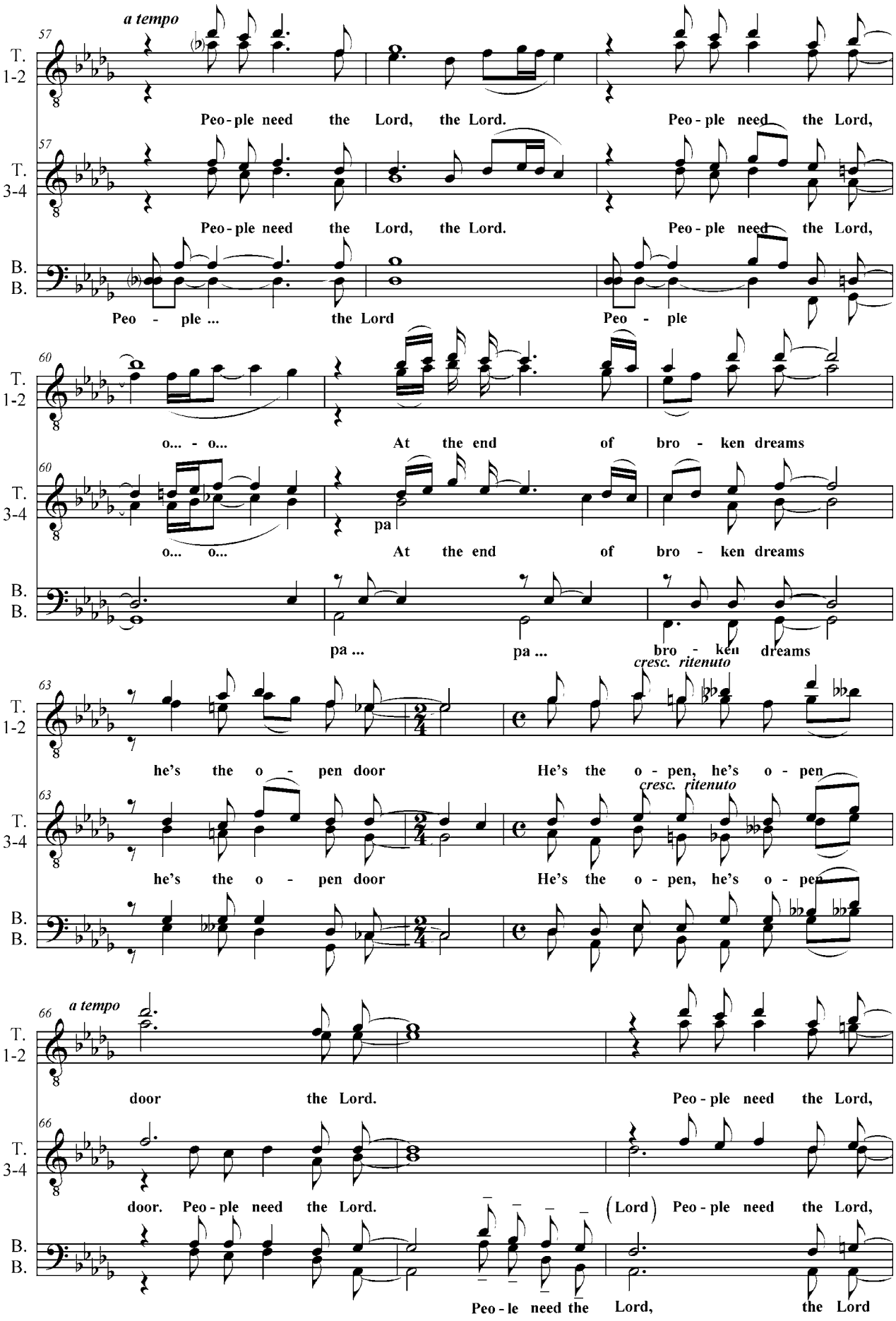
a tempo
T. 1-2
Peo - ple need the Lord, the Lord. Peo - ple need the Lord,
T. 3-4
Peo - ple need the Lord, the Lord. Peo - ple need the Lord,
B.
Peo - ple ... the Lord Peo - ple
o... - o... At the end of bro - ken dreams
o... o... At the end of bro - ken dreams
pa
pa ... pa ... bro - ken dreams
cresc. ritenuto
he's the o - pen door He's the o - pen, he's o - pen
he's the o - pen door He's the o - pen, he's o - pen
a tempo
door the Lord. Peo - ple need the Lord,
door. Peo - ple need the Lord. (Lord) Peo - ple need the Lord,
Peo - le need the Lord, the Lord

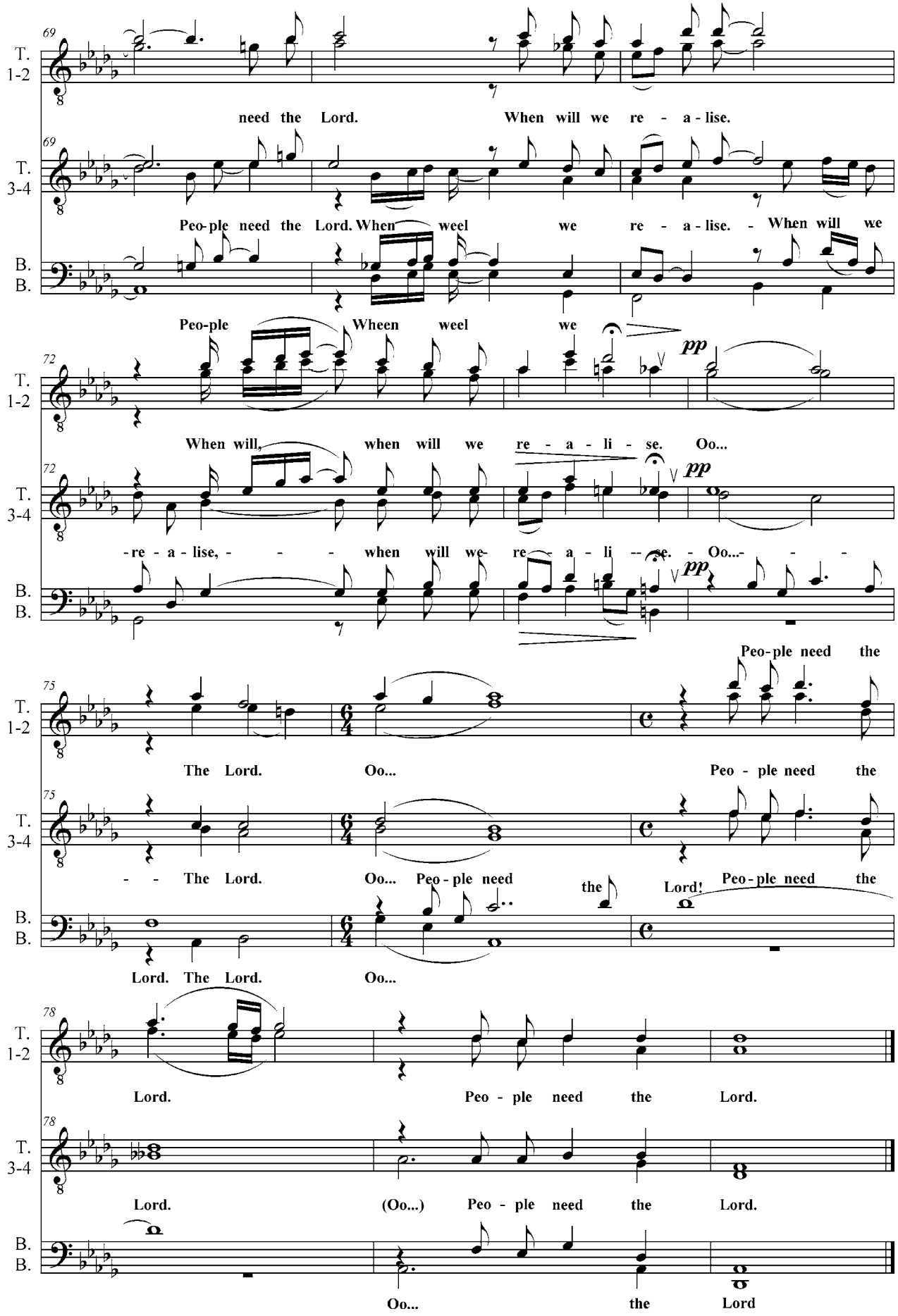
T. 1-2
need the Lord. When will we re - a - lise.
T. 3-4
Peo-ple need the Lord. When weel we re - a - lise. - When will we
B.
B.
Peo-ple Wheen weel we
pp
When will, when will we re - a - li - se. Oo...
-re - a - lise, - - - when will we re - a - li - se. - Oo... - - -
Peo-ple need the
The Lord. Oo... Peo - ple need the
- - The Lord. Oo... Peo - ple need the Lord! Peo-ple need the
Lord. The Lord. Oo...
Lord. Peo - ple need the Lord.
Lord. (Oo...) Peo - ple need the Lord.
Oo... the Lord

People need the lord

муз. Гр. Нелсона, сл. Ф. МакХью

для чоловічого секстету (хору)

Характеристика першоджерела: один з кращих зразків сучасної протестантської духовної музики, цей гімн виконується багатьма музикантами; поширеним є запис твору у вигляді чотириголосної хорової партитури (SATB) у супроводі фортепіано.

Тип роботи з запозиченим матеріалом: аранжування, виконане у стилі-традицій духовного співу білих американських протестантів. Весь гімн постає як єдина динамічна хвиля, спрямована до завершальної кульмінації-висновку. Крещендування відбувається, з-поміж інших засобів, за рахунок різних типів фактури. У першому куплеті репліки хору повторюють кожну фразу тексту з чудової мелодії заспіву, завдяки чому виникає виразний респонсорій соліста й хору. В приспіві гомофонна фактура пожвавлюється завдяки мелодизації середніх голосів. У другому куплеті – подальше пожвавлення музичного руху: соліст у супроводі хорового арпеджіато; зрештою, в останньому приспіві – тріумфально звучить повний "оркестр", "фанфарна" мелодична лінія вільно здіймається з регістру до регістру, готуючи кульмінацію. Кода стримано та дуже переконливо підсумовує ідею твору: "люди потребують Господа".

Виконавські завдання: гармонічна мова твору цілком знаходиться в межах діатонічної системи, тому в сенсі чистоти звучання особливої уваги потребує лише інтонування у модуляціях. Певною проблемою може бути великий діапазон твору (більше трьох октав) Висока теситура вимагає присутності у колективі мікстового тенора, що, в принципі, є типовим для більшості чоловічих ансамблів.

Необхідно ретельно працювати над збалансованим звучанням у приспівах, адже відстань між крайніми голосами в кульмінації майже 3 октави. Також потребує уваги виконання мелодії в останньому приспіві. Переходячи від голосу до голосу, вона може сприйматися цілісно лише за умови подібності штриху та способу подачі звуку. Відтворення усіх аспектів хорової звучності у цьому творі розкриває його природу – щире та величне славлення Господа.

“Гой ты, Русь моя родная”

Романси для хору в супроводі фортепіано

Сергій Єсєнін
Владіслав Толмачов

Над окошком месяц

Хорова версія Рубена Толмачова

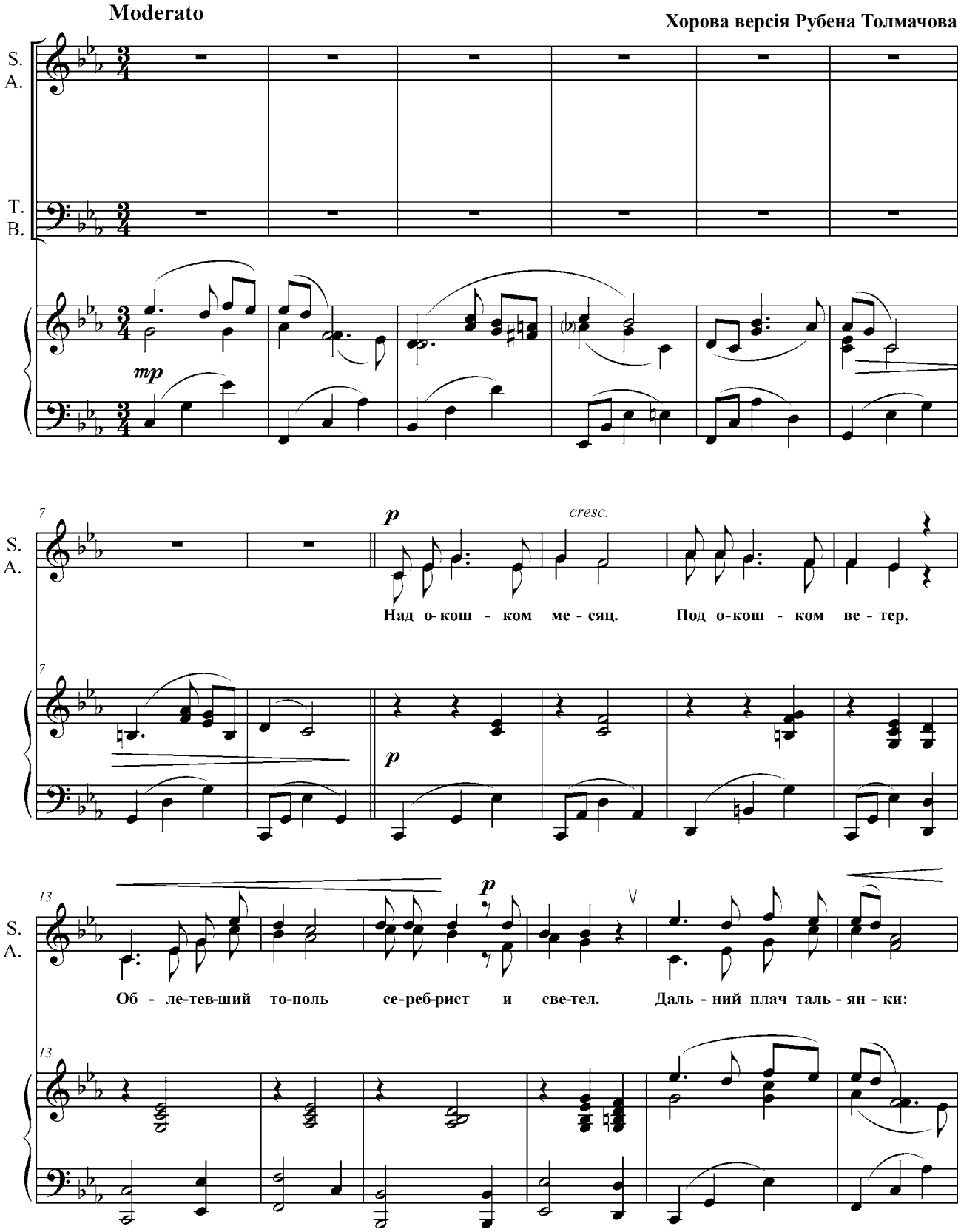

19

S. A.

го - лос о - ди - но-кий. И та-кой ро - ди - мый, и та-кой да - ле-кий. И та-кой да - ле - кий.

T. B.

19

25

p

S. A.

И та-кой ро - ди - мый, и та-кой да - ле - кий.

Agitato

f

T. B.

Пла-чет и сме - ет - ся

25

p

31

S. A.

Где ты, мо-я ли - па, ли - па ве - ко - ва - я?
Где ты, мо-я ли - па?

T. B.

пес-ня ли - хо - ва - я. Где - ты, мо-я ли - па, ли-па ве - ко - ва - я?

31

37

S. A.

mf

Я и сам когд - да - то в праздник спо - за - ран - ку вы - хо - дил к лю - би - мой,

T. B.

mf

Я и сам ког - да - то, ког-да-то, в праздник спо - за - ран - ку вы - хо - дил к лю - би - мой,

43

S. A.

раз - вер-нув та - льян - ку. Вы-хо-дил к лю - би - мой, раз-вер-нув та - льян-ку.

cresc.

та-льянку,

T. B.

раз-вер-нув та - льян - ку, та-льянку. Вы-хо-дил к лю-би - мой, раз-вер-нув та - льян-ку.

Pesante, espressivo

49

S. A.

p

А те-перь я ми - лой ни-че-го не зна-чу. Под чу-жу-ю

T. B.

p

А те-перь я ми - лой ни-че-го не зна - чу. Под чу-жу-ю пес-ню

55

S. A.

sotto voce

и сме-юсь, и пла-чу... Даль - ний плач та - льян - ки, го - лос о - ди-

T. B.

и сме-юсь, и пла-чу... Даль - ний плач та - льян - ки, та-льян-ки, го - лос о - ди-

sotto voce

60

S. A.

но - кий... И та-кой лю - би - мый, и та-кой да - ле - кий.
и та-кой да - ле - кий, да - ле-кий.

T. B.

но - кий... И та - кой лю - би - мый, и та-кой да - ле-кий, и да - ле-кий.

65

S. A.

И та - кой лю - би - мый, и та-кой да - ле - - - кий.

rit.

T. B.

И та - кой лю - би - мый, и та-кой да - ле - - - кий.

rit.

rit.

attaca

Слышишь, мчатся сани

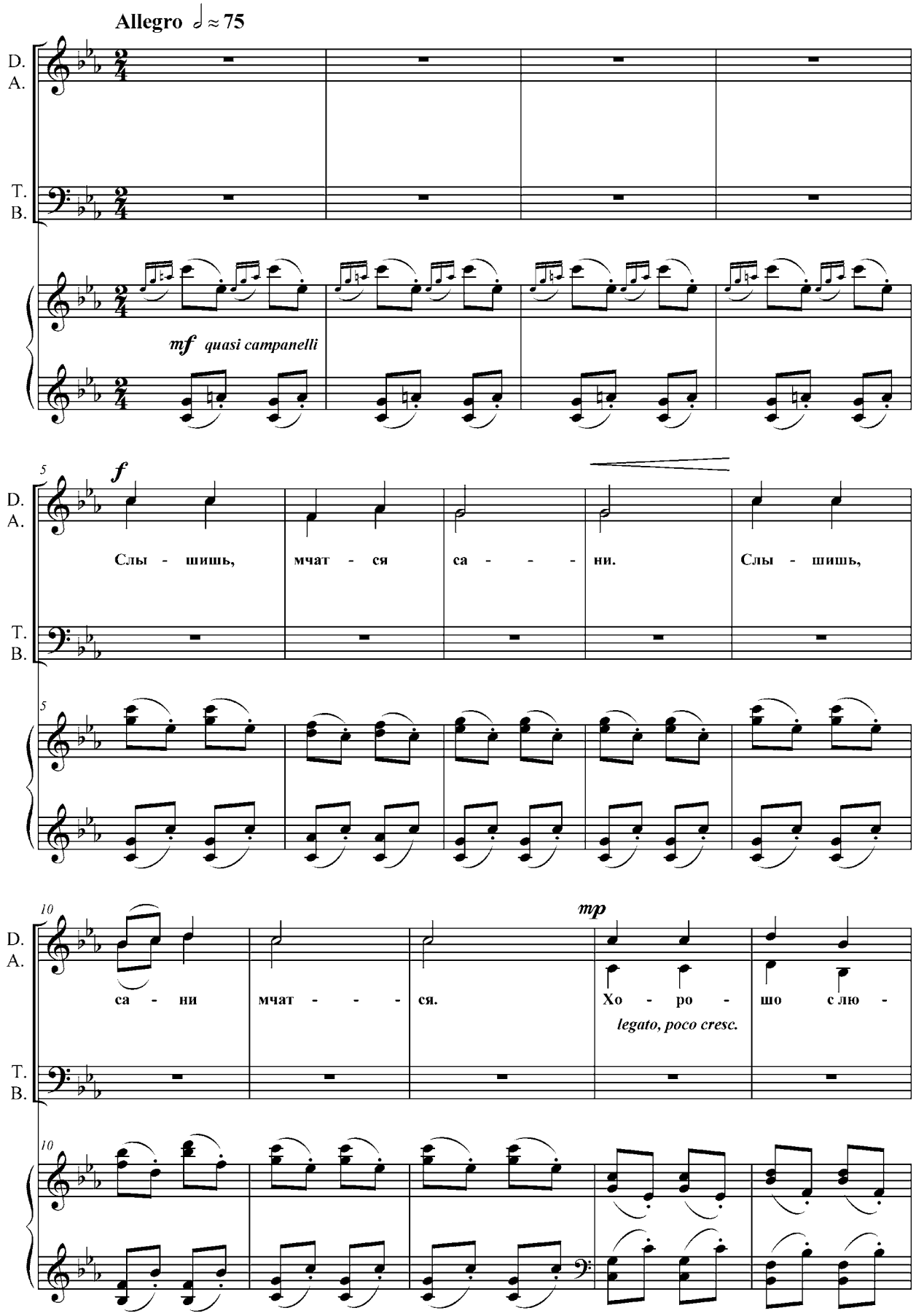

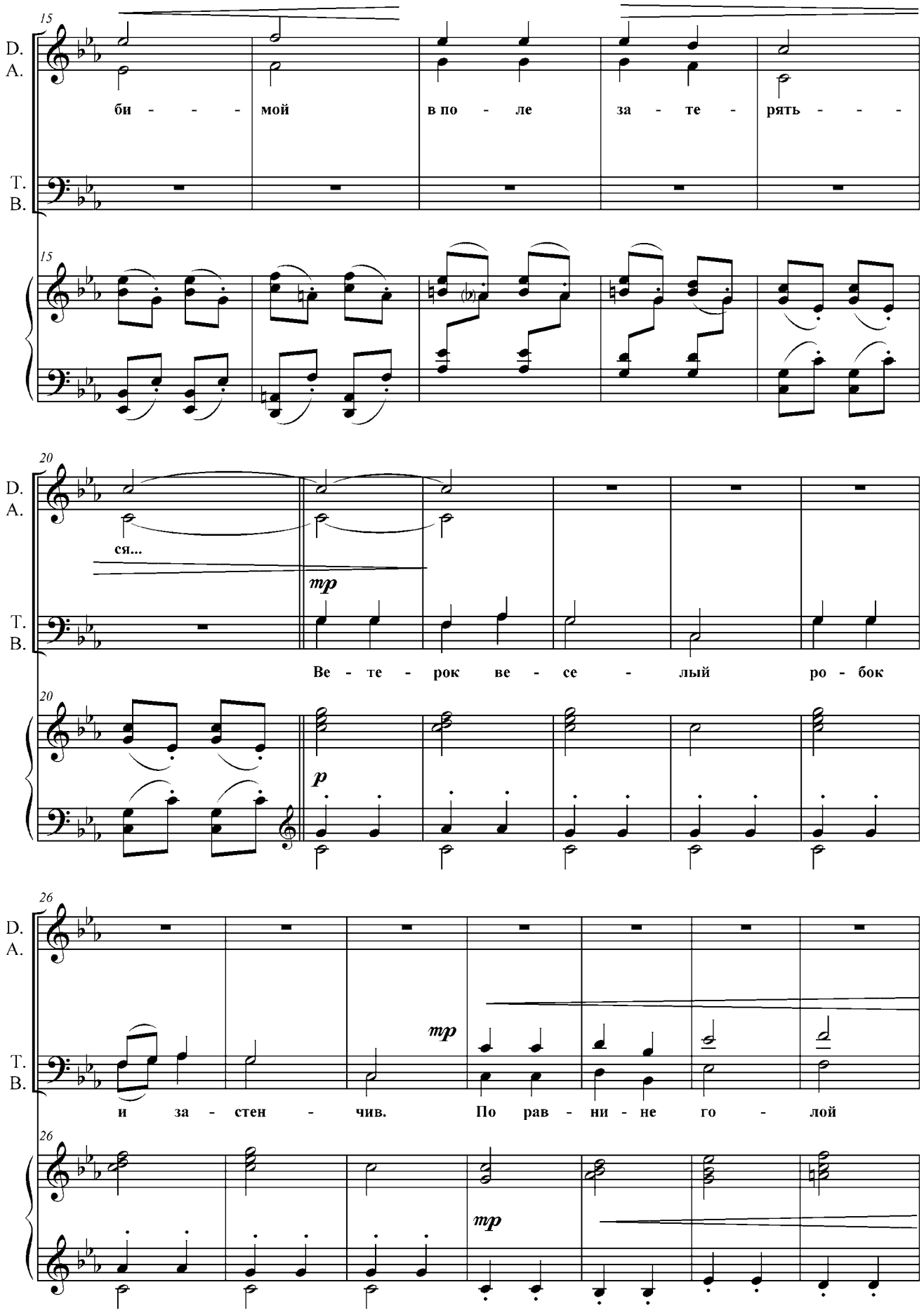
15
D.
A.
T.
B.
би - - - мой в по - ле за - те - рять - - -
20
ся...
mp
Ве - те - рок ве - се - лый ро - бок
p
26
mp
и за - стен - чив. По рав - ни - не го - лой

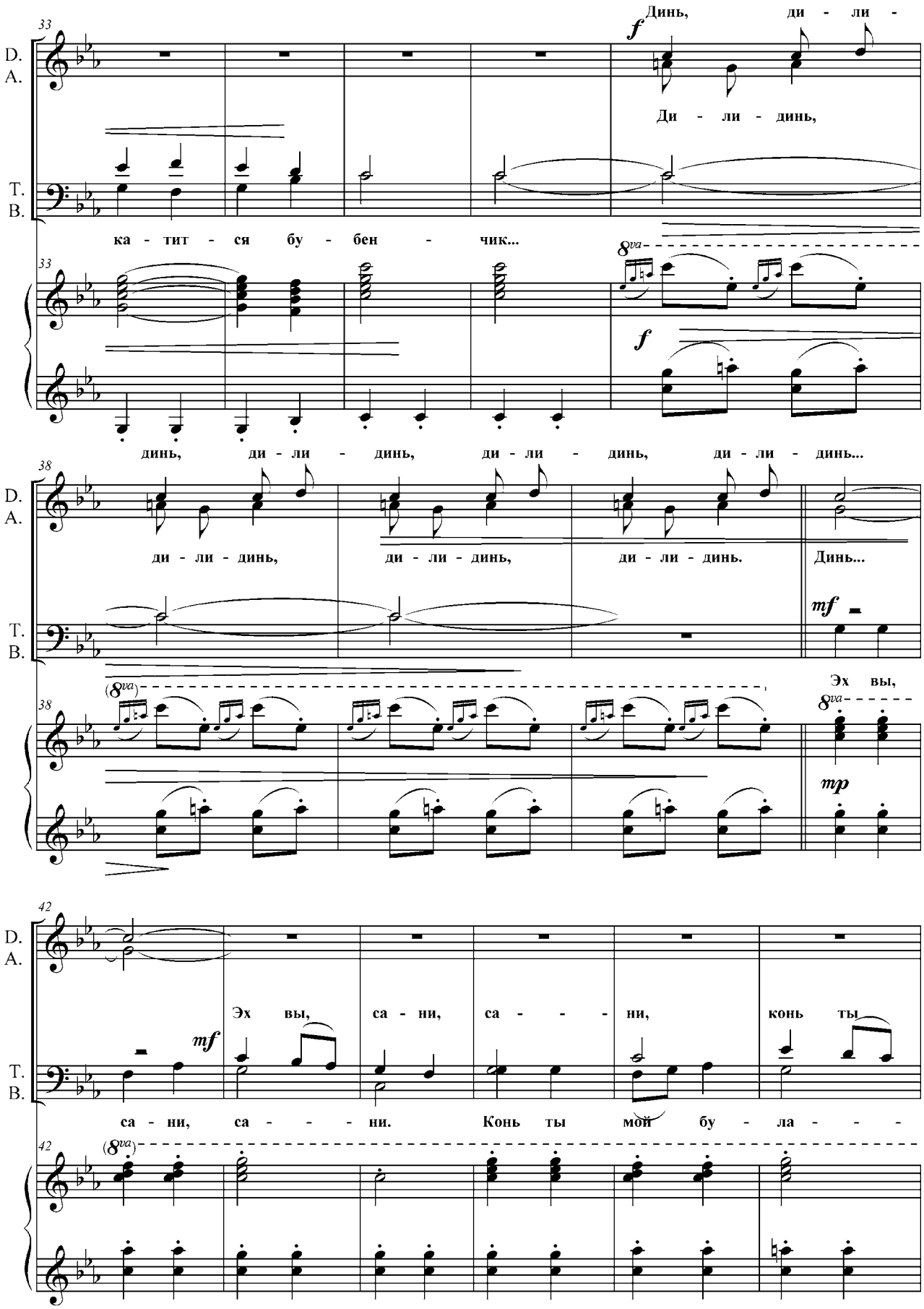
33
D.
A.
T.
B.
f
Динь, ди - ли -
Ди - ли - динь,
ка - тит - ся бу - бен - чик...
8va
f
динь, ди - ли - динь, ди - ли - динь, ди - ли - динь...
38
ди - ли - динь, ди - ли - динь, ди - ли - динь. Динь...
mf
Эх вы,
(8va)
8va
mp
42
Эх вы, са - ни, са - - - ни, конь ты
mf
са - ни, са - - - ни. Конь ты мой бу - ла - - -
(8va)

48

D. A.

мой бу - ла - - ный. На по - ля - не клен тан -

T. B.

ный. Где - то на по - ля - не клен тан -

(8va)

54

mp

D. A.

цу - ет пья - ный. Мы к не - му по - дъе - - -

p

T. B.

цу - ет пья - ный. Мы к не -

p

60

D. A.

дем, спро - сим: "Что та - ко - - - е?" И стан -

T. B.

му по - дъе - - - дем, спро - сим: "Что та - ко -

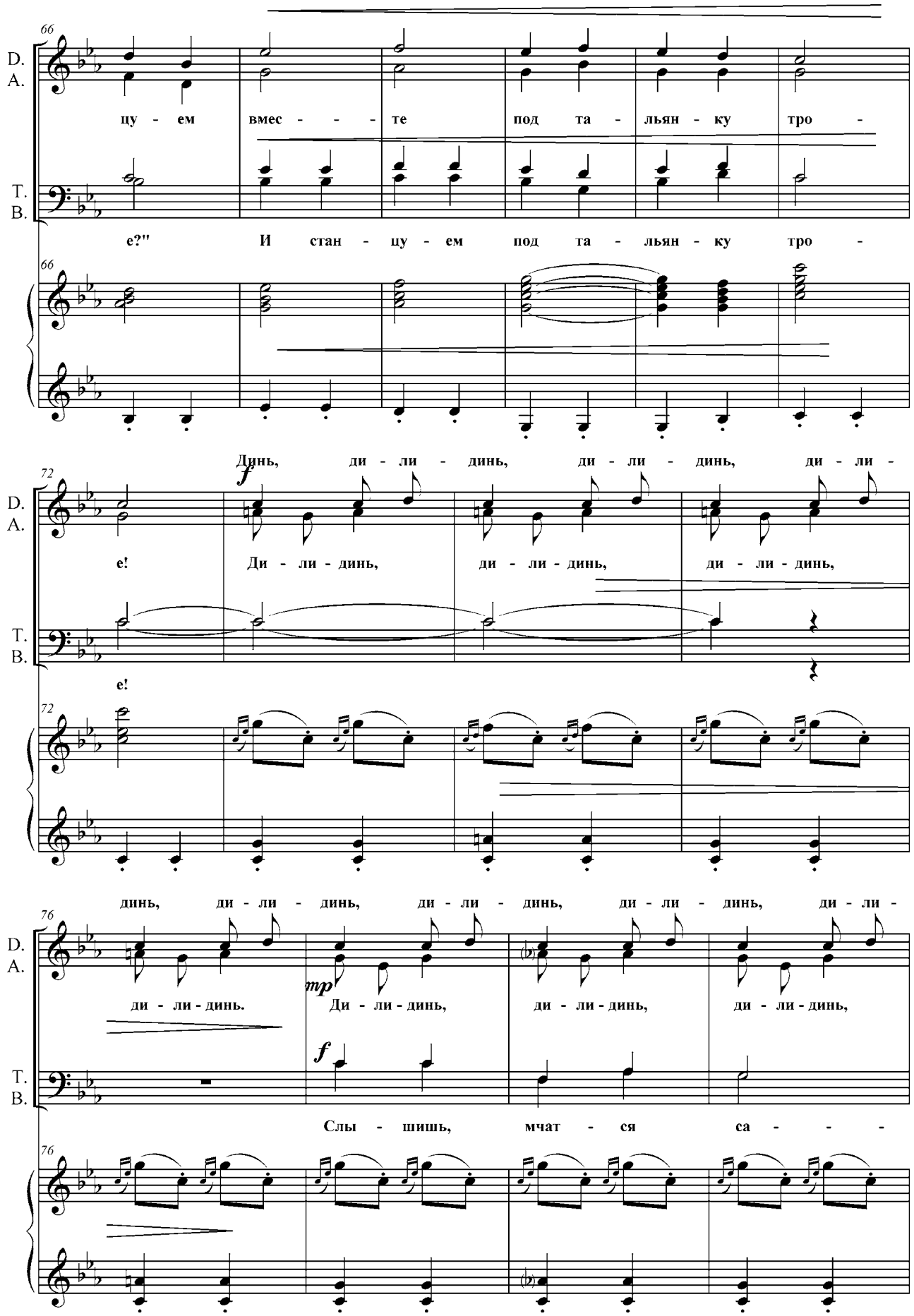
66
D.
A.
цу - ем вмес - - - те под та - льян - ку тро -
T.
B.
е?" И стан - цу - ем под та - льян - ку тро -
Динь, ди - ли - динь, ди - ли - динь, ди - ли -
72
f
е! Ди - ли - динь, ди - ли - динь, ди - ли - динь,
е!
динь, ди - ли - динь, ди - ли - динь, ди - ли - динь, ди - ли -
76
mp
ди - ли - динь. Ди - ли - динь, ди - ли - динь, ди - ли - динь,
f
Слы - шишь, мчат - ся са - - -

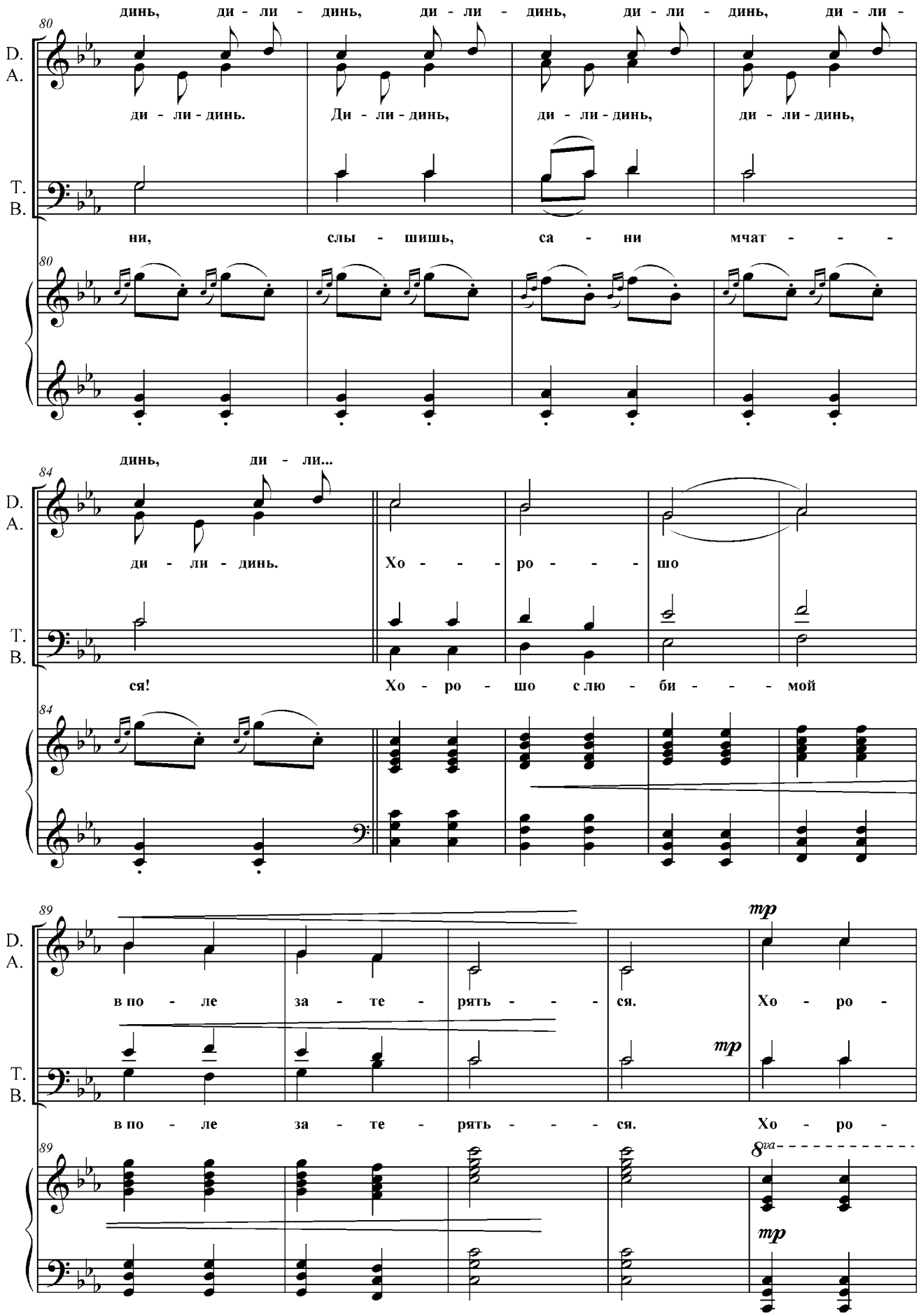
динь, ди - ли - динь, ди - ли - динь, ди - ли - динь, ди - ли -
D.
A.
ди - ли - динь. Ди - ли - динь, ди - ли - динь, ди - ли - динь,
T.
B.
ни, слы - шишь, са - ни мчат - - -
динь, ди - ли...
ди - ли - динь. Хо - - - ро - - - шо
ся! Хо - ро - шо с лю - би - - - мой
mp
в по - ле за - те - рять - - - ся. Хо - ро -
в по - ле за - те - рять - - - ся. Хо - ро -
8va

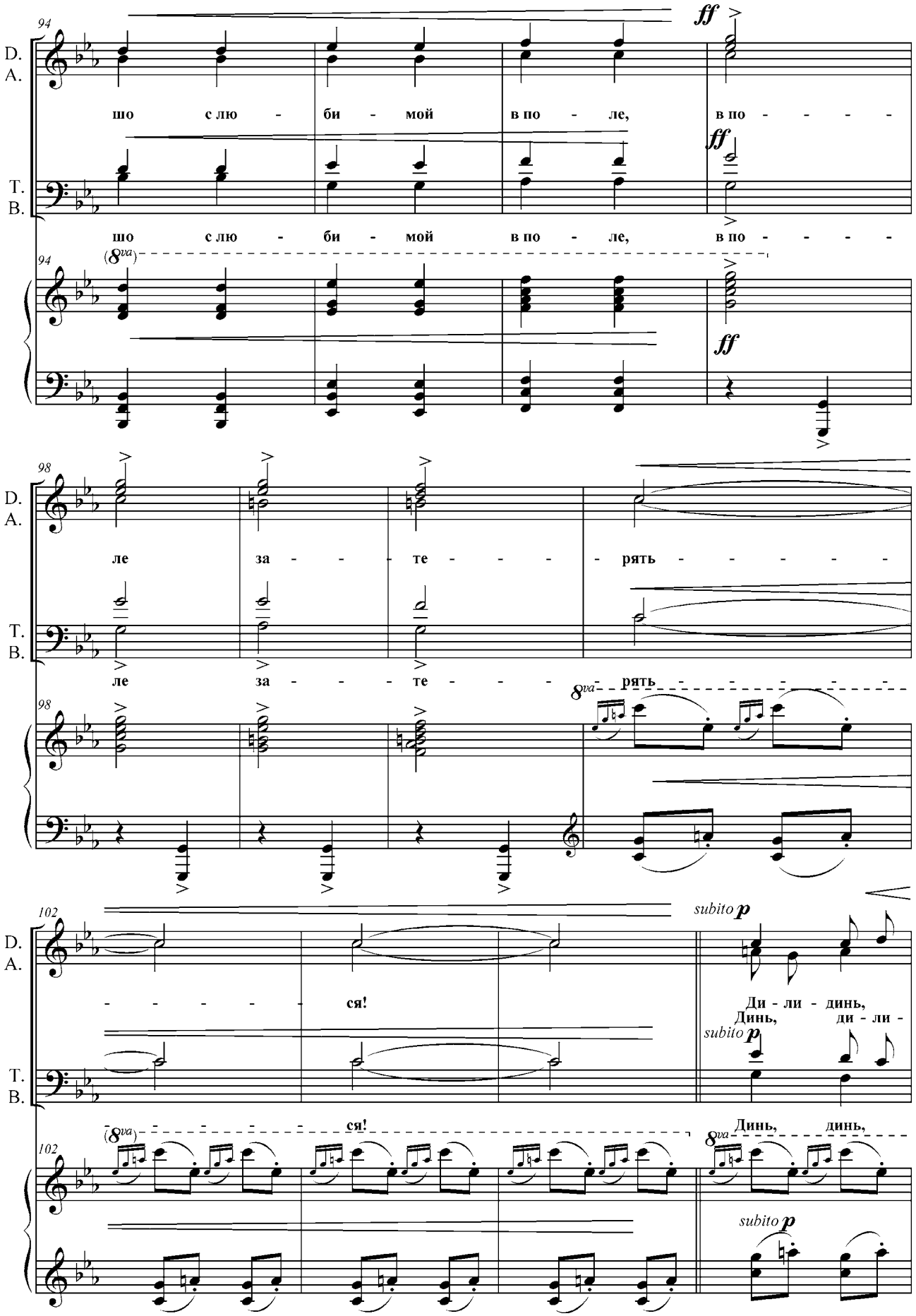
94
D.
A.
T.
B.
ff
шо с лю - би - мой в по - ле, в по - - - -
шо с лю - би - мой в по - ле, в по - - - -
(8va)
98
ле за - - - те - - - - рять - - - - -
ле за - - - те - - - - рять - - - - -
8va
102
subito p
- - - - - ся!
Ди - ли - динь,
Динь, ди - ли -
- - - - - ся!
Динь, динь,

106

D. A.

ди - ли - динь, динь - динь. ди - ли - динь, Динь, ди - ли - динь - динь. ди - ли - динь. Ди - ли - динь, Динь, ди - ли -

T. B.

ди - ли - динь. Динь, динь, ди - ли - динь. Динь, динь,

(8va) 106

110

D. A.

ди - ли - динь, динь - динь. ди - ли - динь, Динь, ди - ли - динь - динь. ди - ли - динь. Динь! Динь!

T. B.

ди - ли - динь. Динь, динь, ди - ли - динь. Динь!

(8va) 110

114

D. A.

smorzando

T. B.

smorzando

(8va) 114

smorzando

За рекой горят огни

Andante, alla breve

Рубен Толмачов

D.
A.

T.
B.

f

5

f

За ре - кой го - рят ог - ни, по - го - ра - ют мох и пни.

f

9

Ой, Ку - па - ло, ой, Ку - па - ло, по - го - ра - ют мох и пни.

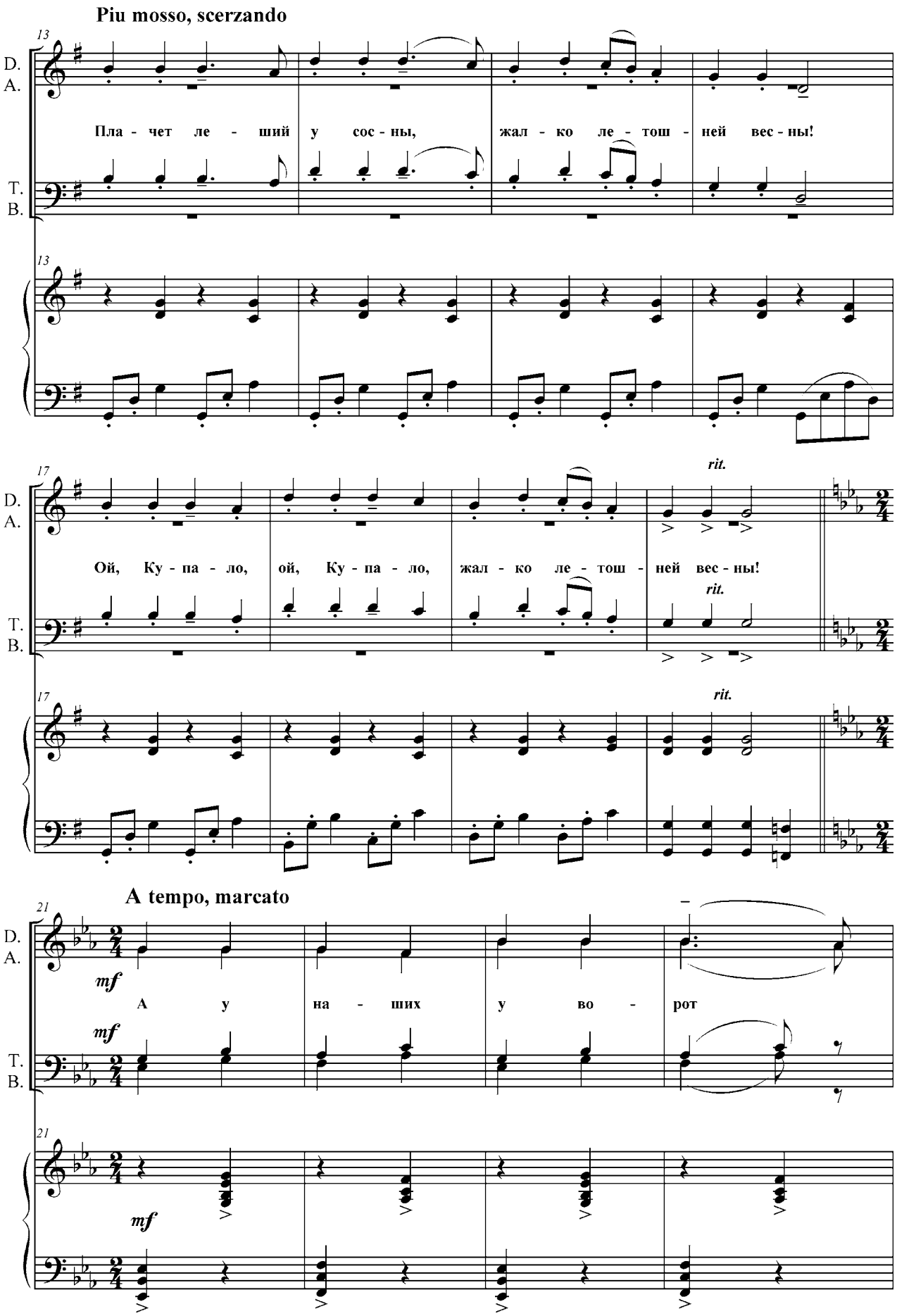
Piu mosso, scerzando
D.
A.
T.
B.
Пла - чет ле - ший у сос - ны, жал - ко ле - тош - ней вес - ны!
Ой, Ку - па - ло, ой, Ку - па - ло, жал - ко ле - тош - ней вес - ны!
rit.
A tempo, marcato
mf
А у на - ших у во - рот

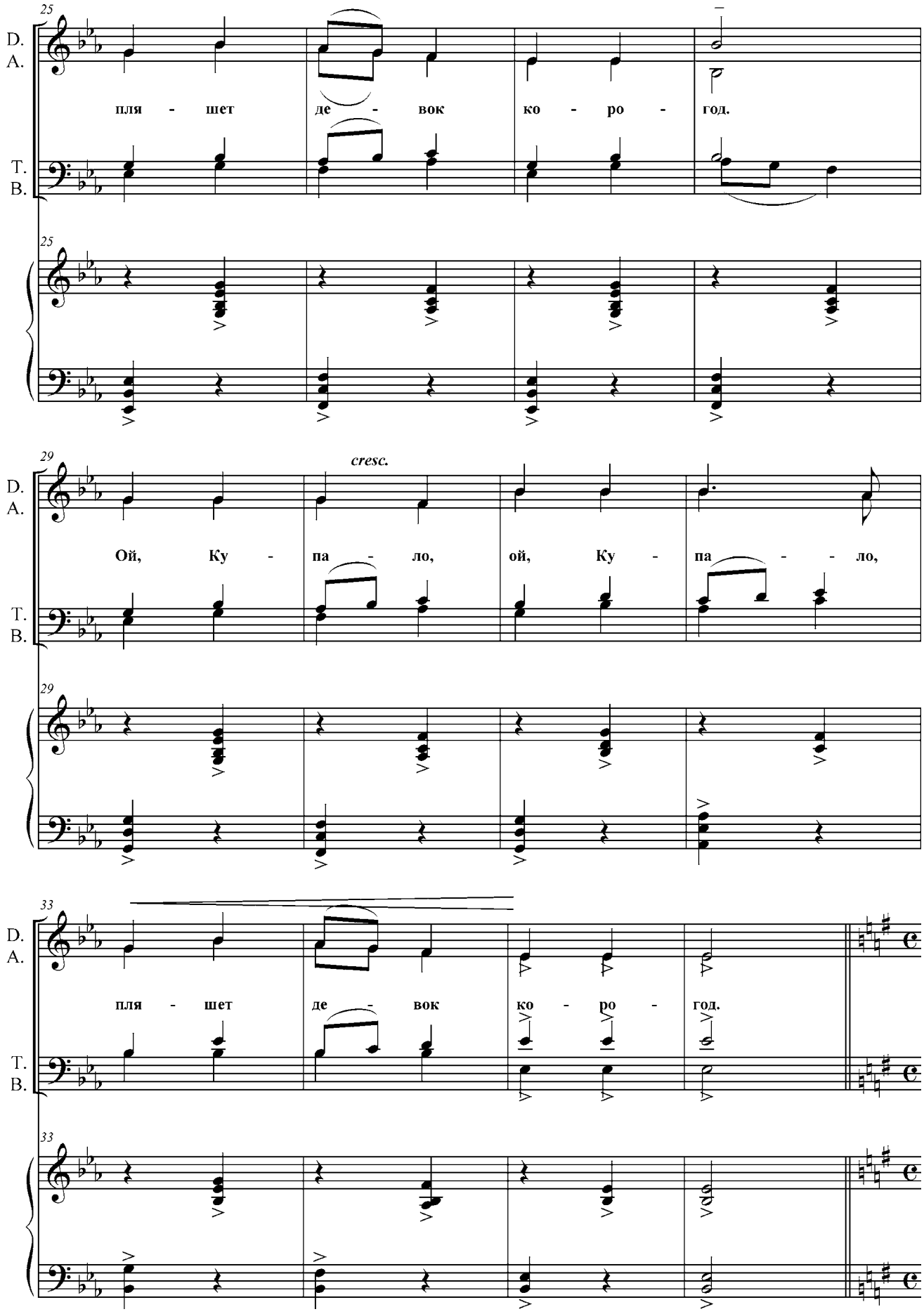
25
D.
A.
пля - шет де - вок ко - ро - год.
T.
B.
25
29
cresc.
D.
A.
Ой, Ку - па - ло, ой, Ку - па - - ло,
T.
B.
29
33
D.
A.
пля - шет де - вок ко - ро - год.
T.
B.
33

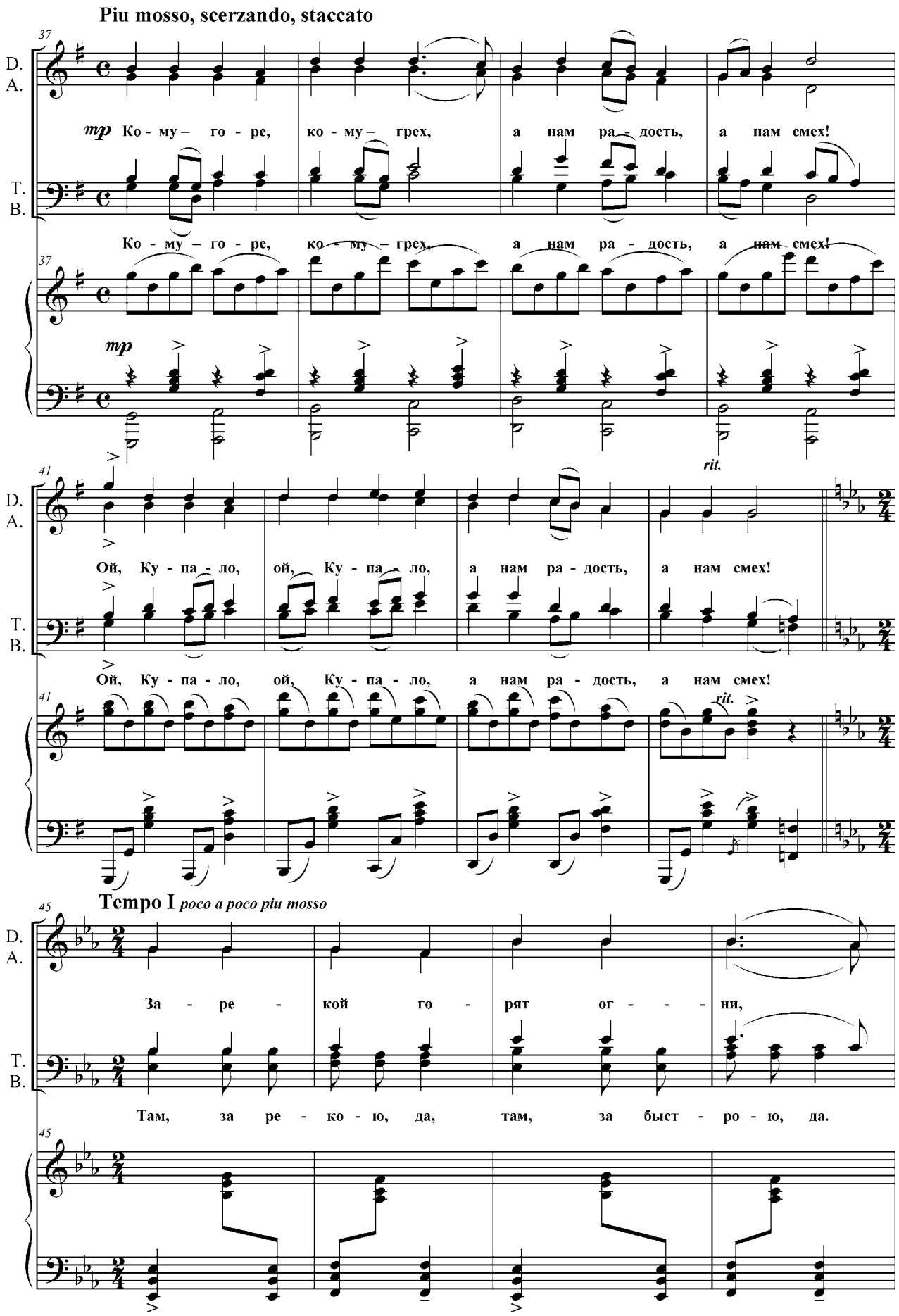
Piu mosso, scerzando, staccato
D.
A.
T.
B.
mp Ко - му – го - ре, ко - му – грех, а нам ра - дость, а нам смех!
Ко - му – го - ре, ко - му – грех, а нам ра - дость, а нам смех!
mp
rit.
Ой, Ку - па - ло, ой, Ку - па - ло, а нам ра - дость, а нам смех!
Ой, Ку - па - ло, ой, Ку - па - ло, а нам ра - дость, а нам смех!
rit.
Tempo I poco a poco piu mosso
За - ре - кой го - рят ог - - - ни,
Там, за ре - ко - ю, да, там, за быст - ро - ю, да.

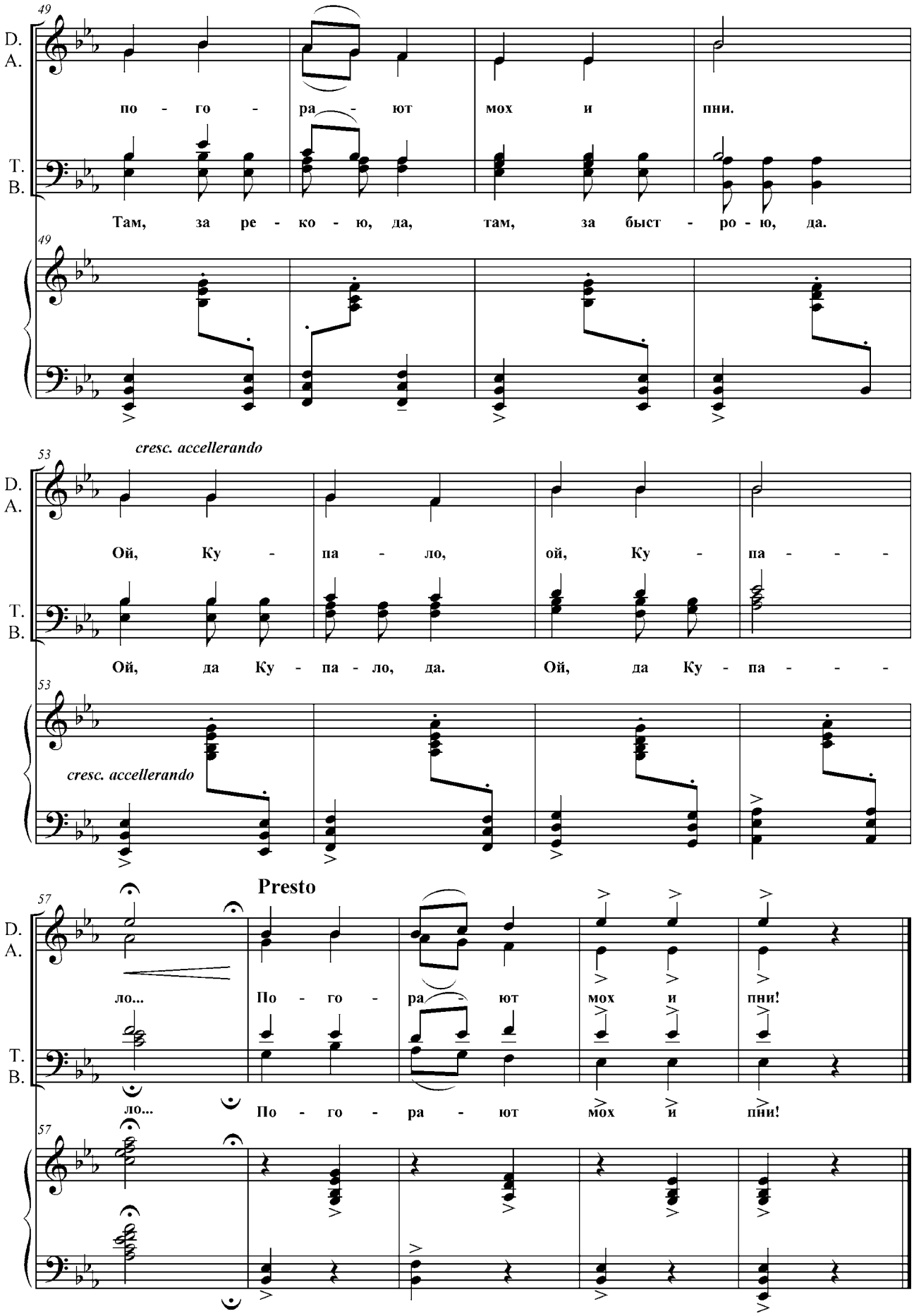
49
D.
A.
по - го - ра - ют мох и пни.
T.
B.
Там, за ре - ко - ю, да, там, за быст - ро - ю, да.
53
cresc. accellerando
Ой, Ку - па - ло, ой, Ку - па - - -
Ой, да Ку - па - ло, да. Ой, да Ку - па - - -
57
Presto
ло... По - го - ра - ют мох и пни!
ло... По - го - ра - ют мох и пни!

Не криви улыбку

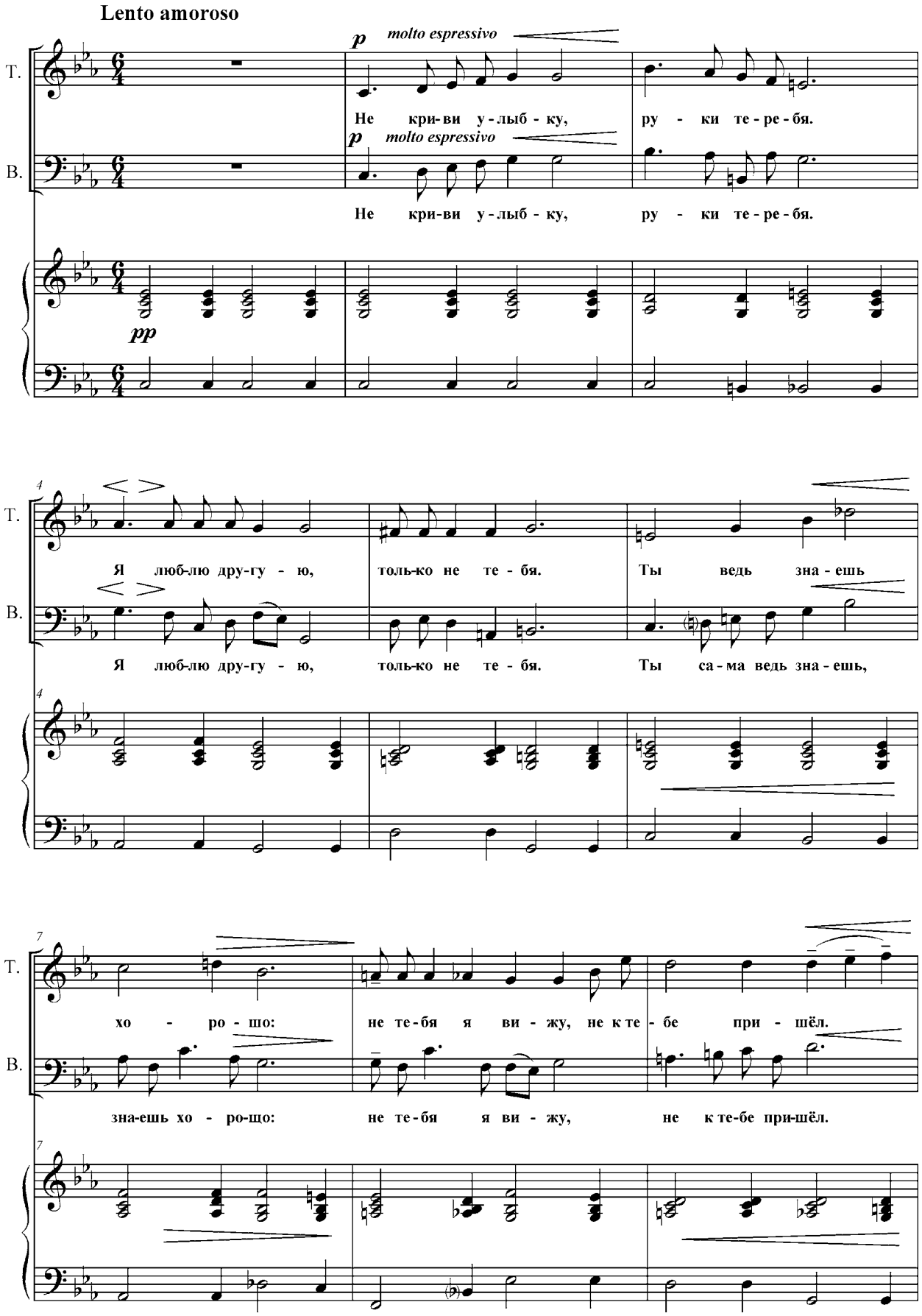

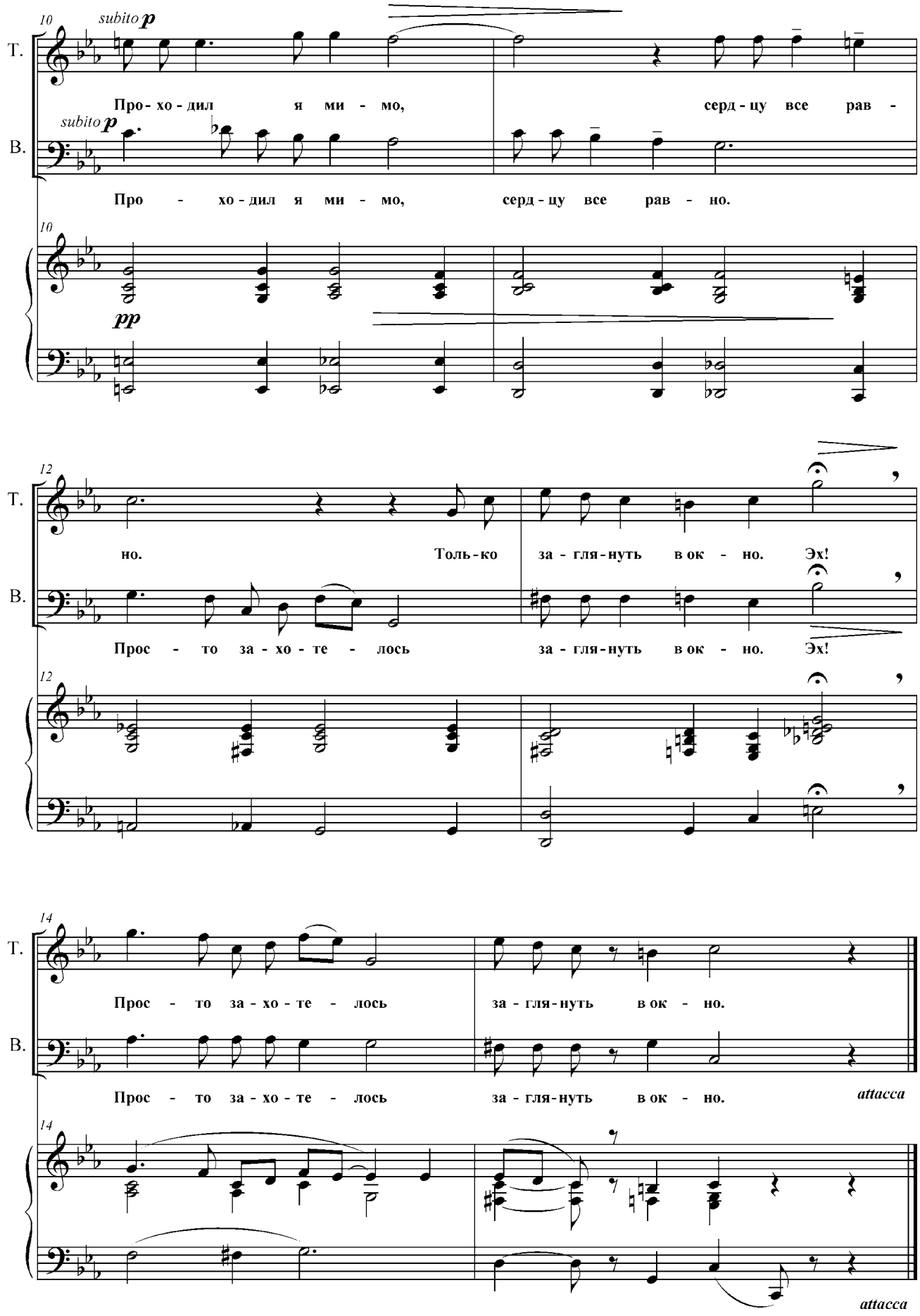
10
subito p
T.
Про - хо - дил я ми - мо, серд - цу все рав -
subito p
B.
Про - хо - дил я ми - мо, серд - цу все рав - но.
10
pp
12
T.
но. Толь - ко за - гля - нуть в ок - но. Эх!
B.
Прос - то за - хо - те - лось за - гля - нуть в ок - но. Эх!
12
14
T.
Прос - то за - хо - те - лось за - гля - нуть в ок - но.
B.
Прос - то за - хо - те - лось за - гля - нуть в ок - но.
attacca
14
attacca

Сыпь, тальянка

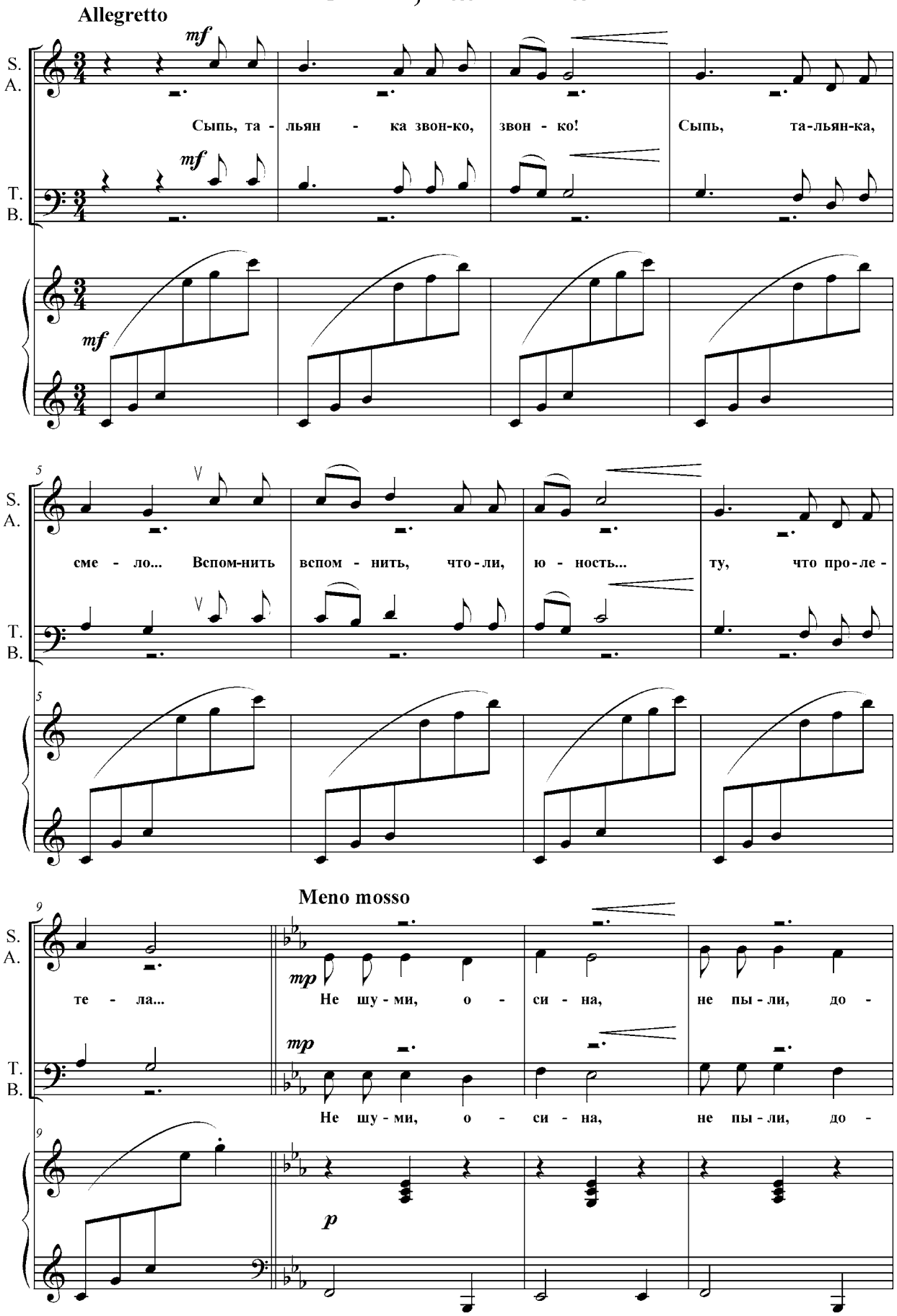

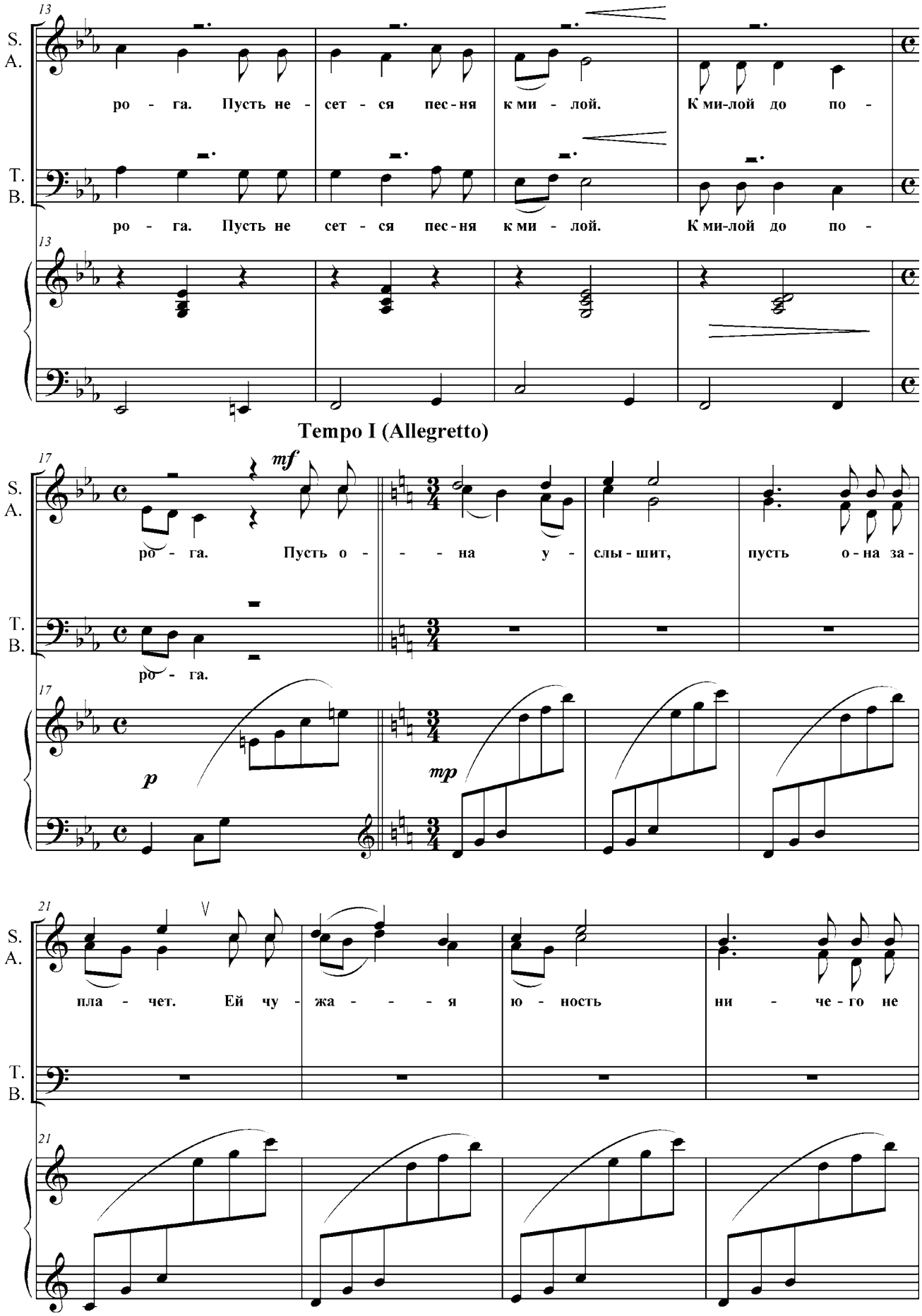
S.
A.
T.
B.
ро - га. Пусть не - сет - ся пес - ня к ми - лой. К ми-лой до по -
ро - га. Пусть не сет - ся пес - ня к ми - лой. К ми-лой до по -
Tempo I (Allegretto)
mf
ро - га. Пусть о - - - на у - слы - шит, пусть о - на за -
ро - га.
p
mp
пла - чет. Ей чу - жа - - - я ю - ность ни - че - го не

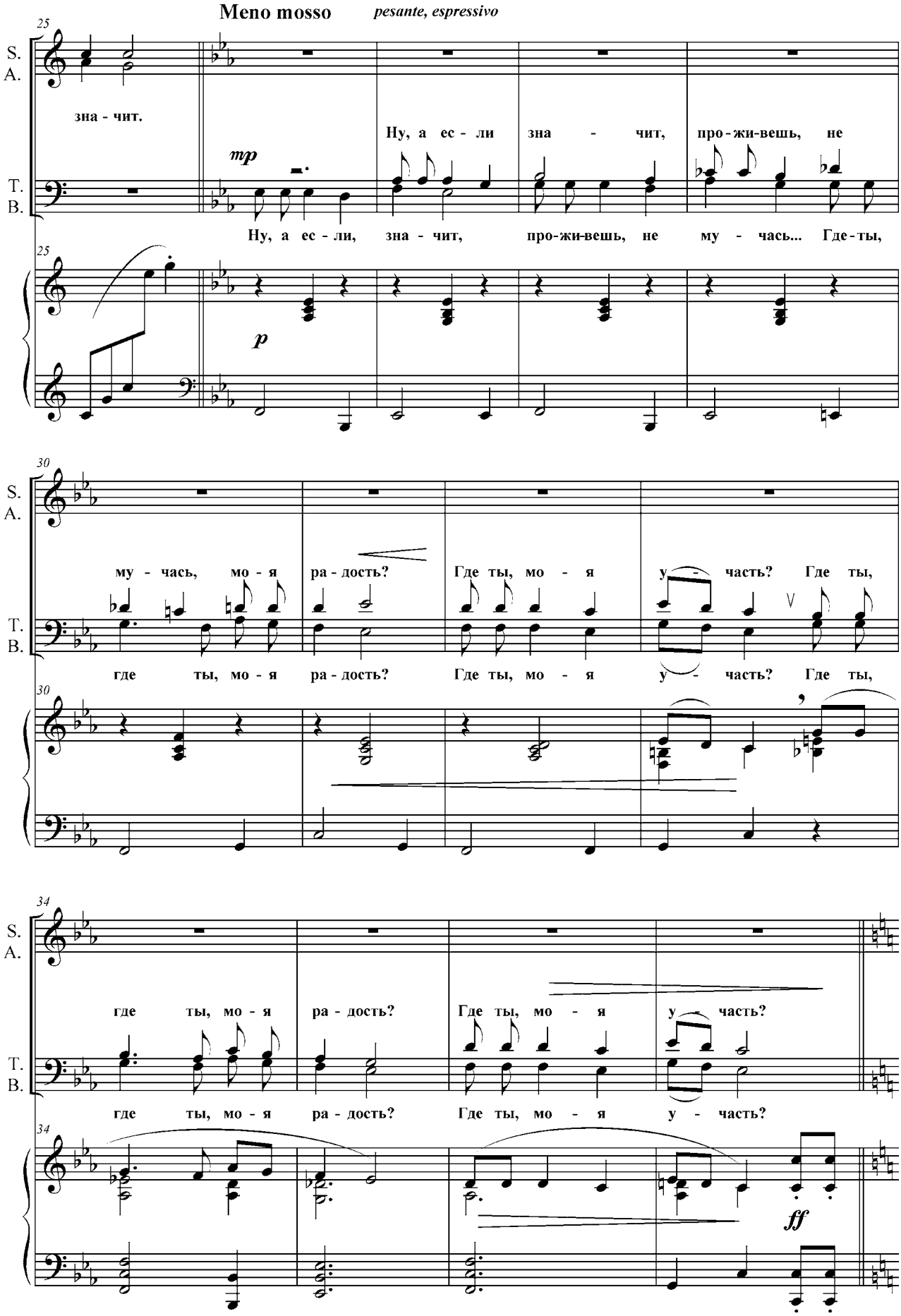
Meno mosso
pesante, espressivo
S.
A.
T.
B.
зна - чит.
Ну, а ес - ли зна - чит, про - жи - вешь, не
mp
Ну, а ес - ли, зна - чит, про - жи - вешь, не му - часть... Где - ты,
p
му - часть, мо - я ра - дость? Где ты, мо - я у - часть? Где ты,
где ты, мо - я ра - дость? Где ты, мо - я у - часть? Где ты,
где ты, мо - я ра - дость? Где ты, мо - я у - часть?
где ты, мо - я ра - дость? Где ты, мо - я у - часть?
ff

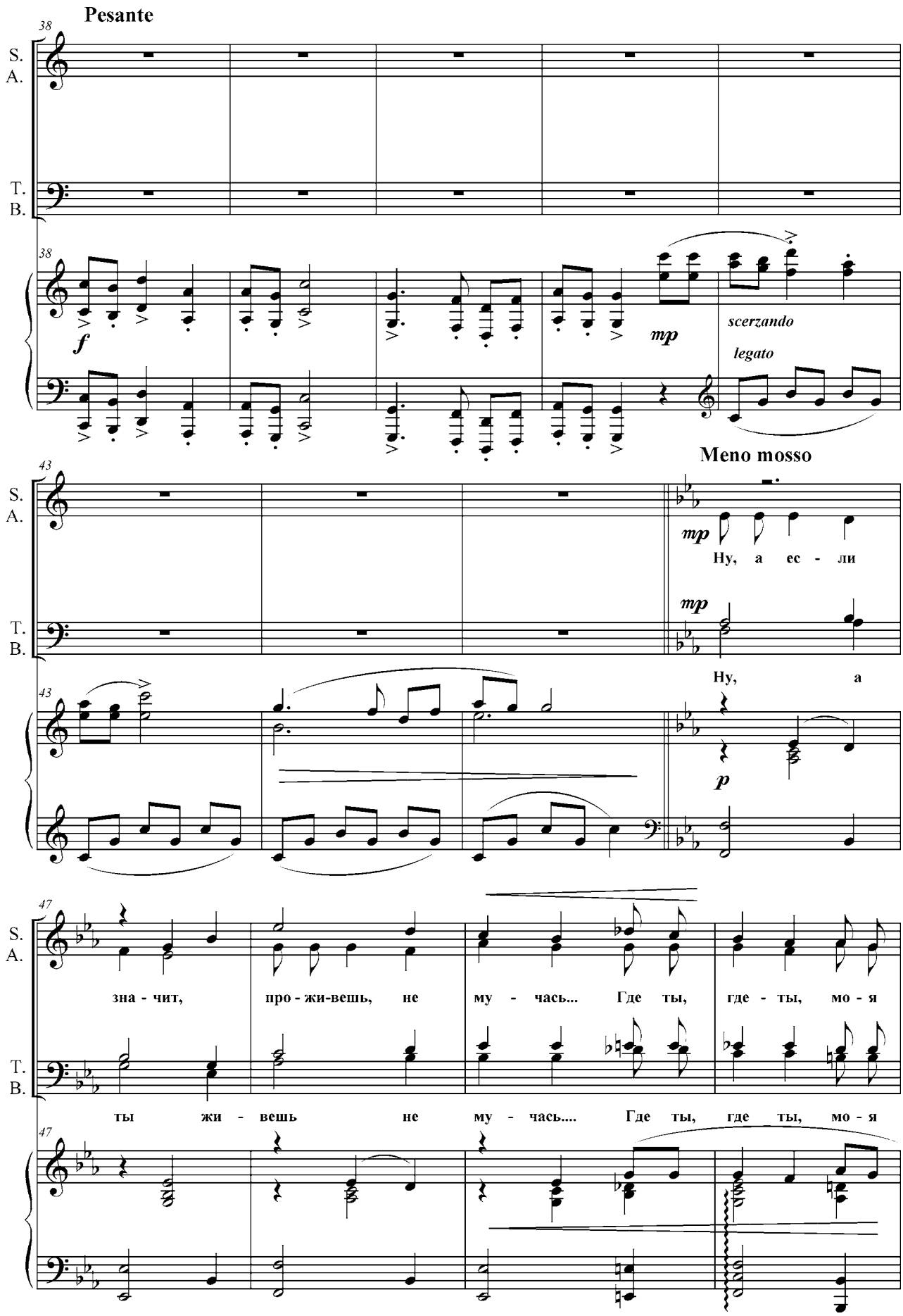
Pesante
S.
A.
T.
B.
f
mp
scerzando
legato
Meno mosso
mp
Ну, а ес - ли
mp
Ну, а
p
зна - чит, про - жи-вешь, не му - чась... Где ты, где - ты, мо - я
ты жи - вешь не му - чась.... Где ты, где ты, мо - я

Allegretto brilliante

S. A. ра - дость? Где ты, мо - я у - часть? Лей-ся, пес - ня, лей-ся
Пес - ня

T. B. ра - дость? Где ты, мо - я у - часть? Пес - ня

S. A. пу - ще. Лей - ся, пес - ня, звон - че! Все рав - но не
пу - ще, лей - ся звон - че. Но не

T. B. пу - ще, лей - - - ся звон - че. Но не

Meno mosso

S. A. бу - дет то, что бы - ло рань - ше. *espres.*
бу - дет то, что бы - ло рань - ше.

T. B. бу - дет то, что бы - ло рань - ше. За бы - лу - ю

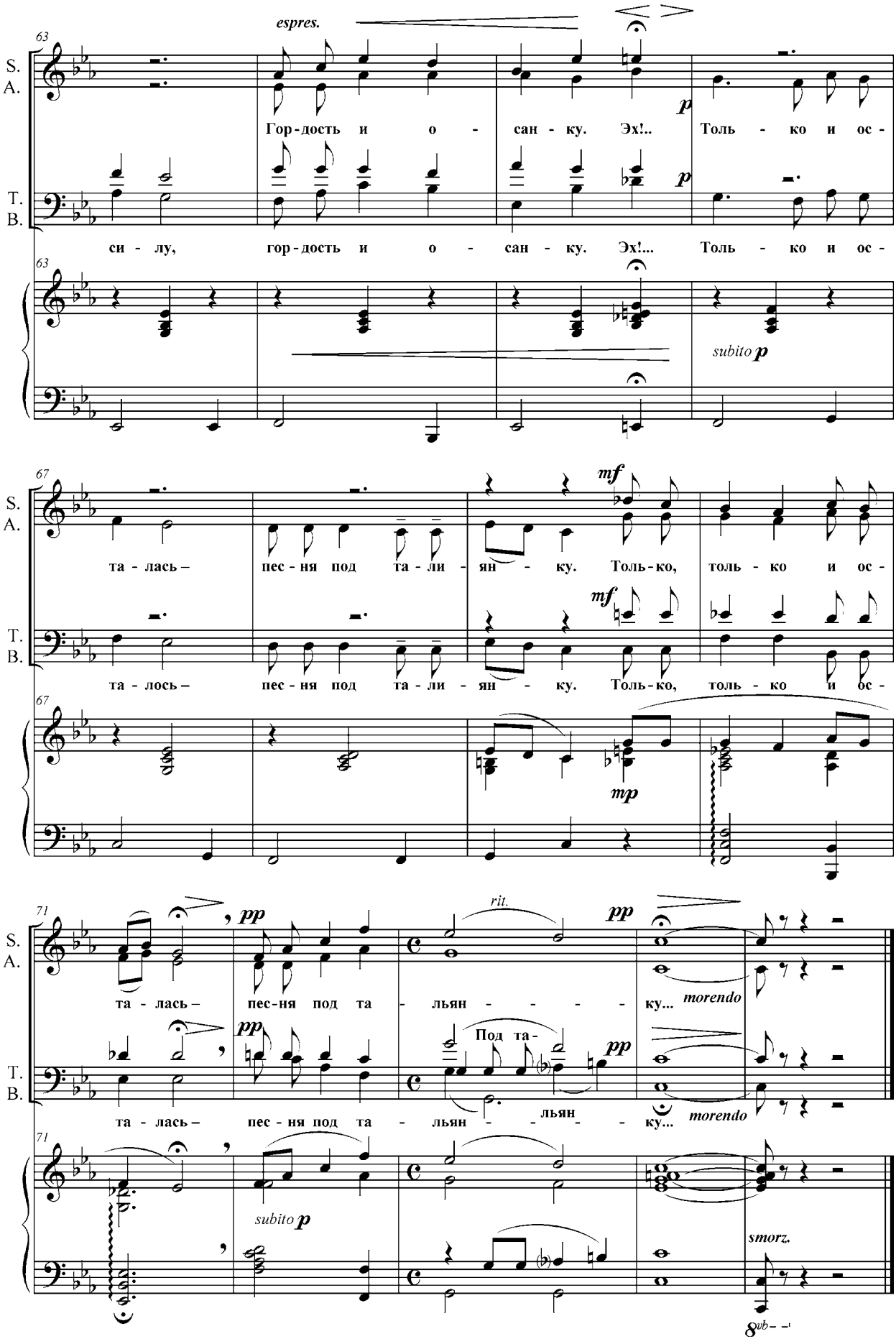
espres.
S.
A.
T.
B.
Гор-дость и о - сан - ку. Эх!.. Толь - ко и ос -
си - лу, гор-дость и о - сан - ку. Эх!... Толь - ко и ос -
subito p
mf
та - лась – пес - ня под та - ли - ян - ку. Толь-ко, толь - ко и ос -
та - лось – пес - ня под та - ли - ян - ку. Толь-ко, толь - ко и ос -
mp
pp
rit.
та - лась – пес-ня под та - льян - - - - ку...
morendo
Под та -
льян - - - - ку...
smorz.

Я снова здесь

Agitato

S.
A.
T.
B.

mp

Я

mp

mp

3

сно - - - ва здесь, в се - мье род - ной: мой

simile

5

p

край, за - дум - чи - вый и неж - - - - ный! Куд -

7

S. A.

ря - - вый сум - рак за го - рой ру -

T. B.

9

S. A.

ко - - - ю ма - шет бе - ло - снеж - - - - ной! Се -

T. B.

11

S. A.

ди - - - ны пас - мур - но - го дня плы - вут, плы -

T. B.

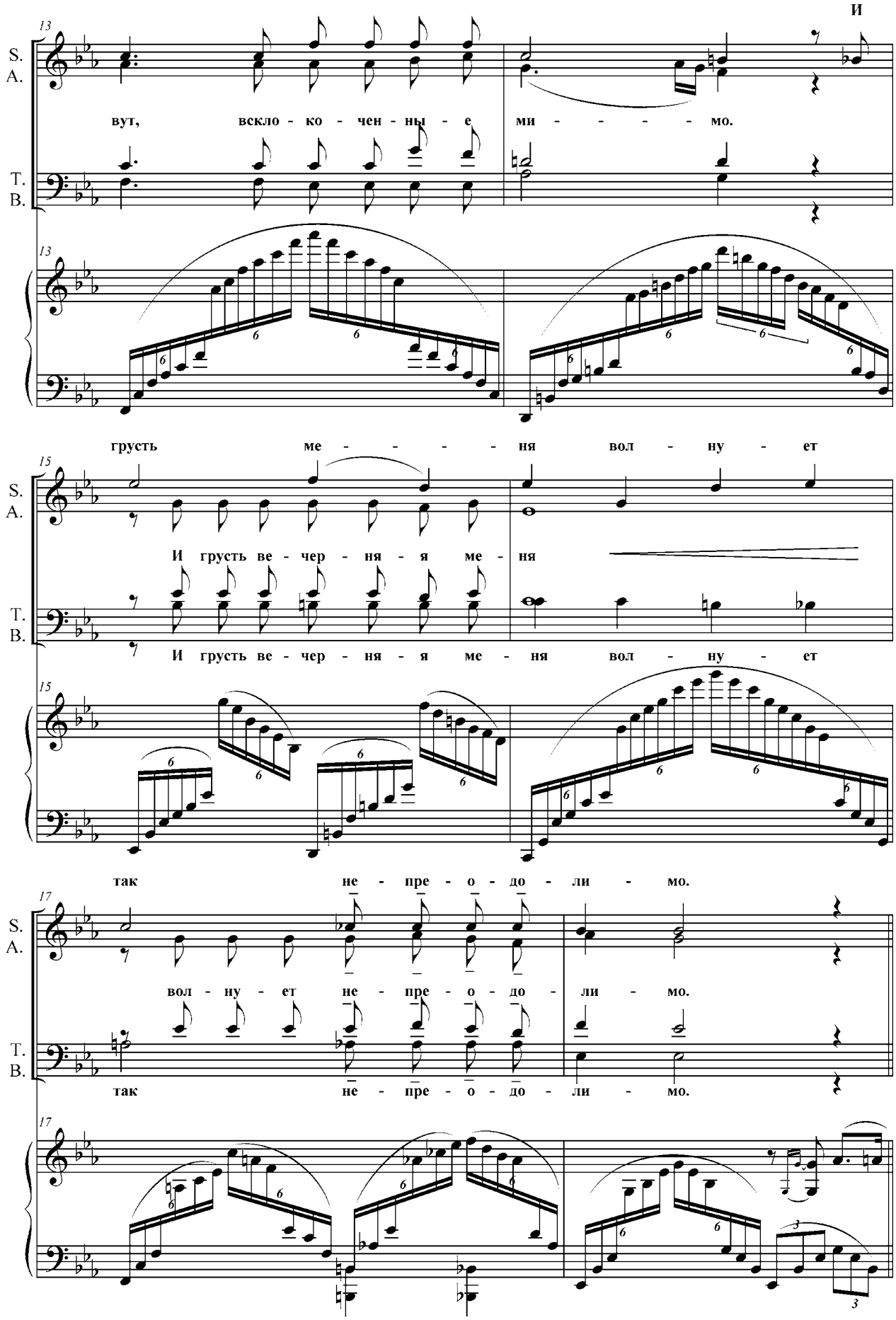
И
S.
A.
T.
B.
вут, вскло - ко - чен - ны - е ми - - - - - мо.
грусть ме - - - - - ня вол - ну - ет
И грусть ве - чер - ня - я ме - ня
И грусть ве - чер - ня - я ме - ня вол - ну - ет
так не - пре - о - до - ли - мо.
вол - ну - ет не - пре - о - до - ли - мо.
так не - пре - о - до - ли - мо.

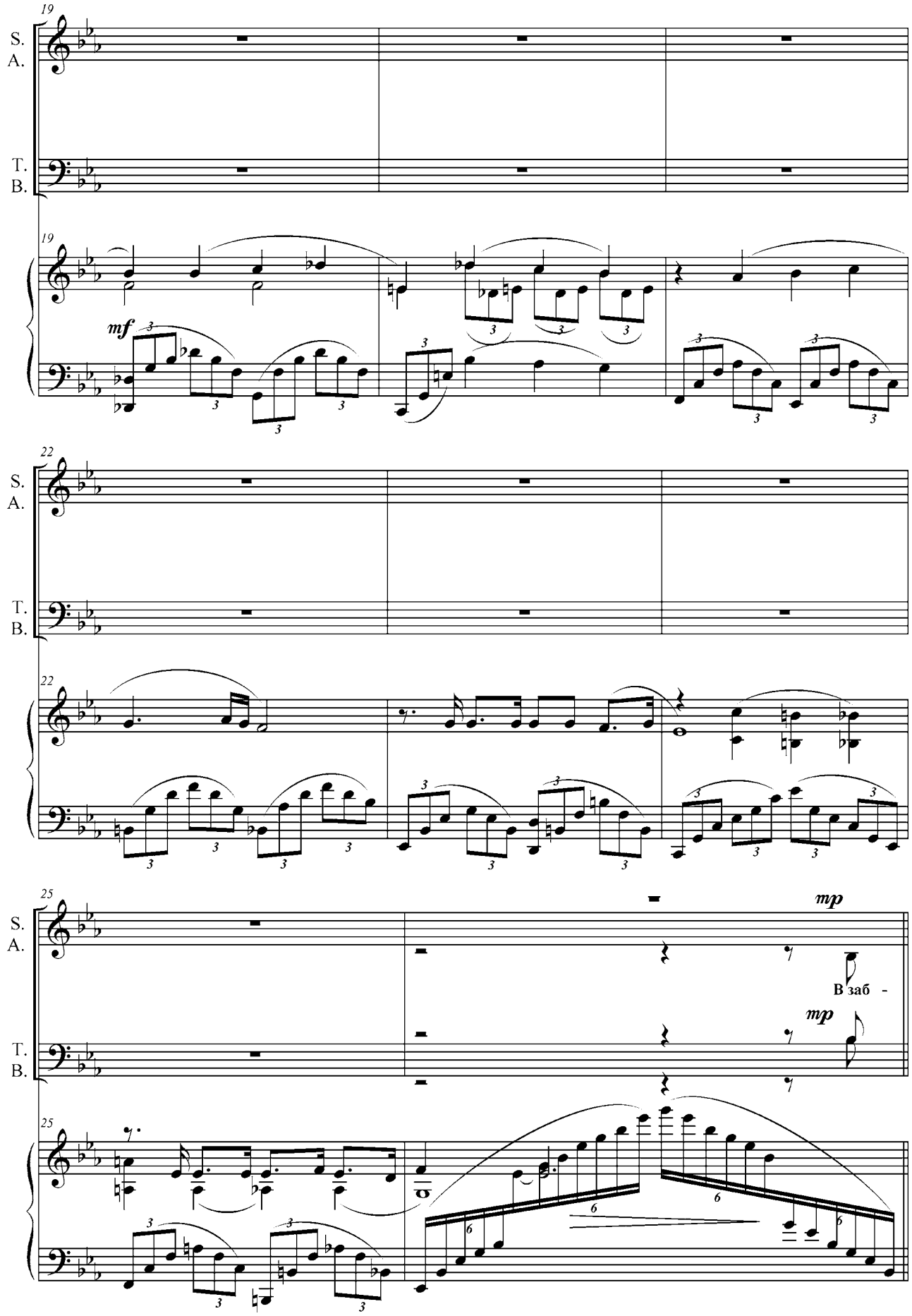
19
S.
A.
T.
B.
mf
22
25
mp
В заб -

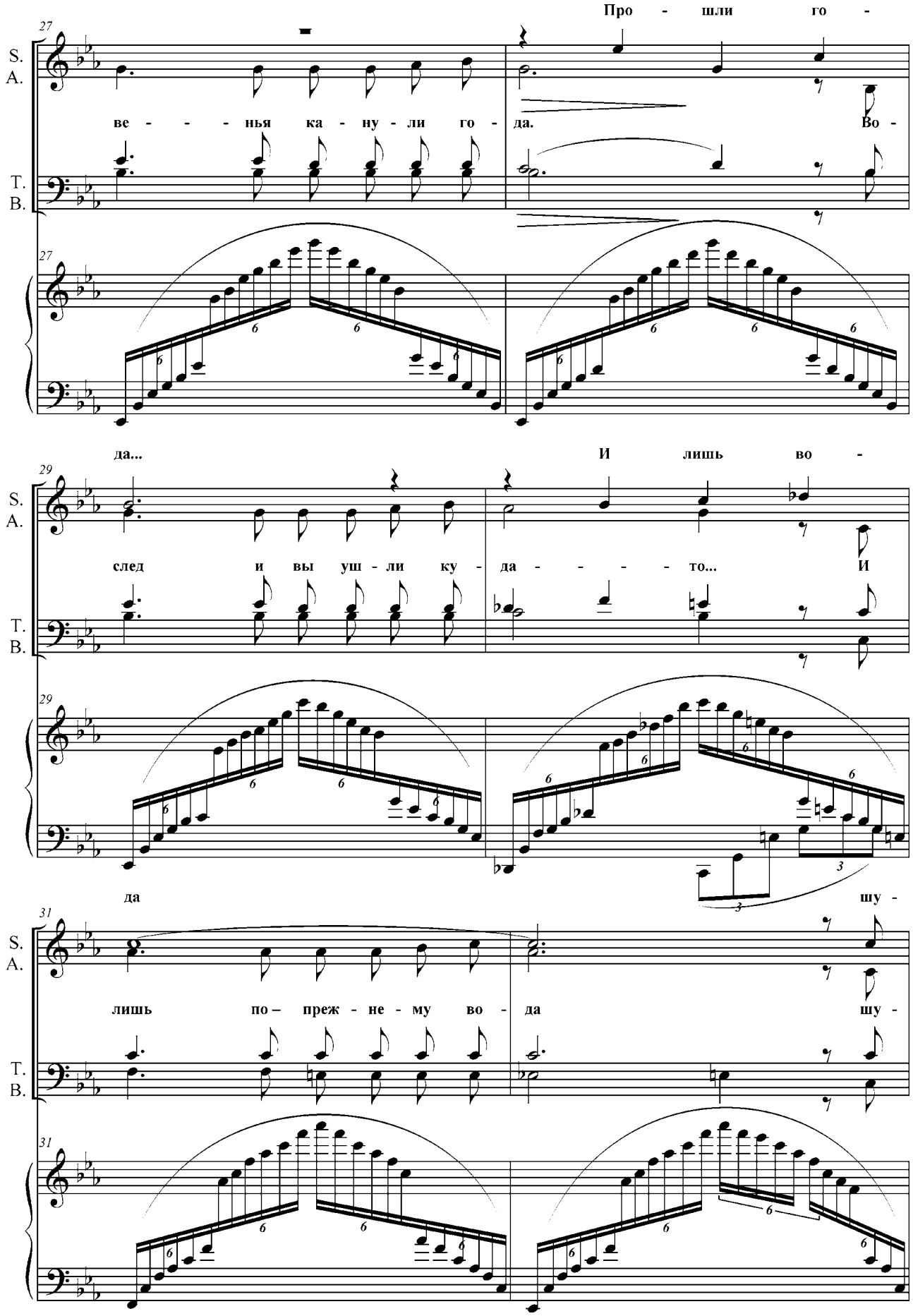
Про - шли го -
S.
A.
ве - - - нья ка - ну - ли го - да. Во -
T.
B.
27
да... И лишь во -
29
след и вы уш - ли ку - да - - - - то... И
да шу -
31
лишь по – преж - не - му во - да шу -

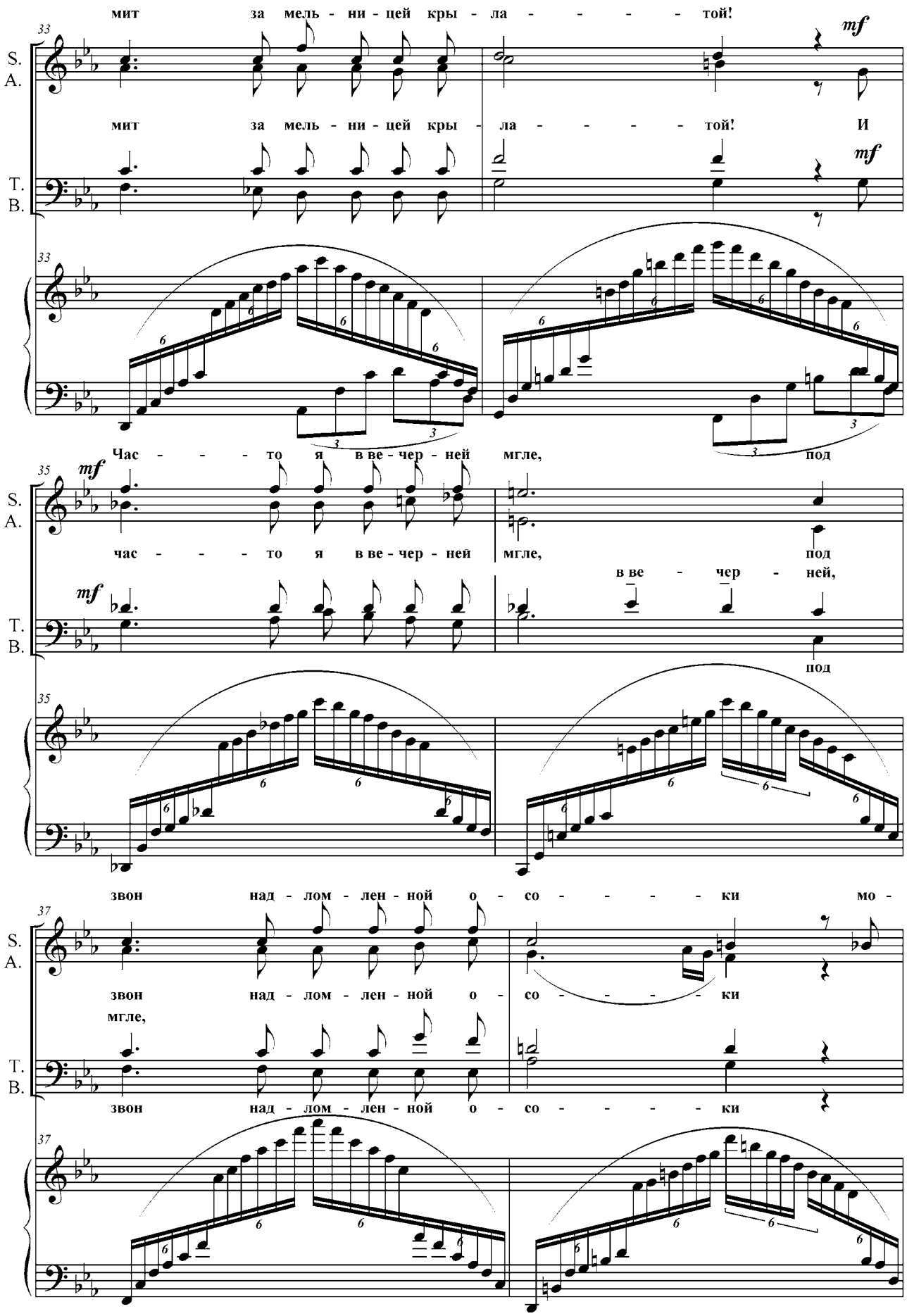
мит за мель - ни - цей кры - ла - - - - той!
мит за мель - ни - цей кры - ла - - - - той! И
Час - - - то я в ве - чер - ней мгле, под
час - - - то я в ве - чер - ней мгле, под
в ве - чер - ней,
под
звон над - лом - лен - ной о - со - - - - ки мо -
звон над - лом - лен - ной о - со - - - - ки
мгле,
звон над - лом - лен - ной о - со - - - - ки

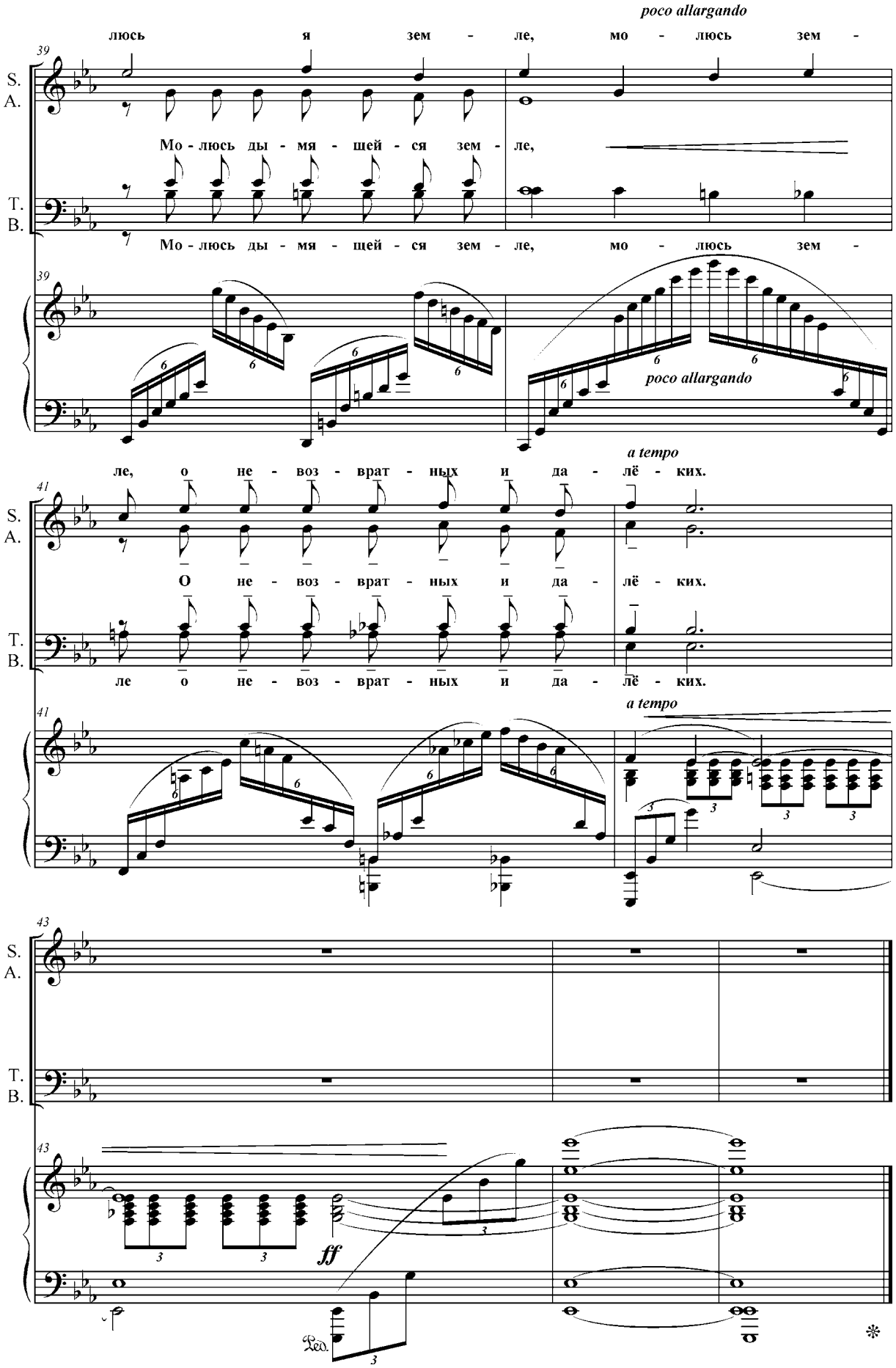
poco allargando
люсь я зем - ле, мо - люсь зем -
S.
A.
Мо - люсь ды - мя - щей - ся зем - ле,
T.
B.
Мо - люсь ды - мя - щей - ся зем - ле, мо - люсь зем -
poco allargando
a tempo
ле, о не - воз - врат - ных и да - лё - ких.
О не - воз - врат - ных и да - лё - ких.
ле о не - воз - врат - ных и да - лё - ких.
a tempo
ff
Ped.

Гой ты, Русь

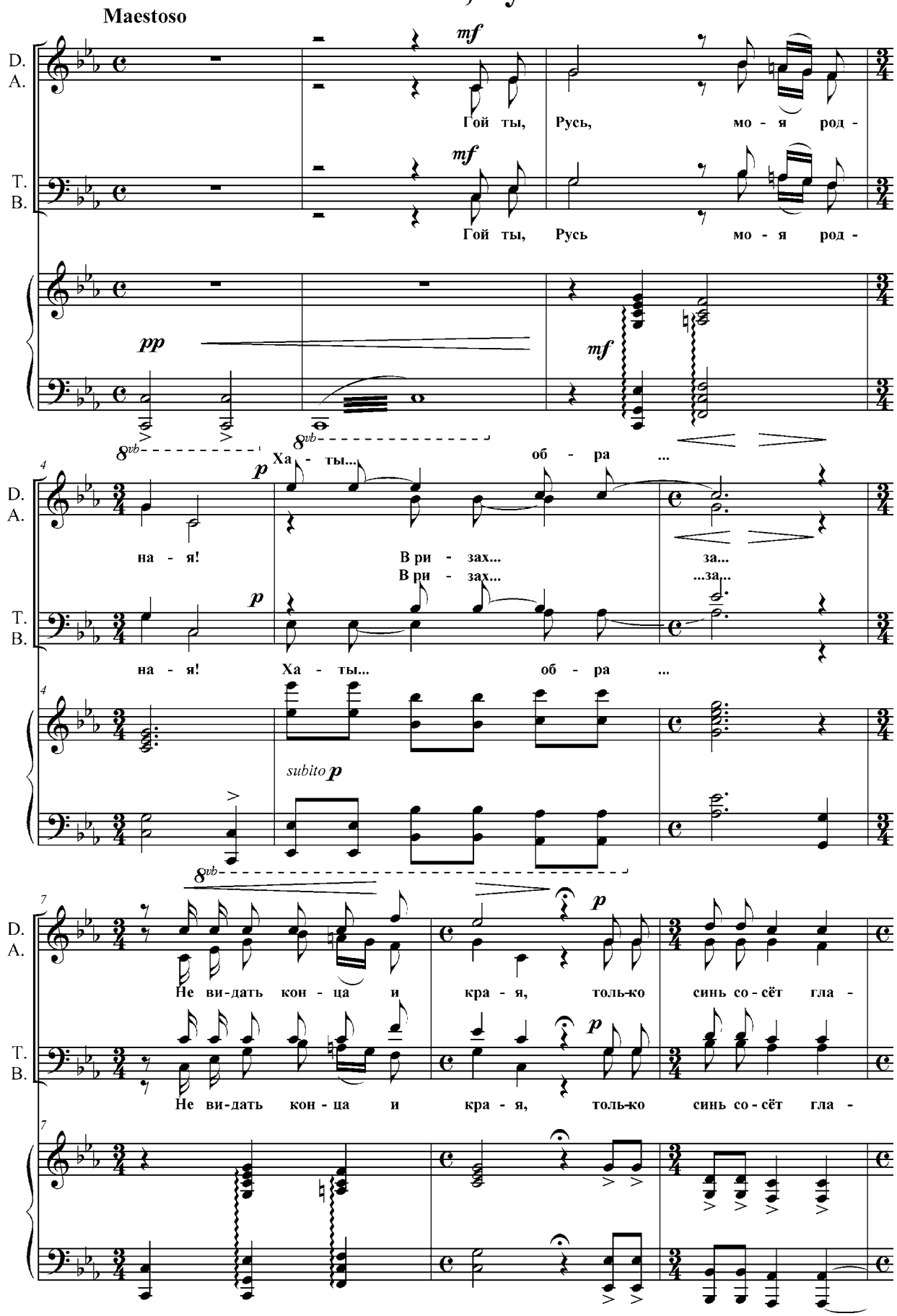
Maestoso
D.
A.
T.
B.
mf
Гой ты, Русь, мо - я род -
Гой ты, Русь мо - я род -
pp
mf
8vb
Ха - ты... об - ра ...
p
на - я! В ри - зах... за...
В ри - зах... ...за...
на - я! Ха - ты... об - ра ...
subito p
Не ви-дать кон - ца и кра - я, толь-ко синь со - сёт гла -
Не ви-дать кон - ца и кра - я, толь-ко синь со - сёт гла -

Con moto

D. A. за.

T. B. за. Как за - хо-жий бо - го - мо - лец, я смот - рю в тво - и по -

mf *mp*

D. A. А у ни - зень-ких о - ко - лиц звон-ко чах - нут то - по -

p

T. B. ля. звон-ко чах - нут то - по -

D. A. ля.

T. B. ля. Пах-нет яб - ло-ком и ме-дом. По церк - вам твой крот-кий Спас. И гу-

mf *poco a poco cresc.*

21

D.
A.

Пах - нет

T.
B.

дит над ко - ро - го - дом на лу - гах ве - сё - лый пляс.

21

23

D.
A.

я бло - ком и ме - дом

T.
B.

по Церк - вам твой крот - кий Спас. И гу-

23

25

D.
A.

p

По - бе -

T.
B.

дит над ко - ро - го - дом на лу - гах ве - сё - лый пляс.

25

subito rit. e dimin.

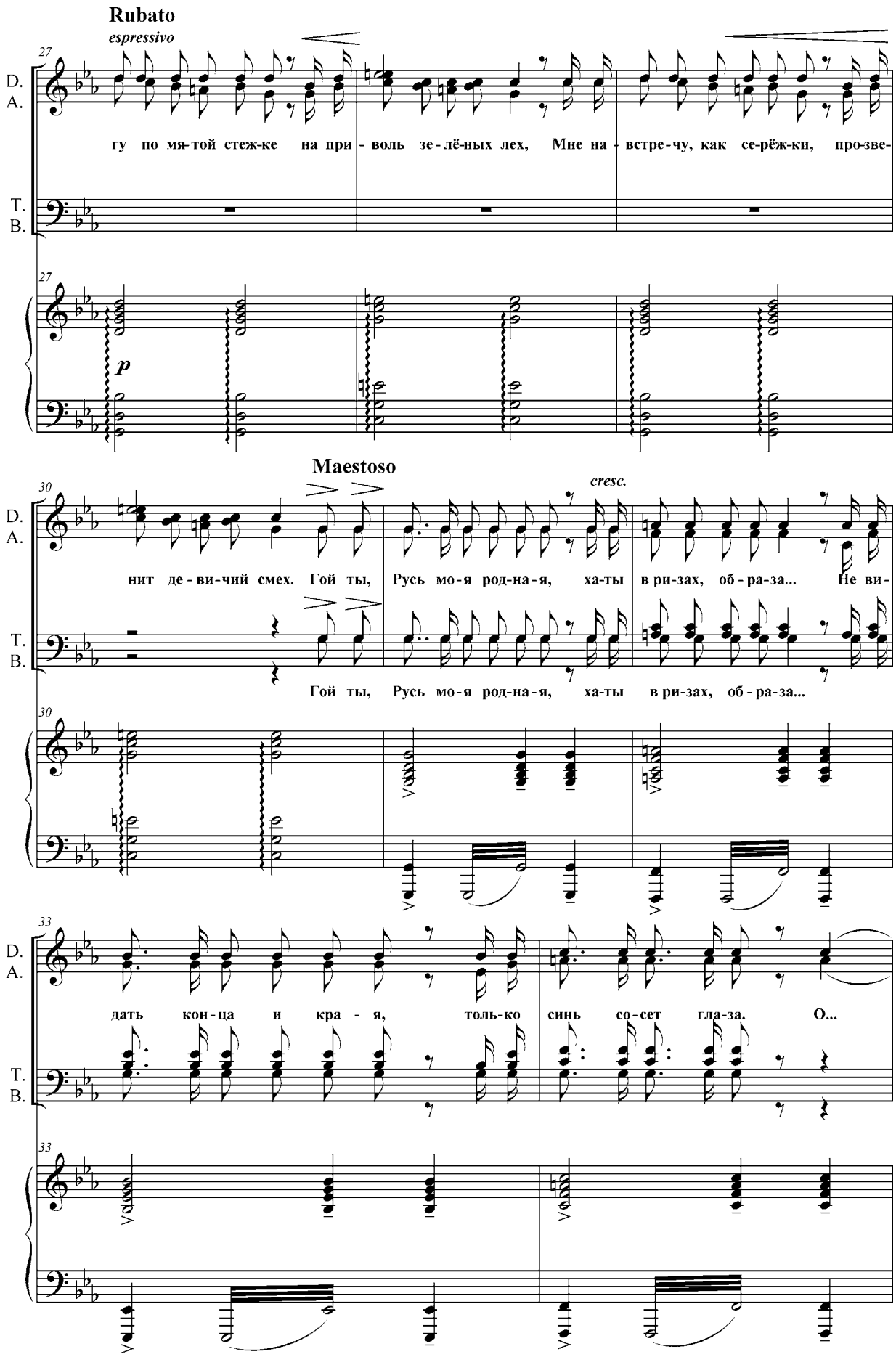
Rubato
espressivo
27
D.
A.
T.
B.
гу по мя-той стеж-ке на при - воль зе - лё-ных лех, Мне на - встре - чу, как се-рёж-ки, про-зве-
p
Maestoso
cresc.
30
нит де - ви-чий смех. Гой ты, Русь мо-я род-на-я, ха-ты в ри-зах, об - ра-за... Не ви-
Гой ты, Русь мо-я род-на-я, ха-ты в ри-зах, об - ра-за...
33
дать кон-ца и кра - я, толь-ко синь со-сет гла-за. О...

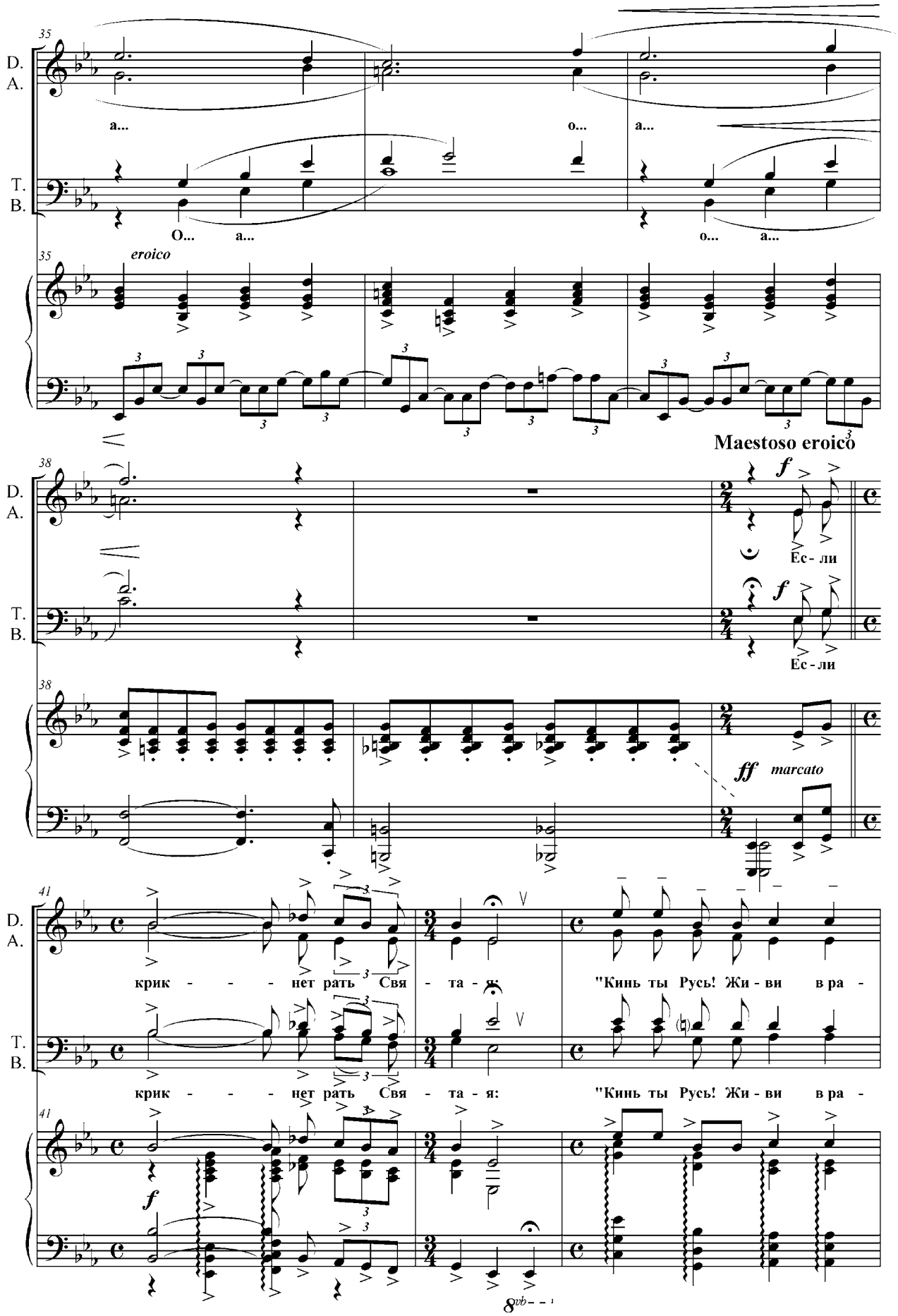
D.
A.
T.
B.
a... o... a...
O... a... o... a...
eroico
Maestoso eroico
Ес - ли
Ес - ли
ff marcato
крик - - - нет рать Свя - та - я:
"Кинь ты Русь! Жи - ви в ра -
крик - - - нет рать Свя - та - я:
"Кинь ты Русь! Жи - ви в ра -

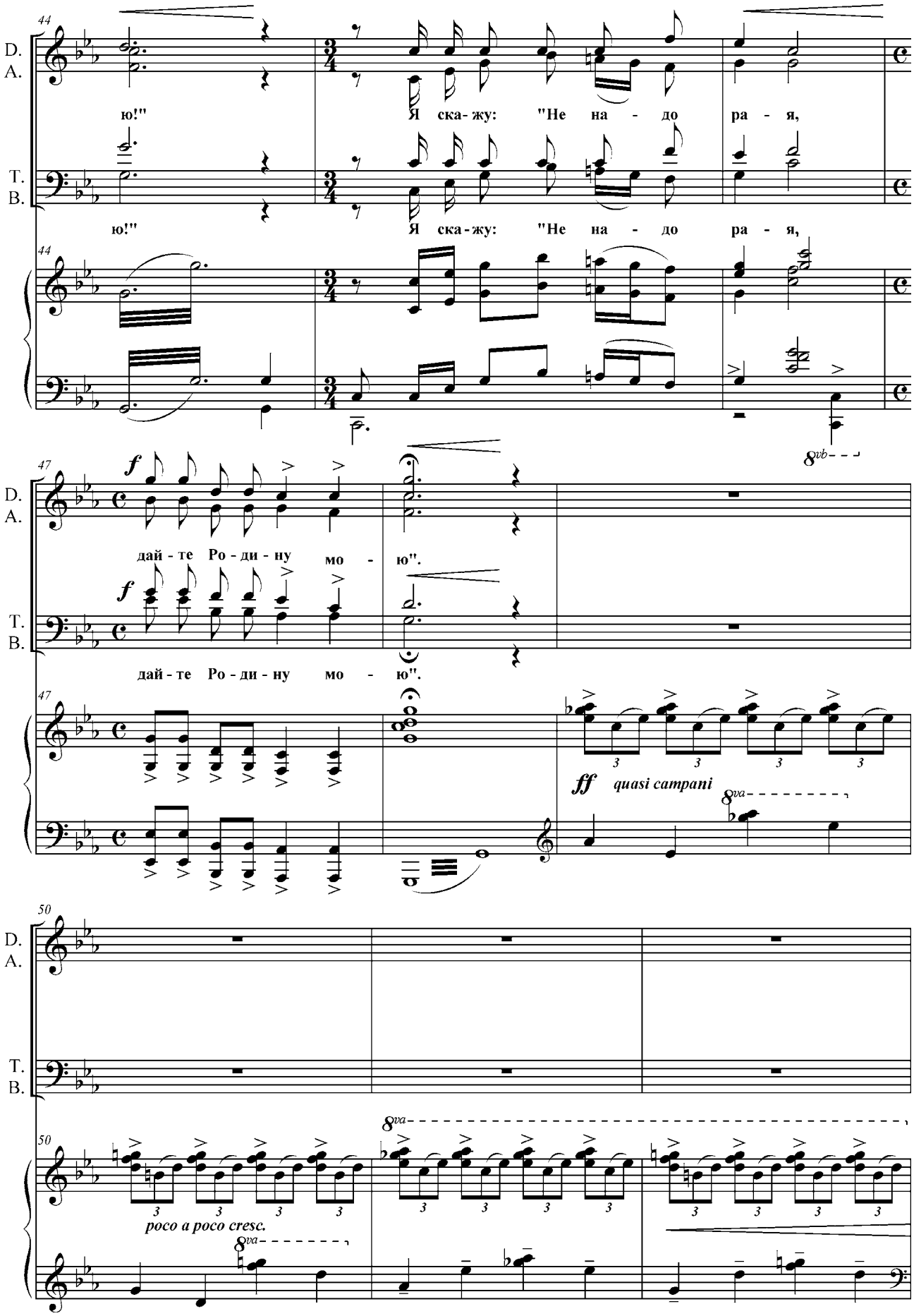
44
D.
A.
ю!"
Я ска-жу: "Не на - до ра - я,
T.
B.
ю!"
Я ска-жу: "Не на - до ра - я,
47
f
дай - те Ро - ди - ну мо - ю".
f
дай - те Ро - ди - ну мо - ю".
ff quasi campani
50
poco a poco cresc.

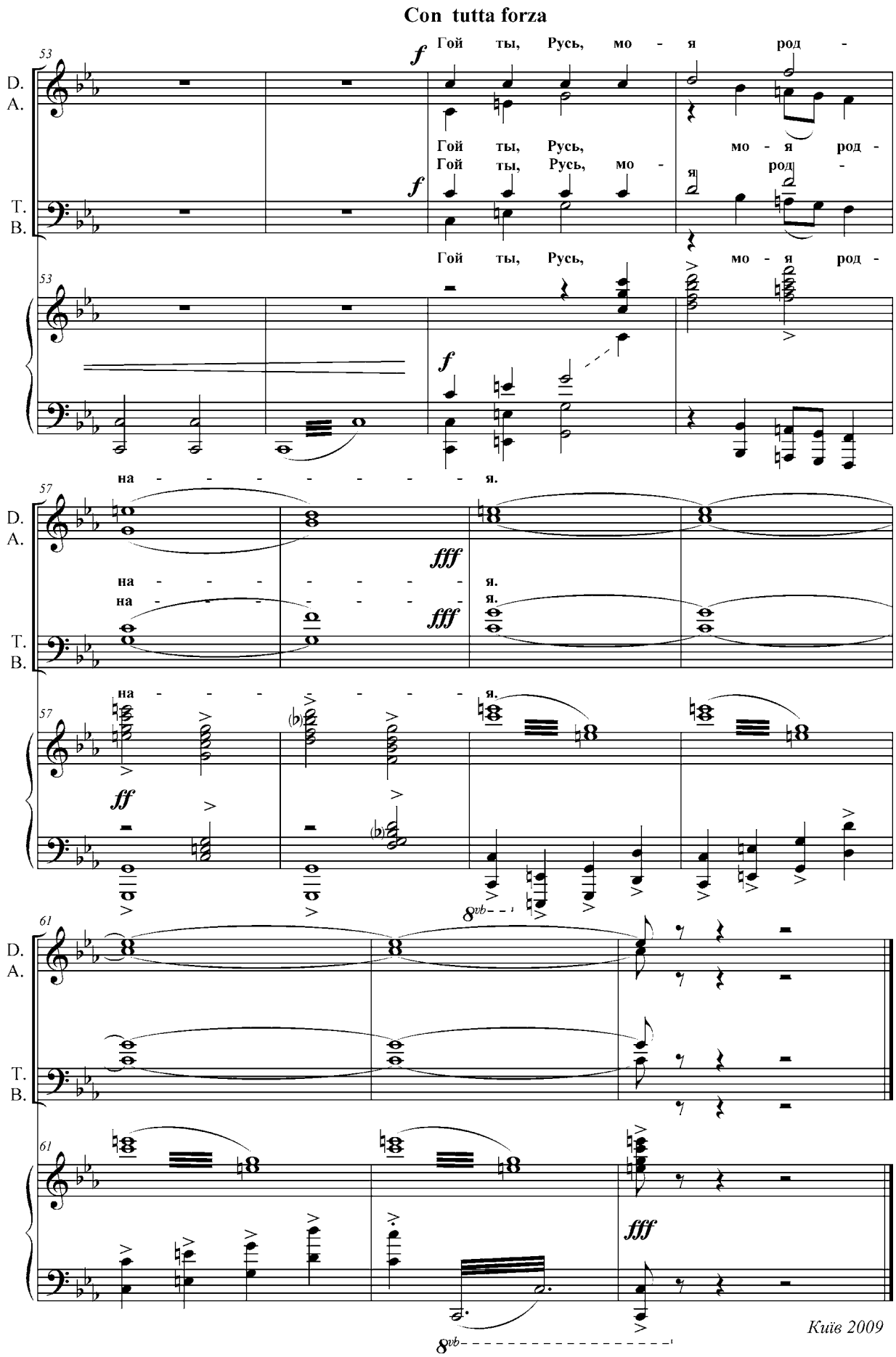
Con tutta forza
Гой ты, Русь, мо - я род -
Гой ты, Русь, мо - я род -
Гой ты, Русь, мо - я род -
Гой ты, Русь, мо - я род -
на - - - - - - - я.
на - - - - - - - я.
на - - - - - - - я.
на - - - - - - - я.
D. A.
T. B.
Київ 2009

“ГОЙ ТИ, РУСЬ МОЯ РОДНАЯ”

В. Толмачов. Сім романсів на вірши Сергія Єсеніна

Для мішаного хору в супроводі фортепіано

Характеристика першоджерела. Першоджерелом твору є цикл романсів для голосу в супроводі фортепіано Владислава Толмачова. Проста та щира мелодика романсів настільки природно відтворює єсенінську інтонацію, що сприймається як невід’ємна частка пронизливої поезії, народжена одночасно з нею.

Тип роботи з запозиченим матеріалом: аранжування для мішаного хору й фортепіано. Створення хорової версії має своєю метою повніше виявити закладену у поетичному тексті “поліфонію змісту”, надати свій “голос” кожному з його підтекстів, спробувати визвучити розшарування неназваних “підсвідомих” відчуттів, які пронизують твір від початку до кінця.

“Над окошком месяц” – два жіночі голоси вільно переплітаються, консонансні сексти та терції підкреслюють романсову природу твору. Зміна темпу, динамічний вступ чоловічих голосів, імітаційний розвиток матеріалу перетворюють другий куплет на своєрідну “розвиваючу” середню частину. Третій куплет (Tempo I) є динамізованою репризою. Зі втомою та скорботою в голосі перекликаються чоловічі голоси (“а теперь я милой ничего не значу”). Фермати на дисонансах (“дальний плач тальянки”, т. 57; “и такой любимый”, т. 66), щемне затримання до заключної тоніки – ці та інші засоби підсилюють елегійний настрій твору.

Виконавські завдання пов’язані із жанровою природою та настроєм твору. Тут потрібні: філігранне, деталізоване фразування, володіння прийомом *sotto voce*, афектована, сольна дикція – тобто все те, що називається “романсовою” манерою виконання.

Енергійна та дзвінка природа другого хору – **“Слышишь, мчатся сани”** – підкреслена в аранжуванні простою пентатонічною мелодією, викладеною в унісон. Імітаційний розвиток у середній частині призводить до репризи, динамізованої за рахунок висхідних секвенцій та збільшення тривалостей у кульмінації. Характерним фактурно-гармонічним елементом твору є “дзвіночки”, що супроводжують рух “трійки”.

Виконавські завдання. Перш за все, необхідна вибухова та водночас дуже “ансамблева” дикція (“слышиШЬ-Мчатся”, “поД-Тальянку”); вміння довго філірувати звук наприкінці кожного куплету, відтворюючи ефект віддалення з місця подій. “Надзавдання” – відчути особливий радісний настрій зимової прогулянки на санях (образ, надзвичайно популярний в російській літературі та музиці, згадати хоча б “Мороз и солнце” О. Пушкіна – Г. Свиридова, “слышишь, сани мчатся в ряд, колокольчики звенят” Е. По – С. Рахманінова, зрештою, гоголівське “Эх, тройка! птица тройка! кто тебя выдумал?” і т.ін.).

Романс **“За рекой горят огни”** просякнутий атмосферою свята Івана Купала, де панує нестримний вир сміху й радості. Плясова мелодія переходить від регістру до регістру, набирає енергію з ритмічно-пружного супроводу, приростає “гудошно-свирельними” поспівками. Пружина танцю закручується все швидше та швидше і, нарешті, вибухає ферматою на кульмінації та скерцозною кодою.

Виконавські завдання. Для успіху виконання надзвичайно важливе майстерне володіння штрихами (*staccato, marcato, tenuto*) та вміння точно розрахувати темпове та динамічне наростання від початку до кінця твору. На наш погляд, образ вдало доповнять елементи фольклорної дикції – “плачетА леший у сосны, жалЫко летошней весны” тощо.

Романс **“Не криви улыбку”** – короткий, як подих, зі стриманою прихованою чоловічою сльозою. Плач-туга про нерозділене кохання та неповторність життя, що минає.

Дві партії чоловічого хору викладають мелодію, то підтримуючи думку один одного імітаціями, то сперечаючись у малосекундових дисонансах. Скорботна ритмічна остинатна фігура у супроводі постійно нагадує – нічого не повернути…

Виконавські завдання. Один із найскладніших романсів циклу. Необхідне дуже широке фразування (2 т. + 2 т. + 4 т.), підтримане гнучкою, але коректною в умовах жанру динамікою, інтонаційна точність та з’єднання регістрів у скачках мелодії. Тембральна палітра всюди темна та стримана. Найвиразніші засоби – дикція та короткі “сплески” динаміки на дисонансах.

“Сыпь, тальянка”. В аранжуванні підкреслено закладений у поетичному тексті контраст образів – світла, дзвінка “частушка” (“Сыпь, тальянка, звонко-звонко”) та драматичний “жорстокий” романс (“Где ты, где ты, моя радость, где ты, моя участь”). Серед засобів, що використані, – драматургія тембрів (сопрано і тенори протиставляються альтам і басам), гармонічна мова – дзвінкість великих секунд та квінт у зіставленні з диссонантними малими секундами та септимами, і, звичайно, темпова визначеність – пасторальне *Allegretto* врівноважене драматичним *Pesante espressivo*.

Виконавські завдання. Успіх виконання залежить від урозуміння контрасту образів. Володіння тембровою палітрою, дикційна виразність і, звичайно, особливе “романсове” ведення фрази потребують певних зусиль та часу.

У романсі **“Я снова здесь”** майже всюди використана триголосна гомофонно-гармонічна фактура. “Підтекст” вибудовано за рахунок підголоску, що, переплітаючись та іноді дисонуючи з мелодією, підкреслює настрій поетичного тексту – тривожне передчуття зустрічі з рідним краєм.

Серед ***виконавських завдань*** – робота над динамічним ансамблем, а саме вибудова балансу між мелодією (що переходить з партії в партію), гармонічними голосами та підголоском. Тонкі рухливі нюанси, що конструюють фразу (4 двотактових речення та підсумування у 4-тактову побудову). Окрема увага повинна бути спрямована на поєднання в єдину вертикаль хору (з його агогічними відхиленнями) та розвиненого арпеджіованого супроводу. Виразне виконання штриха *tenuto* дозволить додатково підкреслити зміст поетичних рядків наприкінці кожного куплету.

“Гой ты, Русь” – епічний фінал циклу. Тут застосовані майже всі конструктивні прийоми, що були використані у попередніх романсах. З’являються і нові засоби – “виписана педаль” (“хаты, в ризах образа”), “потовщення” мелодичної лінії (“пахнет яблоком и медом”), вокаліз без тексту як засіб динамізації фортепіанної інтерлюдії.

Виконавські завдання тотожні з попередніми номерами циклу – наповнене художнім змістом інтонування, виразна та експресивна дикція, гнучка романсова фраза, широка та разом з тим дуже точно розрахована динамічна шкала. Водночас є й “надзавдання” –підсумувати зміст усього циклу: біль та радість, тривогу і веселощі, меланхолію та пристрасть – всю багатовимірну гаму емоцій, ім’я яким – любов до рідного краю.

Отче наш

Andante sostenuto ♩ ≈ 60

Владислав Толмачов

D.
A.

p

От - че наш, що є - си на не - бе - сах.

T.
B.

p

От - - - че наш, От - че,

p

4

Не - хай свя - тить - ся І - м'я Тво - є.

Свя - тить - ся І - м'я Тво - є.

7

1

mp

Не - хай при - йде Царст - во Тво - є, не - хай бу - де во - ля Тво -

mp

Не - хай при - йде Царст - во Тво - є, не - хай бу - де во - ля Тво -

10

я, як на не - бі, так і на зем - лі.

От - че, От - че!

я, От - че наш! Як на не - бі, і на зем - лі.

13

2

p

cresc.

Хлі - ба на - шо - го що - ден - но - го дай сьо - год - ні нам, і

p

16

f

нам прос - ти, дай сьо - год - ні нам, і нам прос - ти про -

f

non diminuendo

19

ви - - - ни на - - - - - ші. І не вве -

на - - - - - ші. І не вве -

3

22

ди нас у спо - ку - - - - су, а - ле виз - во - ли

ди нас у спо - ку - су, а - ле виз - -

poco a poco riten. e dimin.

26

нас від лу - ка - во - го. А - мінь! А -

во - ли нас від лу - - ка - во - го. А - мінь! А - мінь! А –

30

мінь! А - мінь! А - мінь!

basso marcato

А - - - - - - мінь! А - мінь! А - мінь!

Богородице Діво, радуйся

Рубен Толмачов

Andante

D. A.

Бо - го ро - ди - це Ді - - - во, Бо - го -

mp

Бо - го ро... Бо - го - ро - ди - це

Tenor

Bariton Bass

ро - ди - це Ді - - - во. Ра - дуй - ся!

4

D. A.

Ді - - - во, Бо - го - ро - ди - це, Ді - во, ра - дуй -

7

Ра - - дуй - ся! Ра - дуй - ся!

D. A.

ся! Ра - дуй - ся, ра - дуй - ся!

10

Ра - - - - - - - - - - - - дуй -

D. A.

f

Ра - - - - - - - - - - - - дуй -

T.

f

Ра - дуй - ся, ра - дуй - ся, ра - дуй -

B.

f

Ра - дуй - ся, ра - дуй - ся, ра - дуй -

13

ся!

D. A.

ся!

mp

(Закр. ртом)

T.

mf

ся! Бла - гос - ло - вен - на Ти

B.

mf

ся! І бла... Бла - гос - ло - вен - не

17

D. A.

T.

в же - - - - нах, бла - гос - ло - вен - - - -

B.

Ти в же - - - - нах, і бла - гос - ло -

21

Бла - гос - ло - вен, бла - гос - ло -

D. A.

а...), бла-гос - ло - вен, бла - гос - ло - вен, бла - гос - ло - вен

T.

на Ти. Бла - гос - ло - вен... Бла - гос - ло - вен

B.

вен, - - - - і бла-гос - ло - вен. Бла - гос - ло -

25

вен, Тво - є - го! Спа - са,

D. A.

плод чре - ва Тво - є - го! Я - ко Спа - са ро - ди -

T.

плод чре - ва Тво - є - го! Я - ко Спа - са,

B.

вен, Тво - є - го! Я - ко Спа - са ро - ди -

30

D.
A.

Спа - са ро - ди - ла. Спа - са ро - ди - ла. Є - си душ

ла, я - ко Спа - са ро - ди... Спа - - - - - са, є - си

T.

Спа - са ро - ди - ла. Спа - са ро - ди - ла. Є си

B.

ла, я - ко Спа - са ро - ди - ла. Є - си душ,

34

D.
A.

Є - си душ, душ на - ших. Є - - - - -

душ, душ, душ на - ших. Є - - - - -

T.

душ, Є - си душ на - ших. Є - си душ,

B.

є - си душ, душ на - ших. Є - си душ,

38

ritenuto e dimin.

D.
A.

- - - - - си душ, є - си душ на - ших! *pp*

- - - - - си душ, є - си душ на - ших!

T.

pp

ritenuto e dimin.

є - си душ на - - - - - - - ших!

B.

pp

є - си душ на - - - - - - - ших!

Вірую

Рубен Толмачов

Молитовно. Переконливо ♩. = 60

S. — *mf* Во Є - ди - но-го Бо-га От-ця Все-дер-

A. — *p* Ві - ру... Ві - ру - ю...

Tenor — *p* Ві - ру... Ві - ру - ю...

Bariton Bass — *p* Ві - ру...

5

S. — жи-те-ля і Твор - ця Не-ба і Зем-лі...

A. — *mf* І в Є -

T — Ві - ру - ю... Ві - ру -

B — *mf* Всьо-го ви - ди-мо - го і не - ви-ди-мо-го.

9

S. — *mf* Від От -

A. — ди - но - го Гос - по - да Йсу - са Хрис-та Си - на Бо - жо - го Є - ди - но-род - но - го.

T — ю, ві - ру - - ю, ві - ру -

B — у... Ві - ру -

11

S. ця на-рож-ден-но-го Пе-ред-віч-но Світ-ла... Світ-ла від світ-ла

A. Пе-ред-віч-но Світ-ла від світ-ла, Бо-га

T ю. Пе-ред-віч-но Світ-ла від світ-ла,

B ю. Пе-ред-віч-не Світ-ла від світ-ла Бо-га

rit. f

13

S. іс-ти-на... іс-тин-на від Бо-га іс-тин-на. Ві-ру-ю. Та

A. іс-тин-на від Бо-га іс-тин-на. Ві-ру-ю.

T іс-тин-на від Бо-га іс-тин-на, на-род-же-но-го, не ство-ре-но-го.

B іс-тин-на від Бо-га іс-тин-на.

mf p mp

15

S. Є-ди-но-сущ-но-го із От-цем. Ним бо все ство-ре-но...

A. Ві-ру-ю, Ним бо все ство-ре-но...

T Ві-ру-ю Ним бо все ство-ре-но...

B Ним бо все ство-ре-но...

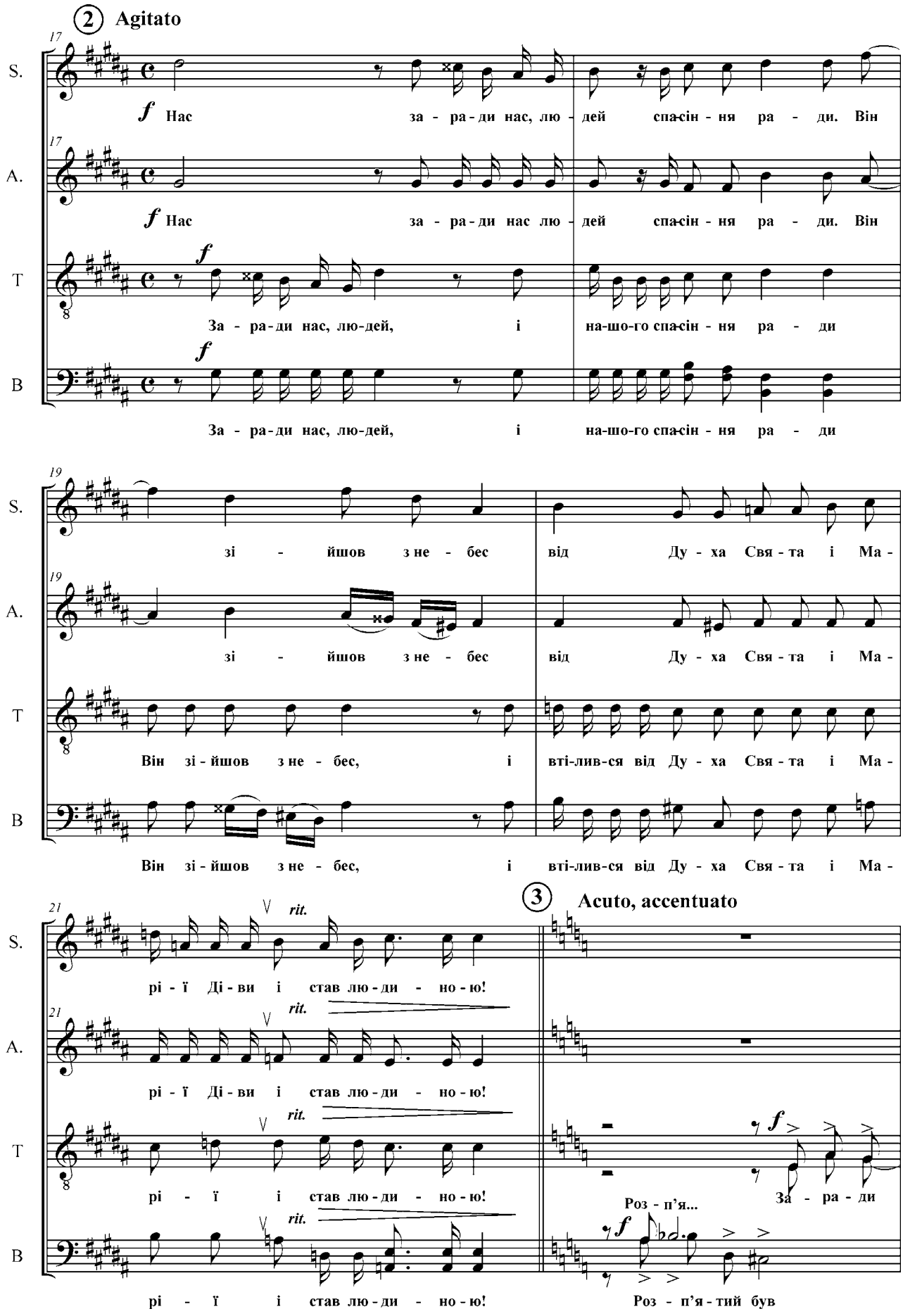
2 Agitato
S.
A.
T
B
f Нас за - ра - ди нас, лю - дей спа-сін - ня ра - ди. Він
f Нас за - ра - ди нас лю - дей спа-сін - ня ра - ди. Він
За - ра - ди нас, лю-дей, і на-шо-го спа-сін - ня ра - ди
За - ра - ди нас, лю-дей, і на-шо-го спа-сін - ня ра - ди
зі - йшов з не - бес від Ду - ха Свя - та і Ма -
зі - йшов з не - бес від Ду - ха Свя - та і Ма -
Він зі - йшов з не - бес, і вті-лив-ся від Ду - ха Свя - та і Ма -
Він зі - йшов з не - бес, і вті-лив-ся від Ду - ха Свя - та і Ма -
rit.
рі - ї Ді - ви і став лю - ди - но - ю!
рі - ї Ді - ви і став лю - ди - но - ю!
рі - ї і став лю - ди - но - ю!
рі - ї і став лю - ди - но - ю!
3 Acuto, accentuato
f За - ра - ди
Роз - п'я...
Роз - п'я - тий був

23

S. *mf* І страж - дав, і був по -

A. *mf* Пі - ла - та страж - дав.

T нас За ча - сів ...сько - го Пі - ла - та страж - дав

B За ча - сів Пон - тій... Пі - ла - та страж - да

26

S. *mf* хо - ва - ний і воск - крес в тре-тій день, за Пи -

A. *mf* Був по - хо - ва - ний... і - воск - рес, воск - рес,

T Був по - хо - ва - ний... ...скрес в тре-тій день, за Пи -

B Був по - хо - ва - ний... І воск - рес,

4 Tempo I

28

S. *f* сан - ня - ми. І зій - шов на не - бе - са, си - дить пра-во-руч От-ця.

A. *f* і воск-рес. Зі - йшов на нне-бе - са. І си - дить пра-во-руч От-ця.

T *f* сан - ня - ми. І зій - шов на не - бе - са. Си - дить пра-во-руч От-ця. І

B *f* і воск-рес. Зі - йшов на не - бе - са. І си - дить пра-во-руч От-ця.

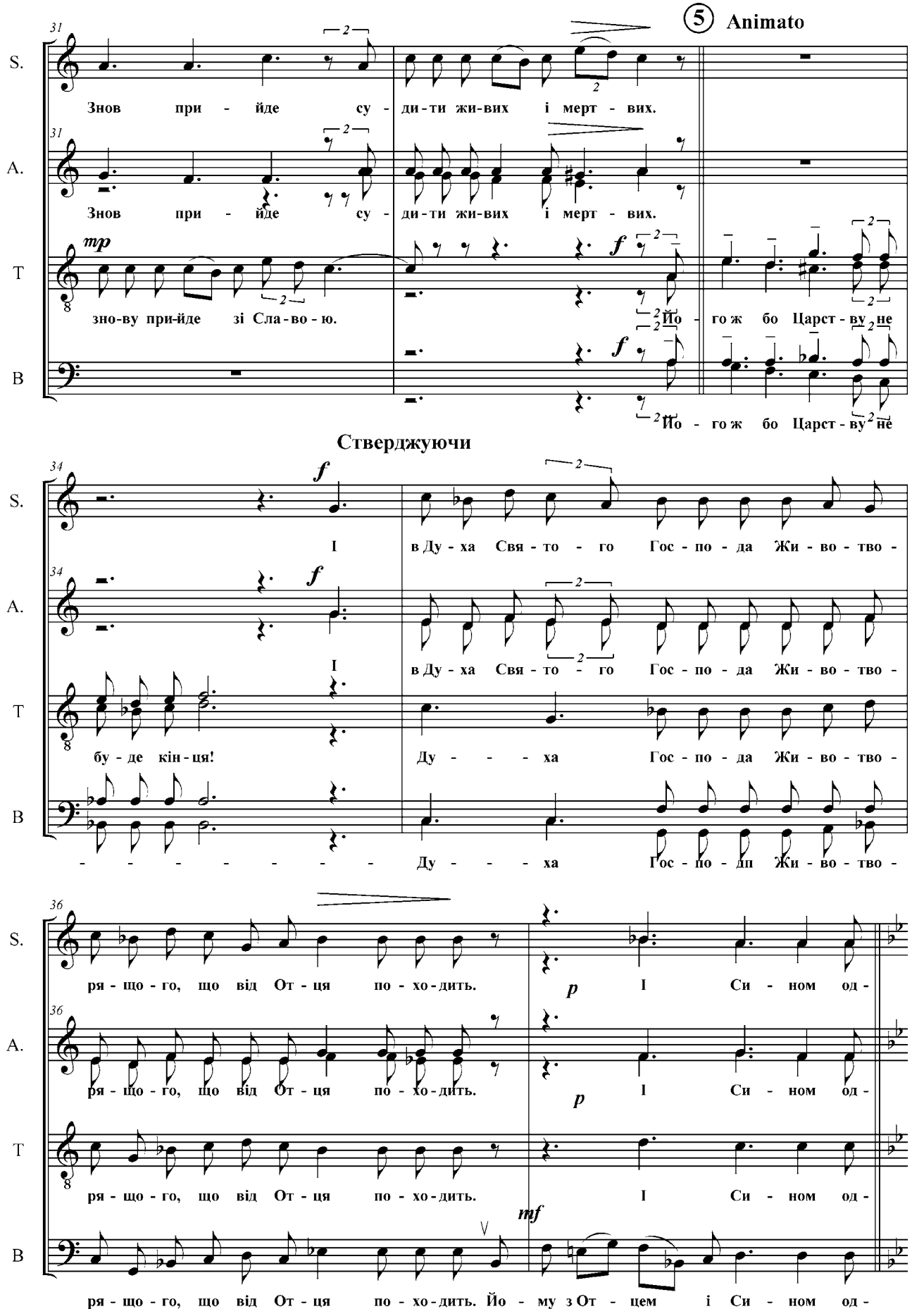
5 Animato
S.
Знов при - йде су - ди-ти жи-вих і мерт - вих.
A.
Знов при - йде су - ди-ти жи-вих і мерт - вих.
T
зно-ву при-йде зі Сла-во - ю.
Йо - го ж бо Царст - ву не
B
Йо - го ж бо Царст - ву не
Стверджуючи
S.
І в Ду - ха Свя - то - го Гос - по - да Жи - во - тво -
A.
І в Ду - ха Свя - то - го Гос - по - да Жи - во - тво -
T
бу - де кін - ця! Ду - - - ха Гос - по - да Жи - во - тво -
B
- - - - - - - Ду - - - ха Гос - по - дп Жи - во - тво -
S.
ря - що - го, що від От - ця по - хо - дить. І Си - ном од -
A.
ря - що - го, що від От - ця по - хо - дить. І Си - ном од -
T
ря - що - го, що від От - ця по - хо - дить. І Си - ном од -
B
ря - що - го, що від От - ця по - хо - дить. Йо - му з От - цем і Си - ном од -

6

38 *cresc,*

S. на - ко - ве пок - ло - нін - ня, і Сла - ва, бо Він го - во - рив че - рез Про -

A. не... пок - ло - нін - ня, і Сла - ва, бо Він го - во - рив че - рез Про -

T не... пок - ло - нін - ня, і Сла - ва, бо Він го - во - рив че - рез Про -

B на - ко - ве пок - ло - нін - ня, і Сла - ва, бо Він го - во - рив че - рез Про -

40 *f*

S. ро - ків! *mf* І а - пос-тольсь-ку - ю Церк - ву

A. ро - ків! Со - бор - ну

T ро - ків! У є - ди - ну свя-ту... Спо -

B ро - ків! У є - ди - ну свя-ту... Спо -

7

Solo

43

S. на від - пу - щен - ня грі - хів,

A. є - ди - но Хре - щен - ня спо - ді -

T ві - ду - ю... Спо - ді -

B ві - ду - ю... Спо - ді -

Tutti

S. на Воск - ре - сін - ня мерт - вих, і жит - тя!

A. ва - юсь. І жит - тя

T ва - юсь. І жит - тя

B ва - юсь. І жит - тя

S. тя май - бут - ньо - го ві - ку. *mp* А - мінь.

A. тя май - бут - ньо - го ві - ку.

T тя май - бут - ньо - го ві - ку.

B тя май - бут - ньо - го ві - ку.

S. *pp* А - мінь! А - мінь! Solo (ad libit.) А - мінь! *morendo*

A. *mp* А - мінь. *pp* А - мінь. А - мінь. А... *morendo*

T *f* А... *pp* А... *morendo*

B *f* А - мінь. *pp* А - мінь. А... А...

Київ 2010

* - *довгу ноту виконує соліст*

ТРИ ДУХОВНІ ТВОРИ ДЛЯ МІШАНОГО ХОРУ

В. Толмачов, Р. Толмачов_

Отче наш

Твір, написаний в традиціях духовної музики вітчизняних композиторів початку XX ст. (М. Леонтович, К. Стеценко). Мелодія, дуже близька за складом народнопісенній творчості, гармонізована з застосуванням ланцюжків альтерованих плагальних та автентичних комплексів, остинатний бас є своєрідним "псалмодійним" контрапунктом до теми. Мажорне "амінь" прокладає зв'язок до другого твору триптиху:

Богородице Діво, радуйся

Світлий та прозорий заспів двох жіночих голосів, інтонаційно близький до богородичних лаврських розспівів, приводить до урочистого вступу чоловічих голосів ("радуйся"). Імітаційна середня частина розвиває мотиви початкового заспіву. Накопичення домінантових гармоній на словах "благословен плод чрева Твоєго" призводить до динамізованої тематичної репризи ("яко Спаса родила") та просвітленої коди.

Вірую

Це фінал триптиху, побудований на інтонаціях, близьких до поспівок знаменного розспіву (на це вказує, зокрема, трихордовість, декламаційна ритміка). Твір є розгорнутим за формою (тричастинною з дзеркальною репризою) та різноманітним у засобах розвитку матеріалу. Поруч із традиційними засобами – такими, як звучання теми на фоні тонічного ісону, її імітаційно-мотивна розробка, гомофонно-гармонічне викладення тощо, – є й сучасні засоби хорового письма, зокрема, сонорні ефекти (тт. 1–3, 22–24, 53–57), "виписана педаль" (тт. 41–47). Застосовується доволі складна гармонічна мова (з широким використанням альтерованих акордів, дисонуючих співзвуч, відхилень у віддалені тональності, зокрема однотерцієві) тощо.

Виконавські завдання. Якщо виконання перших двох номерів циклу вимагає від колективу звичайного комплексу навичок та вмінь, з-поміж яких – володіння всіма видами ансамблю, підпорядкування всіх засобів виразності розкриттю духовного змісту твору, – то останній номер потребує більшого. Музика, відповідно до канонічного тексту, є дуже контрастною за емоціями – від світлого початку, через трагічну сцену розп'яття до стверджуючого догматичного фіналу. Тому в даному творі надзвичайно важливим є вміння точно вибудувати форму, яка сама по собі стає вагомим засобом виразності.

Післямова

Тема творчого підходу до хорового й ансамблевого репертуару, звичайно, набагато ширша й об'ємніша, ніж обсяг запропонованого посібника. Вміщені на його сторінках твори –лише один із можливих шляхів створення виразного творчого "обличчя" виконавського колективу. Керівнику такого колективу необхідно постійно думати над цією темою, ніколи не зупинятися у своєму бажанні створювати нове, неповторне, унікальне. Тому, завершуючи, хочу ще раз підкреслити: посібник тільки в тому випадку досягне своєї мети, якщо вміщені в ньому матеріали не просто увійдуть до репертуару різних хорових колективів та вокальних ансамблів, але стимулюватимуть творчу активність диригентів, хормейстерів, співаків для створення власних композицій (аранжувань, обробок, авторських творів), що збагачуватимуть репертуар колективів і, у кінцевому рахунку, забезпечуватимуть розвиток вітчизняного вокально-хорового мистецтва.

Навчальне видання

Рубен Владиславович **Толмачов**

ХОРОВЕ АРАНЖУВАННЯ ТА ВІЛЬНА ОБРОБКА

Навчальний посібник

Редактор *Колесник Є. Д.*
Коректор *Шутова Л. Я.*
Комп'ютерна верстка: *Пєшков Г. А., Бочаров Д. С.*

Підписано до друку 11.05.11. Формат 60×84/8. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 19,50.
Тираж 300 прим. Зам. № 540.

ПП "Нова Книга"
21029, м. Вінниця, вул. Квятека, 20
Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2646 від 11.10.2006 р.
Тел. (0432) 52-34-80, 52-34-82 Факс 52-34-81
E-mail: info@novaknyha.com.ua
www.novaknyha.com.ua